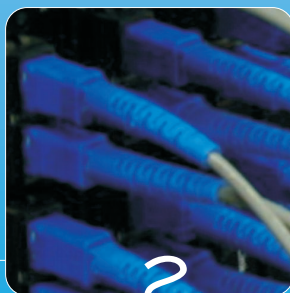
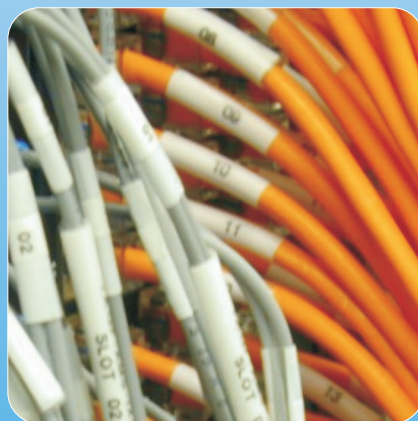

AASTARAAMAT 2004

4 6
3 1 2 5
9
1
8 2
3

2
9 1 1 5 8 3 1 2 5
4
4 1 8 2
2 3 7
0 3 1 2 5

SISSEJUHATUS	7
ELEKTRONILISE SIDE TURG	7
Turu ülevaade	7
Turule sisenemine	9
Olulise turujõuga ettevõtjad	10
Olulise turujõuga ettevõtjate määramine 2005. aastaks	10
Regulatsiooni muutus 2005. aastal	11
Telefoniteenuse turg	13
Turu ülevaade	13
Telefonivõrkude vahelise numbriliikuvuse rakendamine	14
Telefoniteenuse tasumäärad	15
OTE tasumäärade võrdlus	16
Elioni sõbranumber	18
Mobiiltelefoniteenuse turg	18
Turu ülevaade	18
Mobiiltelefoniteenuse tasumäärad	20
Järelevalve	22
EMT teenusepakett „Lühivalik perele“	22
Varastatud või kaotatud mobiiltelefonide register	22
Andmesideteenuse turg	23
Turu ülevaade	23
Tasud	24
Järelevalve	25
Elioni teenusepakett „Kodulahendus“	25
Püsiliiniteenuse turg	26
Turu ülevaade	26
Tasumäärad	26
Järelevalve	27
Püsiliiniteenuse tasude kontroll	27
Sidumisteenuse turg	28
Turu ülevaade	28
Tasumäärad	28
Kõnede algatamise ja lõpetamise tasumäärad telefonivõrgus	28
Kõne algatamise ja lõpetamise tasumäärad mobiiltelefonivõrgus	28
Transiit	28
OTE tasumäärade võrdlus teiste maadega	28
Järelevalve	29
LRAIC meetodika alt-üles variandi rakendamine ja Elioni sidumisteenuse tasumäärade alanemine	29
Järelevalve Elioni kuluarvestussüsteemi üle	30
Mobiiltelefonivõrgu operaatorite sidumisteenuse tasud	31
Sideameti ettekirjutus Tele2-le	31
Sidumislepingud	32
Juurdepääsuteenuse turg	33
Turu ülevaade	33
Juurdepääsuteenuse tasud	33
Järelevalve	34
Unineti kaebus Elioni juurdepääsuteenuse peale	34
Spetsiaalne juurdepääs Elioni telefonivõrgule	34
2004. aastal jätkus kohtuvaidlus, kus Elion vaidlustas Sideameti	
5. septembri 2003 ettekirjutuse	34
Juurdepääsulepingud	35
Kaabelviteenuse turg	36
Turu ülevaade	36
Järelevalve kaabelviteenuse turul	36
Universaalteenus	37
Turu ülevaade	37
Universaalteenuse osutamine	37
Universaalteenuse osutamise tasud	37
Universaalteenuse osutamise kvaliteet	38
Sideametisse laekunud kaebused	38
Tähelepanekud seoses universaalteenusega	38
Elioni kodulehelt teabe leidmine	38

Rahvusvaheline koostöö	39
IRG EU WG	39
Universaalteenuse makse määra ettepanek	39
Universaalteenuse taskukohasuse tasu prognoos	39
POSTSIDETURG	40
Turu ülevaade	40
Turu maht	40
Postiteenuse osutajad	40
Universaalse postiteenuse turusegment	41
Eesti võrdlus Euroopa Liidu riikide siseriikliku kirja edastamise hinna osas	42
Kullerpostiteenuse turusegment	43
Konkurents kullerpostiteenuse turusegmendis	43
Kullerpostiteenuse turusegmendi suurus ja areng	44
Siseriiklik kullerpostiteenus	44
Rahvusvaheline kullerpostiteenus	46
Otsepostituse teenus	47
Sideameti tegevus postivaldkonnas aastal 2004	48
Uue Postiseaduse väljatöötamises osalemine	48
Universaalse postiteenuse osutaja kuluarvestus ja tasud	49
Ülevaade Eesti Posti kuluarvestuse arengust 2000-2004	49
Eesti Posti postiteenuste tasud	50
Soodustused	50
Universaalse postiteenuse kvaliteedi kontroll	51
Universaalse postiteenuse osutaja juurdepääsupunktid	52
Postiasutused	52
Postkastid	53
Juurdepääsupunktide paiknemise kontroll	54
Sideameti arvamus postiasutuste paiknemisest	55
Postiasutuste asukohad	55
Alternatiivid	56
Sideametisse laekunud kaebused	57
Postiteenuse osutamise järelevalve	58
Nimelised templid	58
Järelevalve	58
Reklaami edastamine	59
Rahvusvaheline koostöö	60
Sideameti eesmärgid ja olulised toimingud postside valdkonnas aastaks 2005	62
SAGEDUSHALDUS	63
Sissejuhatus	63
Tehnoloogiate rakendamiseks võimaluste loomine ja arengud tehnoloogiate kasutamisel	63
Ülemaailmne universaalne mobiiltelefonisüsteem	63
Mobiiltelefonisüsteemi GSM raadiosidevõrgu areng	64
Tingimuste loomine 450 MHz sagedusalas lairibaliste süsteemide kasutuselevõtmiseks	64
Lairiba andmeedastussüsteemid	65
Maapealne digitaaltelevisioon	65
Digitaalringhäälingu planeerimine	65
Digitaalringhäälingu kontseptsioon	65
Praktilised sammud digitaalringhäälingu rakendamiseks Eestis	65
Rahvusvaheline koostöö	66
Liitumine Euroopa Liiduga	66
Ettevalmistused Ülemaailmse Raadiosidekonverentsil osalemiseks	66
Osalemine Regionaalsel Raadiosidekonverentsil	66
Euroopa Raadiosageduste Infosüsteemi rakendamine	66
Osalemine rahvusvahelises monitooringus	67
Osalemine WG FM PT22 töös	67
PT 38 töögrupi koosoleku korraldamine	67
Koordinaatsioonilepingute sõlmimine	67
Tähtsamad (koostöö) projektid	67
Operatiiv-raadiosidevõrgu konkursi ettevalmistamine	67
Ringhäälingulubade konkurs	67
FM raadioringhäälingu edastamise lõpetamine 70 MHz sagedusalas	68
160 MHz sagedusala ümberplaneerimine	68
Liitumine NATOga ja koostöö Kaitsejõududega	68

WRC-2003 lõppaktide rakendamine	68
Liikuva maaside planeerimise tarkvara soetamine	68
Väljastatud lubade statistika	69
Järelevalvetoimingute statistika	69
Terminali- ja võrguseadmed	70
Eelduste loomine raadioseadmete kasutamiseks	70
Sagedusplaani muutmine	70
Sagedusala 863-870 ühtlustamine	70
5 Ghz raadiosagedusalas töötavate raadioseadmete nõuete ajakohastamine	71
Meditsiiniseadmetele kasutuseelduste loomine	71
Ultralairiba raadioseadmete nõuete ettevalmistamine	71
Telekommunikatsiooniseadmete kasutusvõimaluste laiendamine	71
CT1 ja CT2 juhtmeta telefonide kasutamisevõimaluse lõpetamine	71
Standardimine	71
Lõppseadmed Eesti turul	72
Järelevalve	72
Illegaalne kaubandus	72
Rahvusvaheline koostöö	73
Rahvusvahelistes töögruppides osalemine	73
Koostöö teiste liikmesriikide sideadministratsioonidega	73
NUMERATSIOON	74
Sissejuhatus	74
Ülevaade numeratsiooniresursist ning telekommunikatsiooniteenuste osutajatele reserveeritud numbritest seisuga 31. detsember 2004	74
Geograafilised numbrid	74
Mobiiltelefoninumbrid	74
Muud mittegeograafilised numbrid	75
Numeratsiooniala „800” teenusnumbrid	75
Numeratsiooniala „900” teenusnumbrid	75
Numeratsiooniala „901” teenusnumbrid	75
Numeratsiooniala „907” teenusnumbrid	76
Teenuse lühinumbrid	76
Ülevaade numeratsioonivahemiku, tunnuskoodi ja lühinumbri kasutamise lubadega teostatuid toimingutest	76
Ülevaade riigilõivude laekumisest	77
Järelevalve numeratsiooni kasutamise üle	77
Eritariifsete teenusenumbritele helistamine	77
Numbrite kasutamine numbrit kasutamise loata	78
Telekommunikatsiooniteenuste osutajate omavahelised vaidlused ja kaebused	78
Suuremad muudatused numeratsioonivaldkonnas	78
Numbriliikuvuse rakendamiseks eelduste loomine mobiiltelefonivõrgus	79
Rahvusvaheline koostöö	79
Liinirajatised	80
Kaebuste statistika	80
ORGANISATSIOON	81
Ümbritseva olukorra muutused	81
Uue struktuuri sünd	81
Koostöö	82
Koolitus	83
Sideameti eelarve	83
Personal	84

Lugupeetud lugeja,

mul on hea meel teile esitleda järjekordset Sideameti aastaraamatut, mis võtab kokku Eesti sideturgude arengud ja Sideameti peamised tegevused 2004. aastal.

Konkurents sideturgudel on aasta-aastalt kasvanud ja see on andnud hoogu kogu valdkonna arengule. Ettevõtjad on jätkuvalt huvitatud uute innovatiivsete teenuste turule toomisest, et säilitada või parandada oma turupositsiooni. Koos hindade järk-järgulise langusega on ka 2004. aastal kasvanud lõpptarbivate võimalused ja huvi erinevaid sideteenuseid kasutada.

Eesmärkide seadmisel ja otsuste langetamisel lähtus Sideamet vajadustest kolmes peamises tegevusvaldkonnas:

- konkurentsi soodustamine;
- tarbijate kaitse;
- riigi piiratud ressursside (raadiosagedused ja numeratsioon) efektiivne haldamine.

Konkurentsi soodustamisel keskenduti turusuhete korraldamisele ja võrdsete konkurentsitingimuste loomisele. Tarbijate kaitsel oli põhitähelepanu teenuste kvaliteedil ja kättesaadavusel.

Sideamet töötas varasematel aastatel jõustunud seaduste raamistikus. Postside ja telekommunikatsiooni turgude regulaatorina oli Sideametil 2004. aastal aktiivne roll „Elektronilise side seaduse“ ja uue „Postsideseaduse“ eelnõude koostamisel.

Tehti ettevalmistusi uue regulatsiooni käivitamiseks 2005. aastal, mille üheks osaks oli ameti reorganiseerimine 2004. aasta mais, mille eesmärgiks oli organisatsiooni struktuuri parem ühildamine ameti uute ülesannetega.

Seoses Eesti saamisega Euroopa Liidu liikmeks 1. maist 2004 tihenes koostöö Euroopa Liidu ja NATO struktuuridega. Liikmesriigi staatus seadis uusi kohustusi. Kontaktid kolleegidega teistes riikides andsid kogemusi ja tõestust sellest, et Sideameti meeskond on oma oskustega uute rahvusvaheliste nõuete tasemel.

Kokkuvõttes oli 2004. aasta teguderohke ja tulemuslik. Usun, et leiате Sideameti aastaraamatust hea ülevaate ja vajaliku informatsiooni sidevaldkondade ning Sideameti kohta.

SISSEJUHATUS

Alates 2001. aastast, mil Eestis avanes telekommunikatsiooni turg, on Sideametil saanud traditsiooniks võtta kokku oma tööd ja tegemised aastaraamatus. Eeskuju oleme võtnud Euroopa riikide regulaatoritelt. Aastaraamat dokumendina on kandnud kahte peamist eesmärki:

- anda ülevaade Eesti telekommunikatsiooni ja postside turul toimunud arengutest;
- anda ülevaade Sideameti tegevustest Eesti telekommunikatsiooni turu reguleerimisel.

Sideameti algatus oli tähelepanu vääriv ning alates Postiseaduse jõustumisest 2002. aastal ja Elektroonilise side seaduse (edaspidi ESS) jõustumisest 2005. aastal on aastaaruande koostamine sideturude arengutest ja Sideameti tegevustest nende reguleerimisel muutunud seadusandja tahtel kohustuslikuks. Aruanded nii postside turu kui elektroonilise side turu kohta on vastavalt seadusele 1. aprilliks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (edaspidi MKM) esitatud. Käesolev dokument on nende mõlema aruande avalik versioon.

Aastaraamatu koostamisel püstitas Sideamet eesmärgi, et lugeja peab saama ülevaate:

- Eesti sideturust ja turul pakutavatest teenustest, võrrelduna sarnaste turgudega teistes Euroopa riikides;
- konkreetsete sideteenuste turgude arengutest (alates turgude avanemisest ehk 2001. aastast) ning teenuste pakkumisega ja -saamisega seotud probleemidest;
- Eesti riigi ettevalmistustest, võimaldamaks rakendada uusi tehnoloogiaid teenuste pakkumisel;
- piiratud ressursside (numeratsioon, raadiosagedused) haldamisest;
- regulatsioonide (muudatuste) mõjust või mõju puudusest side turgudele.

Turge, mida reguleerib alates 1. jaanuarist 2005 Elektroonilise side seadus, käsitletakse antud dokumendis veel mõõdnud aastal kehtinud regulatsioonidest lähtuvalt nagu Telekommunikatsiooniseadus (edaspidi TKS), Kaabelleviseadus ja Ringhäälinguseadus. Kuna ESS mõõdnud aastal ei kehtinud, siis Sideamet ei analüüsinud ESS-i mõju elektroonilise side turgudele 2004. aastal.

ELEKTROONILISE SIDE TURG

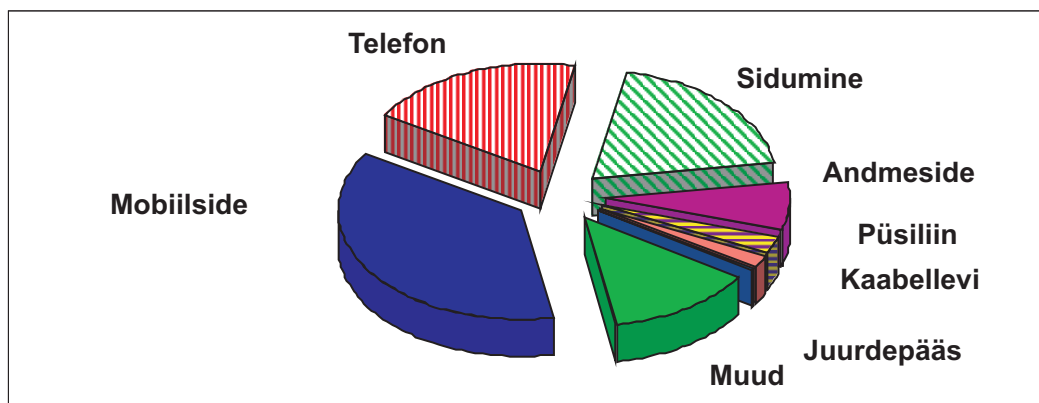
Turu ülevaade

Eesti elektroonilise side turg on jätkuvalt oluline Eesti majanduses. Seda näitab nelja telekommunikatsiooniteenuse osutaja valimine Eesti 100 edukama äriettevõtte hulka 2004. aastal:

- 1) Tele2 Eesti AS (edaspidi Tele2) nr 1
- 2) EMT AS (edaspidi EMT) nr 10
- 3) Radiolinja Eesti AS (edaspidi Radiolinja või RLE) nr 14
- 4) Elion Ettevõtted AS (edaspidi Elion) nr 50

Elektroonilise side turul tegutsevate ettevõtjate telekommunikatsiooniteenuste osutamise käive 2004. aastal oli 8,95 miljardit krooni, mis võrreldes 2003. aastaga suurenes üle miljardi krooni.

Võttes aluseks TKS-is esitatud telekommunikatsiooniteenuse käsitluse, võib elektroonilise side turu jagada 2004. aastal tinglikult kaheksaks turusegmendiks: telefoniteenus, mobiiltelefoniteenus, andmesideteenus, püsiliiniteenus, sidumisteenus, juurdepääsuteenus, kaabelleviteenus ning muud teenused, sh ringhääling ja raadioside.

Joonis 1 Elektroonilise side valdkonna kogukäibe jagunemine teenuste lõikes aastal 2004

Telefoniteenuse osakaal elektroonilise side turul kahaneb stabiilselt, vähenedes 2003. aastaga võrreldes 5%. Telefoniteenuse turule sisenesid kaabellevivõrgu operaatorid AS Starman (edaspidi Starman) ja AS STV (edaspidi STV). Elionile tekkis esimest korda oma telekommunikatsioonivõrgu ja tarbijatega konkurent, kui Starman sisenes telefoniteenuse turule Interneti protokollil põhineva telefoniteenusega.

Peatamaks tarbijate arvu jätkuvat vähenemist, tulid teenuseosutajad aasta jooksul turule mitme uue tootega, mis muutis telefoniteenuse tarbijaile soodsamaks.

Mobiiltelefoniteenuse turgu iseloomustas 2004. aastal kiire areng ning konkurentsi kasv teenuseosutajate vahel. Mobiiltelefoniteenuse tarbijate arv kasvas aastaga 15,2%, mis on senini suurim kasv aasta jooksul. Sellise muutuse tingisid EMT sisenemine hinnatundliku tarbija turusegmenti, Radiolinja sisenemine kõnekaardi turusegmenti ning esimese virtuaalse mobiiltelefoniteenuse osutaja AS-i Vertelson Mobiil (edaspidi Bravocom) sisenemine turule.

Andmesideteenuse turul jätkus Interneti püsiühenduse tarbijate arvu kiire kasv, suurenedes aastaga 63%, ja turul tihenes konkurents Elioni, Starman ja STV vahel.

Püsiliiniteenuse turg on elektroonilise side valdkonnas üks väikseima turumahuga turg ja teenuse tarbimise mahud on vähenenud pidevalt viimase 3 aasta jooksul.

Sidumisteenuse turgu võib vaadelda eraldi fikseeritud- ja mobiilsidevõrkude sidumisturgudena, mis omakorda jagunevad kõne algatamise, kõne lõpetamise ning transiitteenuse segmentideks.

Pärast turu avanemist 2001. aastal on Elion säilitanud fikseeritud võrkude sidumisteenuse turul suurima turuosa. Suurim konkurents on transiitteenuse segmendis.

Mobiiltelefonivõrkude sidumisteenuse turul on konkurents kõigis turusegmentides suurem võrreldes fikseeritud võrkude sidumisteenuse turu samade segmentidega.

Juurdepääsuteenuse turg ei ole TKS-i alusel konkurentsile avanenud. Kuna teenust osutatakse peamiselt Elionisiseselt, on juurdepääsuteenuse turu käive minimaalne.

Kaabelleviteenuse turul toimus turu kontsentreerumine. Turult väljus Tele2 OÜ ja tema turuosa omandas Starman, suurendades oma positsiooni turul veelgi. Turgu iseloomustas ka teenuse kallinemine tarbijatele.

Kokkuvõte

2004. aasta elektroonilise side turu teenuste arengut iseloomustas peamiselt:

- mobiiltelefoniteenuse tarbijate arvu kiireim kasv kogu mobiiltelefoniteenuse turu arengu jooksul;
- andmesideteenuse turul Interneti püsiühenduste kiire kasv;
- telefoniteenuse tarbijate arvu vähenemine;
- püsiliiniteenuse osakaalu jätkuv vähenemine.

Turule sisenemine

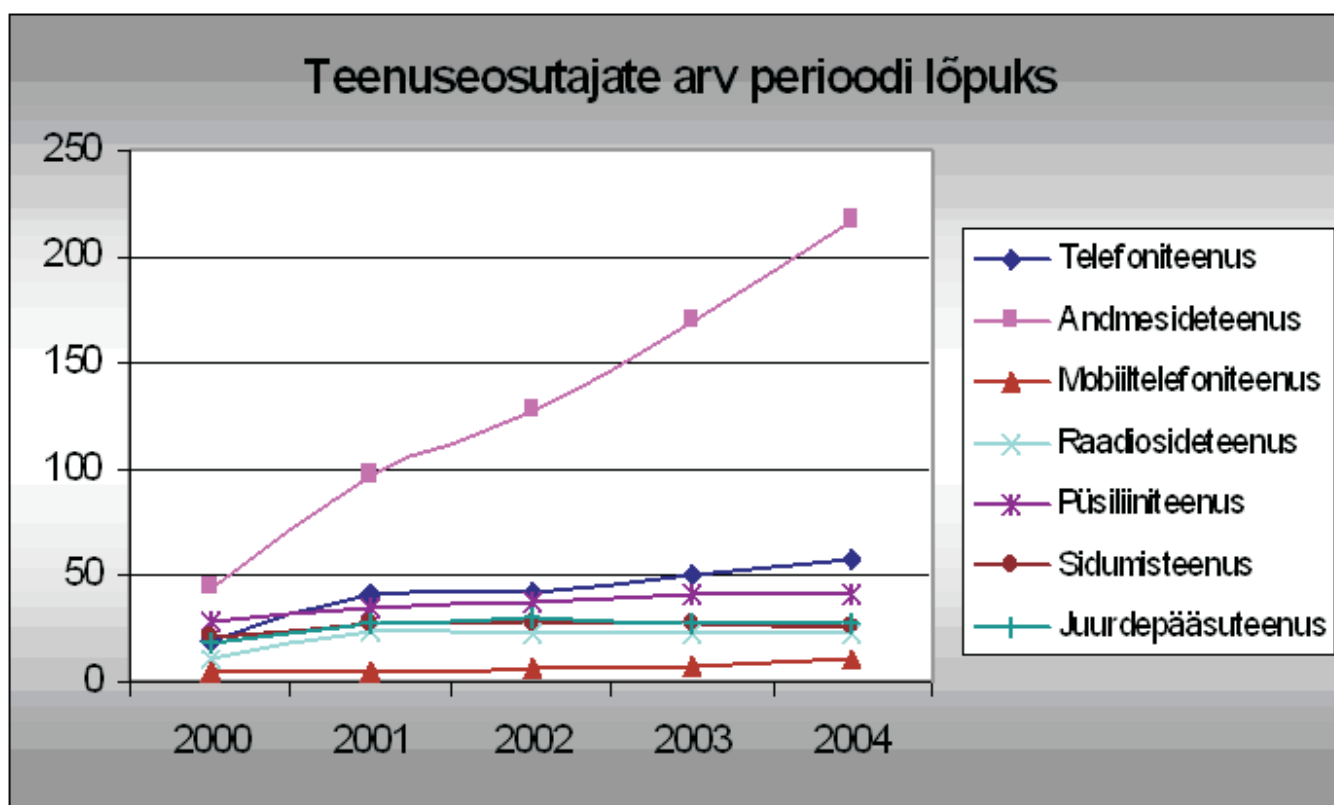
Telekommunikatsiooni turul tegutses 31. detsembri 2004 seisuga ligi 300 teenuseosutajat.

Järgnev tabel annab ülevaate kui palju oli Eesti telekommunikatsiooniturul erinevate teenuste osutajaid aastal 2004 ja kui suur oli juurdekasv aasta jooksul. Üks teenuseosutaja osutab sageli mitut teenust, seega erinevate teenuseosutajate arv on väiksem, kui nende poolt osutatavate teenuste koguarv.

	2004. a lõpu seisuga	muutus 2004. a jooksul
Telefoniteenus	58	8
Andmesideteenus	217	48
Mobiiltelefoniteenus	10	2
Raadiosideteenus	23	1
Püsiliiniteenus	41	0
Sidumisteenus	26	-1
Juurdepääsuteenus	27	0
Operaatoriteenus	6	0
Kaabelviteenus	45	5

Uute teenuseosutajate turule sisenemise puhul on jätkuvalt ülekaalus andmesideteenuste osutajad. Kokku lisandus 2004. aastal selle teenuse osutajaid 48. Joonise 2 põhjal nähtub kujukalt, et tulevikus on vaid üks andmesideteenus ja -võrk, mille baasil pakutakse muid teenused, nagu telefon, internet jne. Mõningast kasvu on märgata ka telefoniteenuse osutajate osas teenusepakkujaid lisandus 8.

Mobiiltelefoniteenuse osutajaid lisandus 2. Aasta lõpul alustas teenuse osutamist esimene virtuaalne mobiiltelefoniteenuse osutaja Bravocom kaubamärgiga „Zorro“, kuid oodatud plahvatuslik mobiiltelefoniteenuse osutajate lisandumine koos suure hinnasõjaga lükkus edasi 2005. aastasse, kuna potentsiaalsed turuletulijad ootasid mobiiltelefoni numbriliikuvuse käivitumist.

Joonis 2 Teenuseosutajate arv aastate lõikes perioodi lõpu seisuga

Ülejäänud teenuste osas nagu püsiliini-, sidumis- ja juurdepääsuteenus uusi teenuseosutajaid turule ei sisenenud.

Kaabelvõrgu lubasid väljastati 5.

Kokkuvõte

2004. aastal tuli telekommunikatsiooniturule kõige enam andmesideteenuse osutajaid. Seadmete ja tehnoloogia odavnedes on oodata sama kasvutrendi jätkumist ka 2005. aastal.

Olulise turujõuga ettevõtjad

Telekommunikatsiooni turul tunnustati olulise turujõuga ettevõtjaks üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu operaator või üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse osutaja, kelle turuosa koos ema- ja tütaretevõtjaga on vähemalt 25% kas telefoni-, püsiliini- või mobiiltelefoniteenuse turu käibest või 25% sidumisteenuse turu liikluse mahust, netokäive konkreetsel turul ületab 10 miljoni krooni piiri ja ettevõtja ei tõenda, et sellise turuosa omamine ei ohusta vaba konkurentsi.

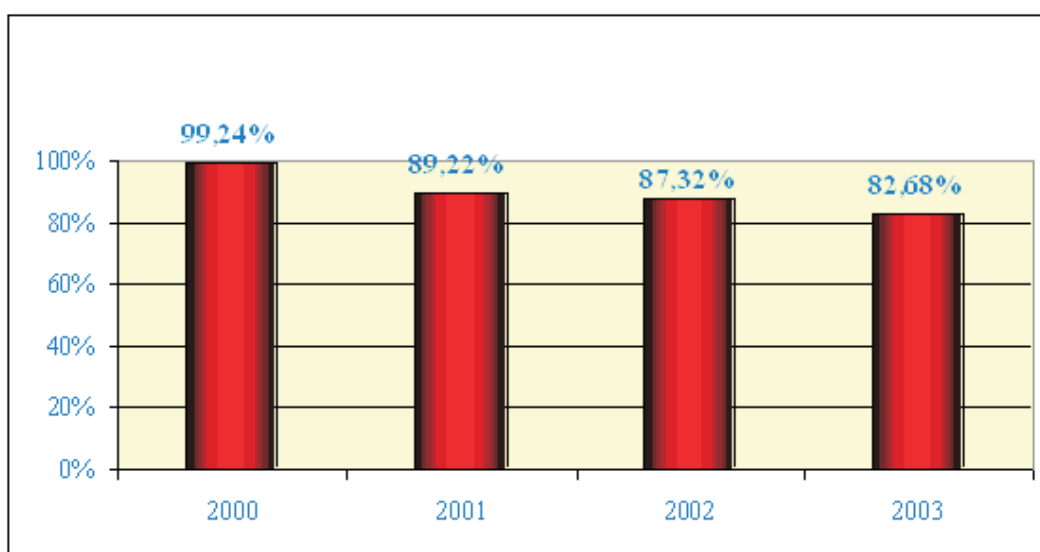
Olulise turujõuga ettevõtjate määramine 2005. aastaks

2004. oli viies aasta, mil Sideamet määras olulise turujõuga ettevõtjad (edaspidi OTE) järgnevatks kalendriaastaks.

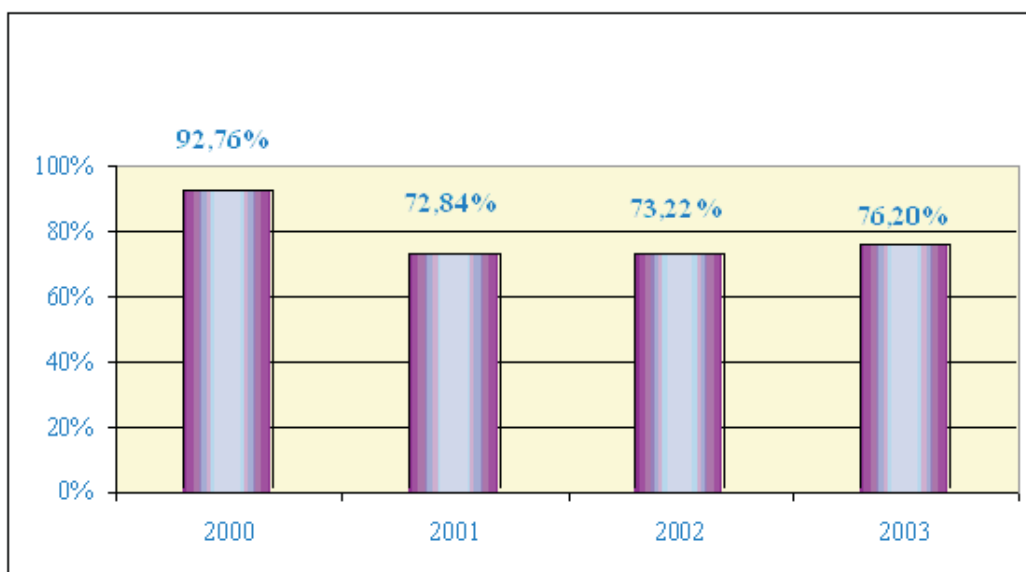
1. juuliks pidid operaatorid ja teenuseosutajad esitama Sideametile teabe oma 2003. aasta majandustegevuse kohta.

Sideamet analüüsis operaatorite ja teenuseosutajate poolt esitatud andmeid üldkasutatava telefoniteenuse-, mobiiltelefoniteenuse-, püsiliiniteenuse- ja sidumisteenuse turu lõikes.

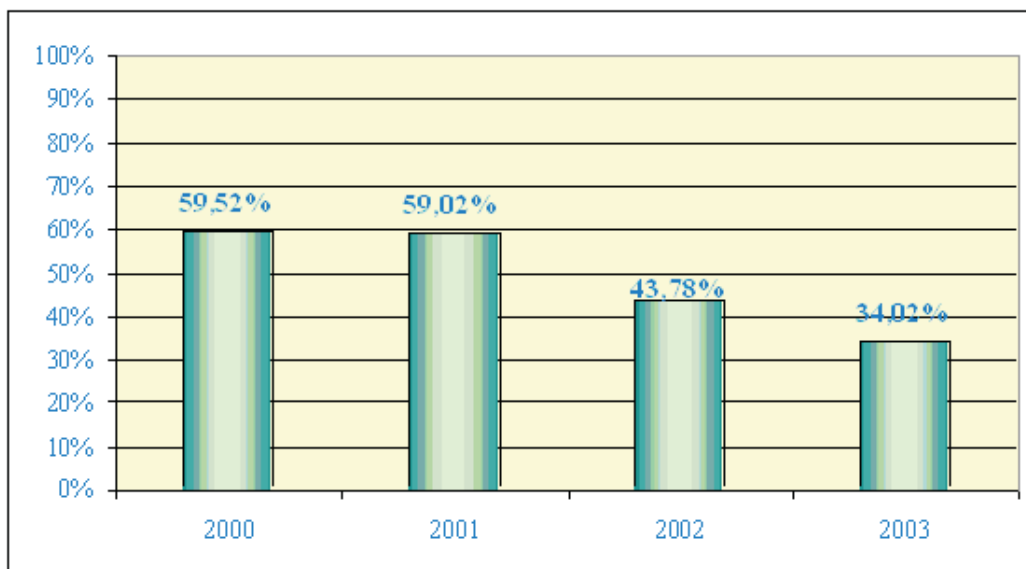
TKS-is kehtestatud nõuete alusel ning Sideameti analüüsi põhjal selgus, et üldkasutataval telefoniteenuse turul, püsiliiniteenuse turul ja sidumisteenuse turul vastas OTE tunnustele Elion (joonis 3,4,5) ning üldkasutataval mobiiltelefoniteenuse turul EMT (vaata joonis 6).

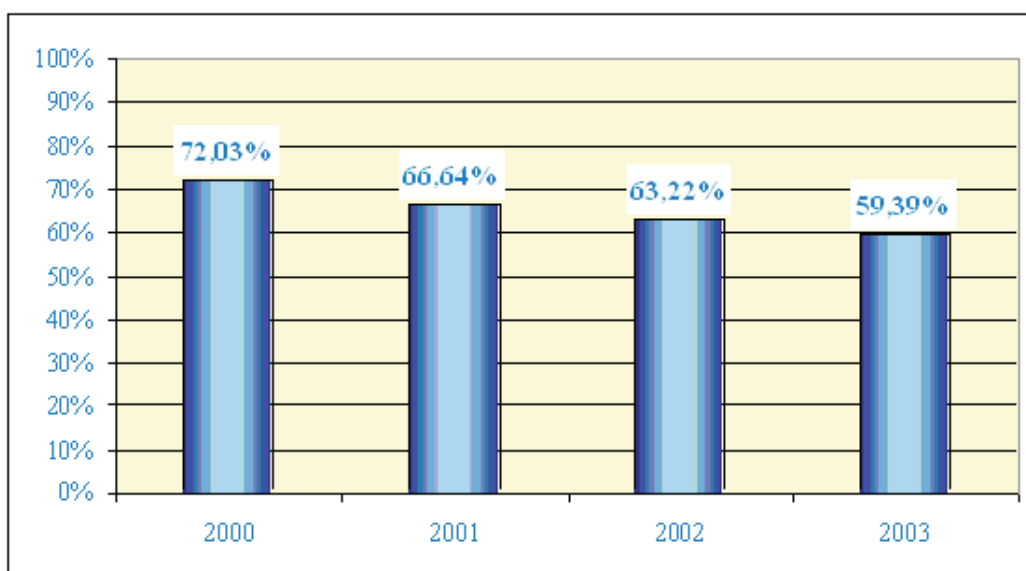
Joonis 3 Elioni turuosa telefoniteenuse turul aastatel 2000-2003

Joonis 4 Elioni turuosa püsiliiniteenuse turul aastatel 2000-2003

Joonis 5 Elioni turuosa sidumisteenuse turul aastatel 2000-2003

Joonis 6 EMT turuosa mobiiltelefoniteenuse turul aastatel 2000-2003.

07. septembril teavitas Sideamet kavatsusest Elion ja EMT tunnistada OTE-ks vastavatel telekommunikatsiooniteenuste turgudel. Elion ei esitanud kahekuulise tähtaja jooksul Sideameti arvamus enda 2005. aastaks OTE-ks tunnistamise kavatsuse kohta ja see tähendas, et Elion aktsepteeris enda OTE-ks tunnistamist üldkasutatava telefoniteenuse turul, püsiliiniteenuse turul ja sidumisteenuse turul.

Advokaadibüroo Raidla & Partnerid, kes esindab EMT-d, esitas arvamuse EMT OTE-ks tunnistamise kavatsuse kohta, milles leidis, et EMT on oma senise tegevusega piisavalt tõendanud, et oma tegevusega ei ohusta nad mobiiltelefoniteenuse turul vaba konkurentsi. Olles tutvunud esitatud kirjaliku arvamusega, leidis Sideamet, et esitatud väited ei tõendanud vaba konkurentsi ohustamise võimaluse puudumist.

29. novembril 2004 tunnistas Sideameti peadirektor oma käskkirjaga 2005. aastaks OTE-deks Elioni üldkasutataval telefoniteenuse turul, üldkasutataval püsiliiniteenuse turul ja üldkasutataval sidumisteenuse turul ning EMT üldkasutataval mobiiltelefoniteenuse turul. Sideamet avalikustas oma otsuse 29. novembril 2004.

EMT vaidlustas kohtus Sideameti peadirektori käskkirja enda OTE-ks tunnistamise kohta 29. detsembril.

OTE-le kehtestatud kohustused kehtivad ESS-i rakendussättest § 192 tulenevalt 2005. aasta 31. detsembrini.

Regulatsiooni muutus 2005. aastal

Alates 2005. aastast muutuvad olulise turujõuga ettevõtja määramise protseduurid lähtuvalt ESS-is sätestatud Euroopa Liidu uuest regulatiivsest raamistikust.

Uuest aastast hakatakse valdkonnaspetsiifilistel turgudel määrama Märkimisväärse turujõuga ettevõtjat (edaspidi MTE) ja talle rakendatakse uuest seadusest tulenevaid kohustusi.

MTE määratakse tulevikus 18 valdkonnaspetsiifilisel turul, kui nendel turgudel ei toimi vaba konkurents ning MTE-le määratakse kohustused lähtuvalt turul tuvastatud probleemidest. MTE määramise protseduuride läbiviimise aeg pikeneb maksimaalselt kolme aastani.

Kokkuvõte

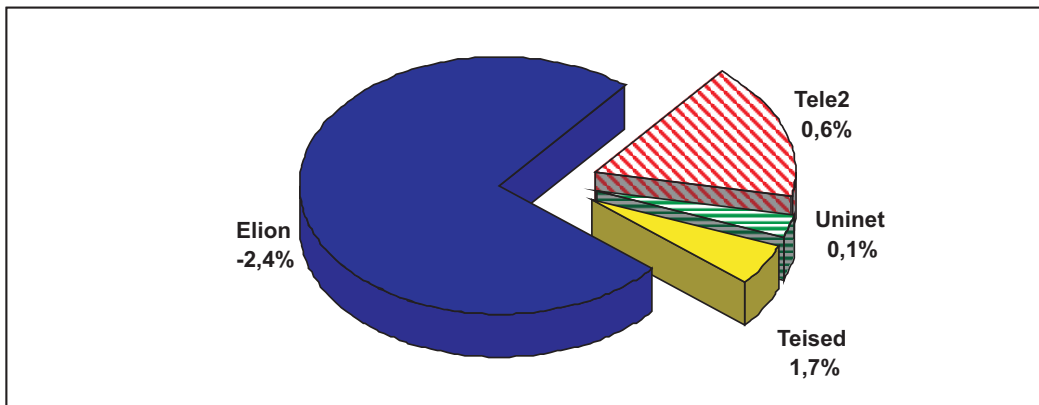
Sideamet tunnistas 2005. aastaks OTE-deks Elioni üldkasutataval telefoniteenuse turul, üldkasutataval püsiliiniteenuse turul ja üldkasutataval sidumisteenuse turul ning EMT üldkasutataval mobiiltelefoniteenuse turul

Telefoniteenuse turg

Turu ülevaade

Telefoniteenuse turgu iseloomustas 2004. aastal stabiilne tarbijate arvu ja kasutuses olevate juurdepääsuliinide arvu vähenemine, kuid võrreldes 2002. aastaga oli vähenemine tarbijate ja juurdepääsuliinide osas tunduvalt aeglasem. Telefoniteenuse tarbijate arv tervikuna vähenes 2003. aastaga võrreldes 1% võrra.

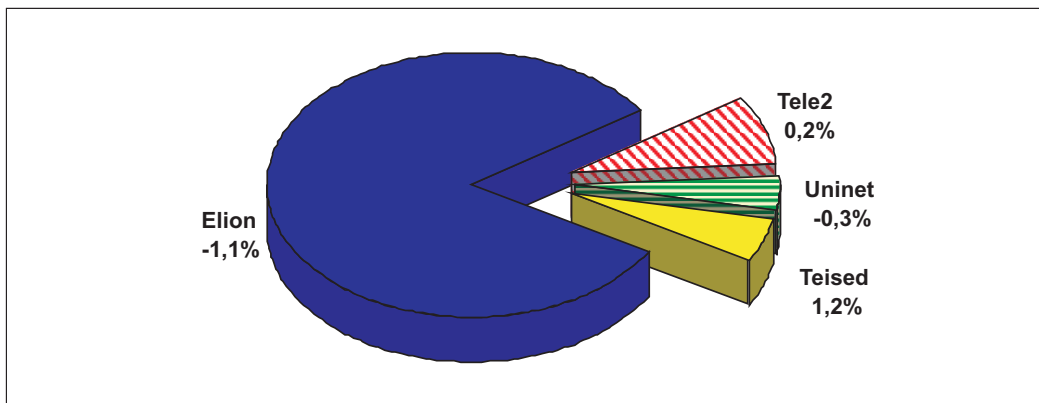
Telefoniteenuse osutajate osakaalu muutus lepingulistele tarbijatele osas oli 2,4%. Elioni turuosas vähenes 2,4%, Unineti ja Tele2 OÜ turuosad suurenesid vastavalt 0,1% ja 0,6% ning teiste teenuseosutajate turuosas suurenes 1,7%.

Joonis 7 Telefoniteenuse osutajate turuosad ja nende muutus lepingulistele tarbijatele arvu alusel 2004. aasta jooksul.

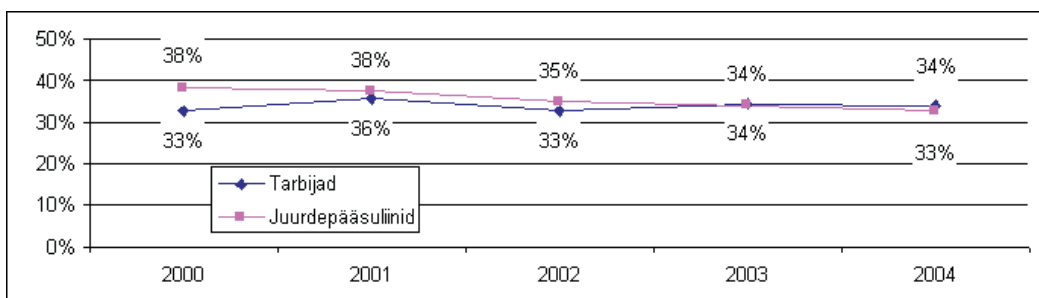
Kuigi telefoniteenuse lepingulistele tarbijatele arv vähenes 2004. aastal minimaalselt (1%), jätkus viimastel aastatel telefoniteenuse turul valitsenud telefoniteenuse kõneminutite mahu vähenemise trend ning võrreldes 2003. aastaga vähenes kõneminutite maht 6%.

Telefoniteenuse osutajate turuosade muutus algatatud kõneminutite mahu järgi 2004. aastal oli minimaalne, st turul tegutsevad ettevõtjad säilitasid 2003. aastal saavutatud turuosad.

Joonis 8 Telefoniteenuse osutajate turuosad ja nende muutus algatatud kõneminutite mahu alusel 2004. aastal.

Tarbijaliinide koguarv oli 2004. aasta lõpus üle 442 000 ja nendest uute teenuseosutajate osa moodustas ainult 4%. Tarbijaliinide koguarv vähenes 2003. aastaga võrreldes 4%.

Joonis 9 Lepingulistele telefoniteenuse tarbijate ja juurdepääsuliinide tiheduse muutus 100 elaniku kohta aastatel 2000-2004.

Telefoniteenuse tarbijate arvu vähenemine pani teenuseosutajad oma teenuseid üle vaatama, ning lootuses säilitada või suurendada tarbijate arvu, tõid nad aasta jooksul turule erinevaid kombineeritud teenusepakette, mis võimaldavad kasutada mitut erinevat elektroonilise side teenust.

Näiteks Elioni „Kodulahendus“, kus ühise kuutasu eest osutatakse telefoniteenust ja Interneti püsiühendust ning tehakse soodustusi kõne hindades. Kaabelviteenuse osutaja Starman, kes sisenes telefoniteenuseturule aasta alguses, pakub tarbijatele ühtse kuutasu eest Interneti püsiühendust, telefoni- ja kaabelviteenust.

Teise näitena võib välja tuua telefoniteenuse ja mobiiltelefoniteenuse ühispakettide pakkumise, milles tehti telefonivõrgust mobiiltelefonivõrku helistamisel soodustusi kõneminuti hindades. Selliseid pakette pakuvad koos Elion ja EMT, OÜ ViaTel (edaspidi ViaTel) ja Bravocom, Radiolinja ja Uninet ning Tele2 ja Tele2 OÜ.

Tele2 grupi ettevõtted (Tele2 ja Tele 2 OÜ) ning Elisa grupi ettevõtted (Radiolinja ja Uninet) teatasid 2004. aasta lõpus, et ühendavad samas grupis olevad mobiiltelefoni ja fikseeritud side võrgu teenuse osutajad. Ühendamise protsess viiakse mõlemas grupis lõpule 2005. aasta jooksul.

Kokkuvõte

Telefoniteenuse turg on elektroonilise side valdkonnas väheneva turuosaga turg.

Turu mahud on vähenenud alates turu konkurentsile avamisest aastast 2001. Telefoniteenuse turule on avaldanud tugevat survet kiiresti kasvav ja suurema konkurentsiga mobiilsideteenuse turg.

Suuri muutusi turu konkurentsitingimustes 2004. aastal ei toimunud. Suurimat mõju turu arengule võib osutama hakata Elioni poolt aasta lõpul turule toodud teenusepakett „Kodulahendus“, kuid selle mõju turu arengutele saab hinnata alles 2005. aastal. Telefoniteenuse turule sisenesid kaabelviteenuse osutajad Starman ja STV.

Telefonivõrkude vahelise numbriliikuvuse rakendamine

Alates 1. jaanuarist 2004 on telefonivõrgu operaatori kohustus tagada üldkasutatava telefonivõrgu tarbijatele võimalus säilitada oma senine telefoninumber telefoniteenuse osutaja vahetamisel.

Sideamet asutas „Teisaldatud telefoninumbrite andmekogu“, kuhu operaatorid sisestasid andmed teisaldatud telefoninumbrite kohta ning sealtsaid nii teenuseosutajad kui ka tarbijad teavet teisaldatud telefoninumbritest. Sideamet haldas andmekogu, mida said kõik tasuta kasutada.

Telefonivõrkude operaatorid nimetasid volitatud esindajad, kellele Sideamet tagas juurdepääsu andmekogu kõikidele numbri teisaldamisega seotud andmetele. Telefonivõrkude operaatorite volitatud esindajate roll oli tagada andmekogusse teisaldatavate numbrite kohta vastavate andmete korrektne sisestamine ning kõikidest teisaldatud telefoninumbritest marsruutimise teabe hankimine.

Tarbijad said andmekogust teada, millise telefoniteenuse osutaja juurest ning millise telefoniteenuse osutaja juurde on telefoninumber teisaldatud ning läbi selle ka kaudselt selgust kõnehinnast.

Eriti aktiivne oli telefoninumbrite ja ka tarbijate liikumine telefonivõrkude vahel esimesel poolaastal, kui liikus kokku ligikaudu 12 500 numbrit.

Teisel poolaastal numbriliikuvus telefonivõrkude vahel aeglustus, st teisaldati ainult 1 100 numbrit. Umbes 400 numbrit teisaldati tarbija soovil esialgse operaatori juurde tagasi.

2004. aasta alguses oli Elionil 360 000 telefoniteenuse tarbijat ja teistel telefoniteenuse osutajatel 107 000 teenuse tarbijat. Numbriliikuvuse rakendamisega kaotas Elion 1 400 tarbijat, mis moodustas tema tarbijate koguarvust 0,4%, seega ei avaldanud numbriliikuvus suurt mõju Elioni turuosale telefoniteenuse turul.

Tabel 1

LIIKUNUD NUMBRITE (telefoninumbrite) ANALÜÜS 2004

Doonor- operaator	VVO*	VVO	VVO	VVO	VVO	VVO	VVO	VVO	VVO	VVO	KOKKU
	Elion	Uninet	Starman	ViaTel	Voicenet	RIKS	Tehnoforum	STV	Top Connect	ISP Telekom OÜ	
Elion	0	8361	703	1829	321	1	113	280	671	2	12281
Uninet	204	0	0	500	4	0	0	0	0	0	708
Starman	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ViaTel	300	100	0	0	0	0	0	0	0	0	400
Voicenet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Televõrgu AS	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31
AS Contech Media	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
RIKS	0	0	0	130	0	0	0	0	0	0	130
Tehnoforum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikunud numbrite arv	535	8462	703	2459	325	1	113	280	671	2	13551

*VVO vastuvõtja operaator

Kokkuvõte

Numbriliikuvuse rakendumine vähendab tarbijate sõltuvust senisest teenuseosutajast.

Eestis rakendus numbril säilitamise nõue telefonivõrgu operaatorile alates 01. jaanuarist 2004.

Sideamet asutas „Teisaldatud telefoninumbrite andmekogu“, kuhu operaatorid sisestasid andmed teisaldatud telefoninumbrite kohta ning sealt said nii teenuseosutajad kui ka tarbijad teavet teisaldatud telefoninumbriest.

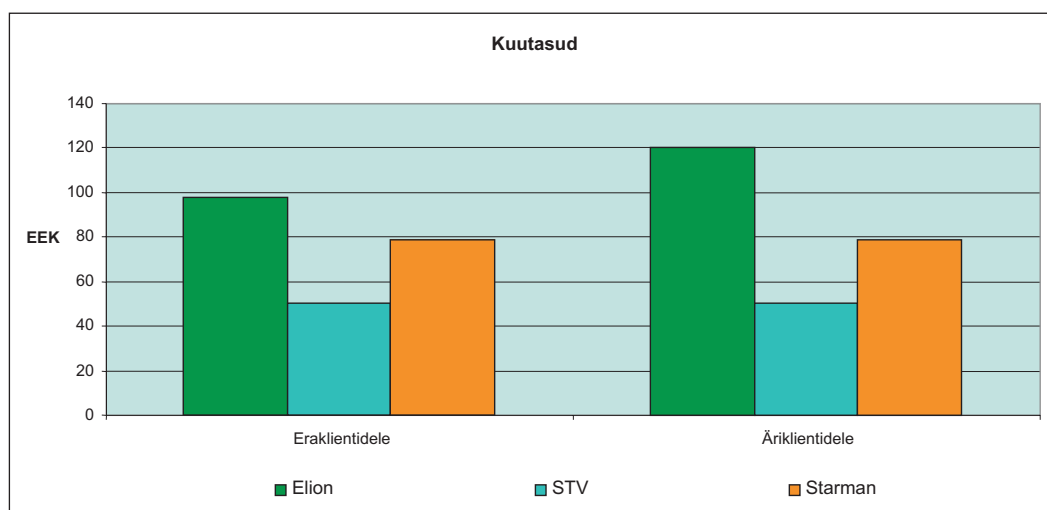
Ajaperioodil 01. jaanuarist - 31. detsembrini toimusid liikumised ca 14 000 numbril korral, millest 400 numbril puhul oli tegemist esialgse teenuseosutaja juurde tagasilikumisega.

Hinnanguliselt kaotas Elion numbriliikuvuse rakendamisega ainult 1 400 tarbijat, mis moodustas tema tarbijate koguarvust ainult 0,4%, seega ei mõjutanud telefoninumbri liikuvus oluliselt Elioni turuosa telefoniteenuse turul.

Telefoniteenuse tasumäärad

Telefoniteenuse kasutamise vähenemine ning tarbijate orienteerumine mobiiltelefoniteenustele ergutas telefoniteenuse osutajaid oma turuosa eest võitlema ning klientide säilitamiseks tulid turule uute teenusepakettidega, kus rakendati atraktiivseid hinnaskeeme.

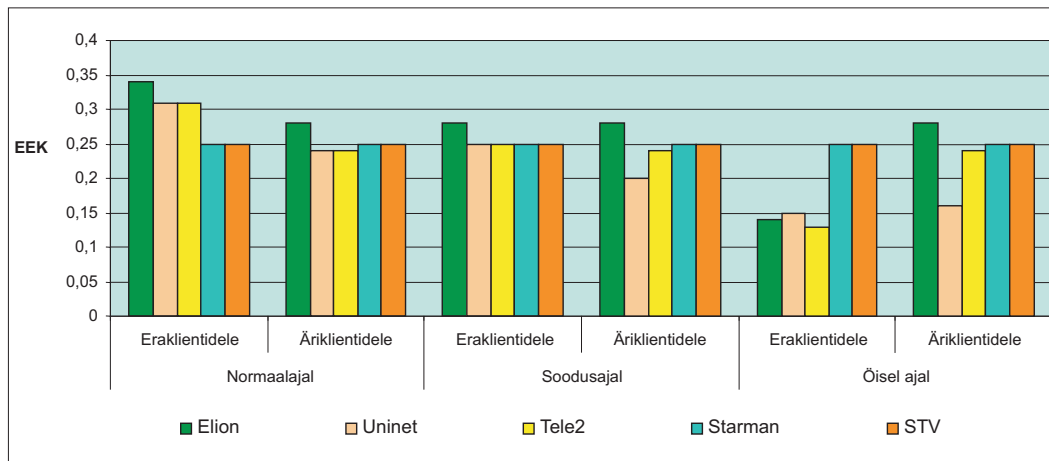
Näiteks on võimalik saada ühe kuutasu eest nii telefoniühendust, Interneti püsiühendust, kaabelliteenust kui ka mingi koguse võrgusiseseid kõnesid.

Joonis 10 Telefoniteenuse kuutasude võrdlus

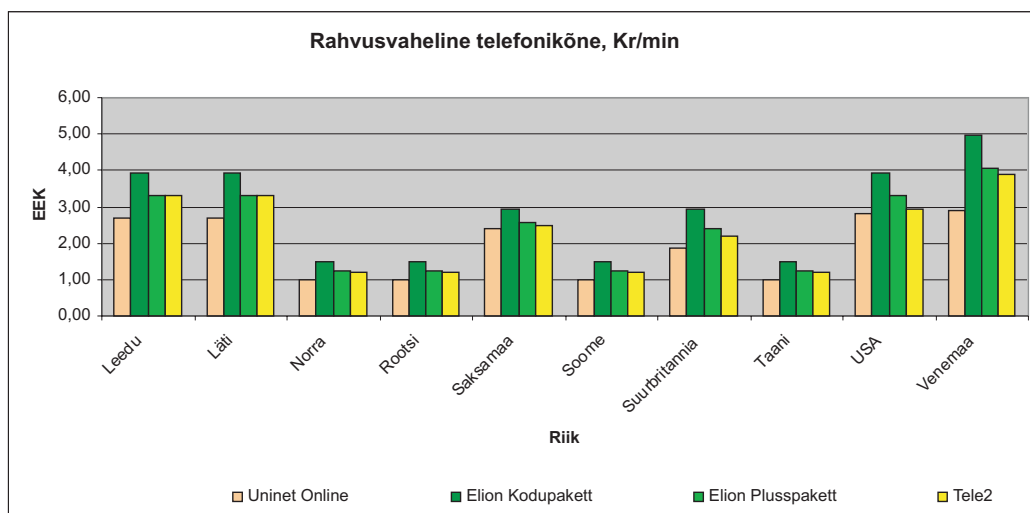
Kuutasude võrdluses ei ole Tele2 tasumäärasid, sest ettevõtjal ei ole telefonivõrgu juurdepääsuvõrgu osa ning ei saa juurdepääsu telefonivõrgule osutada.

Unineti tasumäärad ei kajastu joonisel, sest ta kasutab kokkuleppehindasid.

Joonis 11 Telefoniteenuse riigisest kõnede minutitasude võrdlus teenuseosutajate lõikes

Joonisel 11 on Starmani ja STV kohta toodud tasumäärad helistamisel teistesse fikseeritud võrkudesse. STV-l olid võrgusisesed kõned 0,10 kr/min ja Starmanil tasuta.

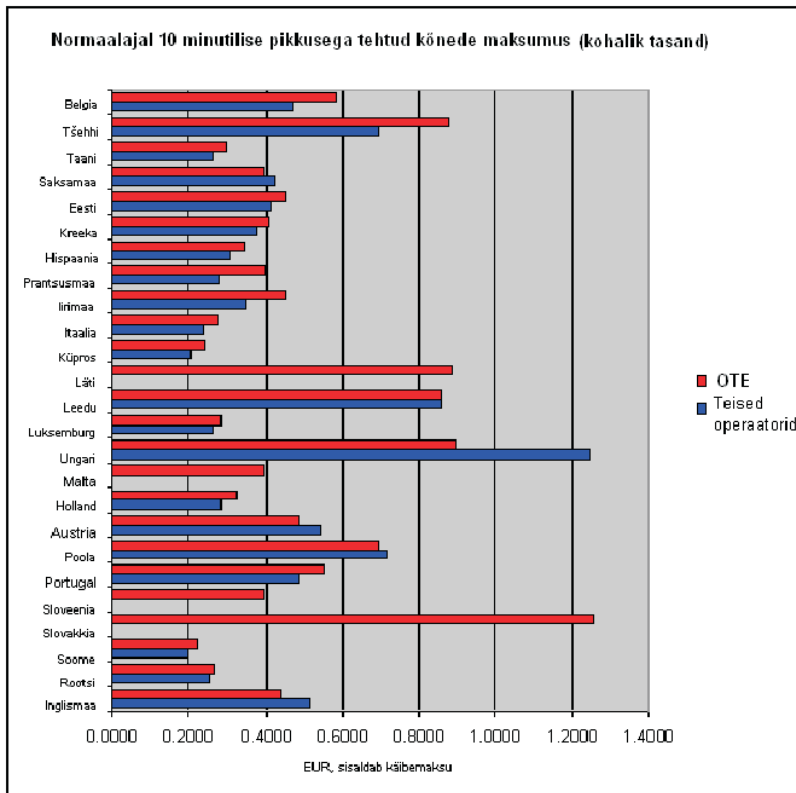

Joonis 12 Rahvusvaheliste kõnede minutitasude võrdlus teenuseosutajate lõikes.

OTE tasumäärade võrdlus

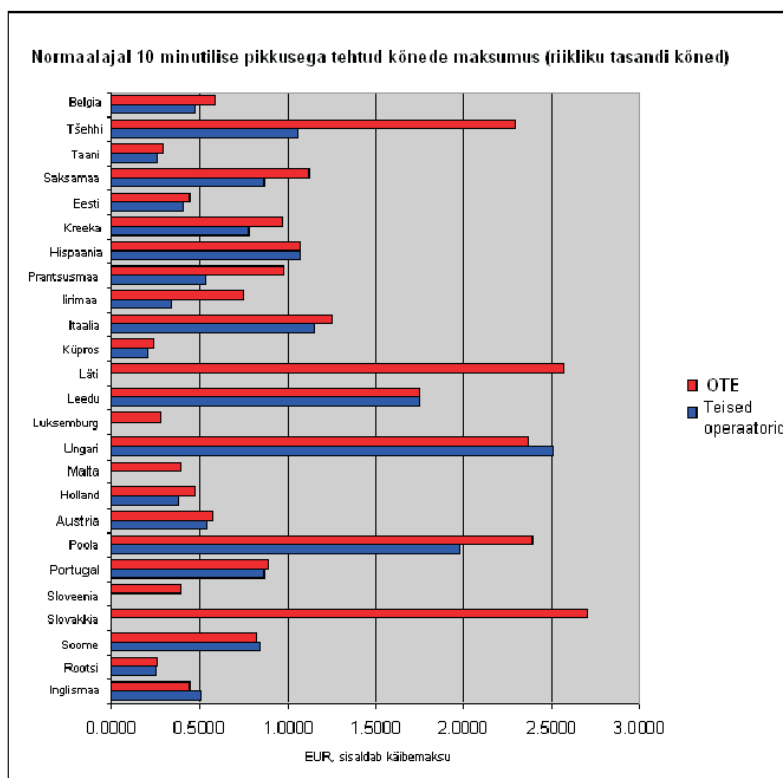
Elion on tunnistanud OTE-ks üldkasutataval telefoniteenuseturul, püsiliiniteenuseturul ja sidumisteenuse turul.

Euroopa Liidu liikmesriikide telefoniteenuse osutajate tasumäärad võrreldes on Elioni kohaliku/regionaalse kõne tasumääradele keskmisel tasemel.

Joonis 13 Normaalajal tehtud 10 minutilise pikkusega kõnede maksumus (kohalik tasand)

Võrreldes Euroopa Liidu liikmesriikide operaatoritega on Elioni riiklike kõnede tasumäärad ühed madalamad.

Joonis 14 Normaalajal tehtud 10 minutilise pikkusega kõnede maksumus (riiklik tasand)

Kokkuvõte

Telefoniteenuse tasumäärad ei muutunud aasta jooksul oluliselt. Teenuseosutajad tõid aasta jooksul turule uusi teenusepakette atraktiivsete hinnaskeemidega, mis muutis teenuse tarbijatele odavamaks.

JärelevalveElioni „Sõbranumber“

Tele2 OÜ esitas Sideametile 2004. aasta sügisel kaebuse Elioni poolt osutatava telefoniteenuse lisavõimaluse „Sõbranumber“ peale, kahtlustades TKS-i rikkumist, ning palus uurida selle vastavust õigusaktides sätestatud nõuetele.

Elion pakub oma tarbijatele võimaluse valida kolm Elioni võrgus olevat telefoninumbrit, millele helistamisel kehtivad madalamad hinnad ning alates kümnendast minutist on kõne tasuta. Tele2 OÜ arvamusel kahjustas see oluliselt tema konkurentsivõimet Elioni telefonivõrguga liitunud tarbijatele telefoniteenuse osutamisel.

Menetluse käigus leidis Sideamet, et Elion kahjustab telefoniteenuse lisavõimalust „Sõbranumber“ osutades teiste samal turul tegutsevate ettevõtjate konkurentsivõimet. Sideamet koostas Elionile ettekirjutuse, mille Elion 22. detsembril 2004 vaidlustas. Vaidemenetlus jätkub 2005. aastal.

Kokkuvõte

Aastal 2004 säilitas Elion telefoniteenuse turul monopoolse seisundi.

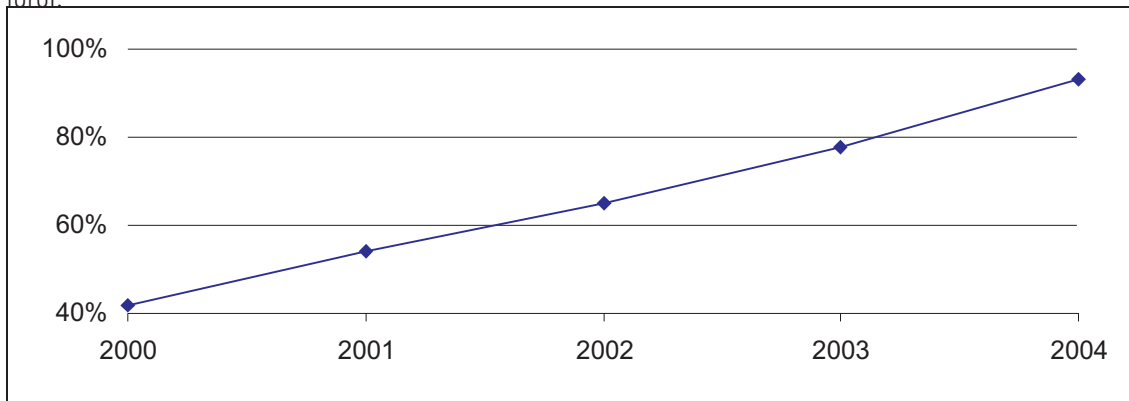
Teiste teenuseosutajate osakaal oli marginaalne ja nad ei mõjuta lõpphindu tarbijatele.

Elioni uuendused telefoniteenuse turul tekitavad teistes telefoniteenuse osutajates kahtluse, et nende konkurentsivõimet kahjustatakse.

Mobiiltelefoniteenuse turg**Turu ülevaade**

Mobiiltelefoniteenuse turg on üks kiiremini arenev ja kõige suurema konkurentsiga turg elektroonilise side valdkonnas.

Mobiiltelefoniteenuse tarbijate tihedus 100 elaniku kohta (penetratsioon) kasvas 2004. aasta jooksul 93,2%-ni eelmise aasta 78%-ga võrreldes. Aastaga on penetratsioon suurenenud üle 15,2%. See on olnud suurim kasv aastas mobiiltelefoniteenuse turul.

Joonis 15 Mobiiltelefoniteenuse tarbijate tihedus 100 elaniku kohta aastatel 2000–2004.

Kõnekaarti kasutavate tarbijate arv kasvas 2004. aastal ligi kolmandiku võrra kiiremini kui lepinguliste tarbijate arv.

Tarbijate arvu kiire kasv oli tingitud järgmistest muudatustest turul:

1) aasta alguses sisenes EMT mobiiltelefoniteenuse turu hinnatundlike tarbijate turu segmenti, mis eelmistel aastatel oli peamiselt Tele2 sihtrühmaks.

Aasta alguses tuli EMT turule kõnekaardiga „POP“, mis oli peamiselt koolinoortele suunatud. Aasta jooksul tehti veel täiendavaid soodustusi kõnekaardi „POP“ tarbijatele.

Augustikuu keskel tuli EMT turule „Seeniropaketiga“, mis oli kuumaksuvaba ja soodsate kõnetariifidega ning oli suunatud üle kuuekümnendaastastele inimestele.

Septembrikuus tuli EMT turule tudengitele mõeldud soodsa kuutasu ja omavaheliste kõnetariifidega „Tudengipaketiga“. Septembris langetas EMT ka äriklientidele suunatud „Profipaketi“ kuutasu ja kõnetariife, mis oli vastuseks Tele2 poolt turule toodud paketi „Riigimees“.

Detsembrikuus tuli EMT turule odava ja piiratud lisateenustega teenusepaketi „Diil“, reklaamides ise seda EMT struktuuri kuuluvaks iseseisvaks üksuseks, kes töötab väikese meeskonnaga ja madalate püsikuludega, et pakkuda kõige hinnatundlikumale kliendile lihtsaid ja odavaid teenuseid.

2) Teises kvartalis tuli Radiolinja turule kõnekaardiga „ZEN“, mis tõi kaasa ka teiste mobiiltelefoniteenuse osutajate Tele2 ja EMT kõnekaartide stardipakettide hindade ja kõnetariifide langemise.

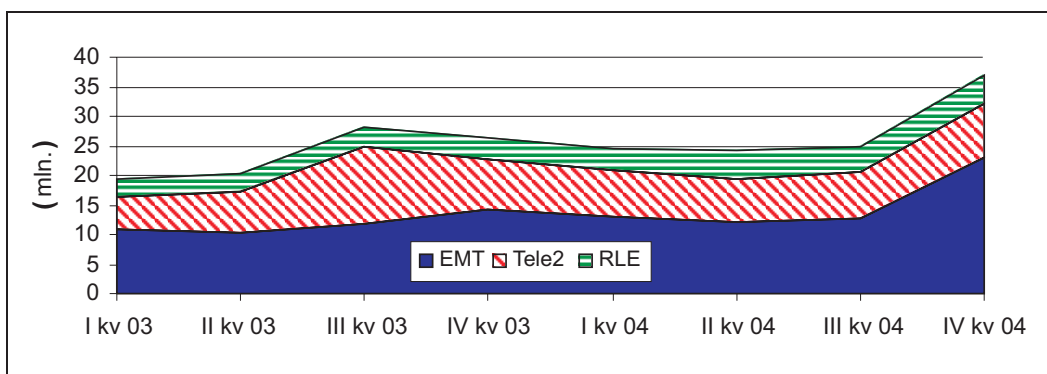
3) Kolmandas kvartalis muutis EMT kõnekaardi kehtivusaja arvestamise meetodikat. EMT kehtestas alates 21. septembrist kõnekaartidele reeglid, mille kohaselt kõnekaart kehtib kuue kuu jooksul pärast viimast laadimist, lisaks on võimalus üks kuu kõnesid vastu võtta (varem oli see periood 5+1 kuud).

4) Novembris sisenes mobiiltelefoniteenuse turule esimene virtuaalne mobiiltelefoniteenuse osutaja Bravocom.

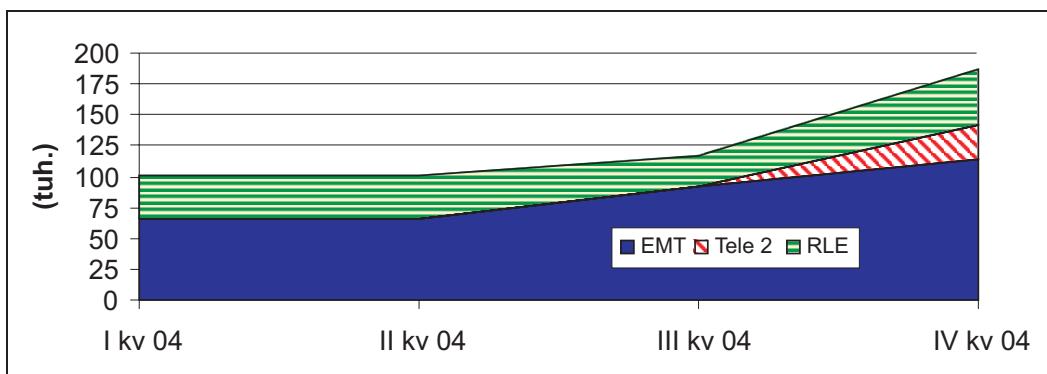
5) 01. jaanuarist 2005 käivituv mobiiltelefonivõrkude-vaheline numbriliikuvus mõjutas aasta lõpul turu arenguid, mis põhiliselt avaldus kõnetariifide ja kuutasu või kõnekaardi stardipakettide tasude langetamises.

Tarbijate arvu kiire kasv põhjustas ka mobiiltelefonivõrgus algatatud kõneminutite mahu kiire kasvutendentsi, kõneminutite maht kasvas 2003. aastaga võrreldes 44% võrra.

Kiiresti kasvas ka mobiiltelefoniteenuse lisateenuste tarbimine, mis oli osaliselt seotud mobiiltelefoniteenuse põhiteenuste kiire hinna langusega 2004. aastal. Tekstisõnumite (SMS) arv suurenes aastaga 17% võrra ja GPRS (General Pocket Radio Service / üldine raadiopakett andmeside teenus) tarbijate arv 150% võrra.

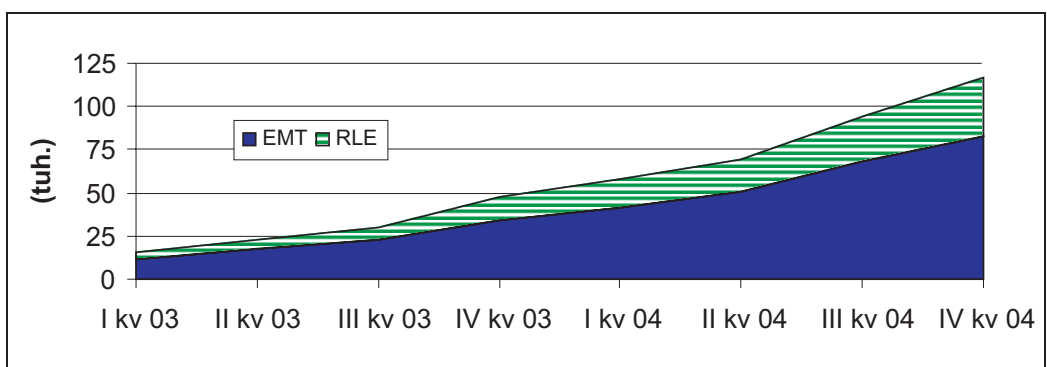

Joonis 16 Saadetud SMS sõnumeid aastatel 2003 - 2004.

Joonis 17 GPRS tarbijate arvu muutus aastatel 2003 - 2004.

Alates 2004. aastast hakkasid kõik teenuseosutajad osutama uut lisateenust multimeediasõnumi edastamine (MMS). Viimasena tuli nimetatud teenusega turule Tele2.

Joonis 18 Saadetud MMS sõnumeid aastal 2004.

Kokkuvõte

Mobiiltelefoniteenuse turg oli elektroonilise side turgudest kõige kiiremini arenev ja kõige suurema konkurentsi tasemega turg. Tarbijate tihedus elanikkonnast tõusis 93,2%ni.

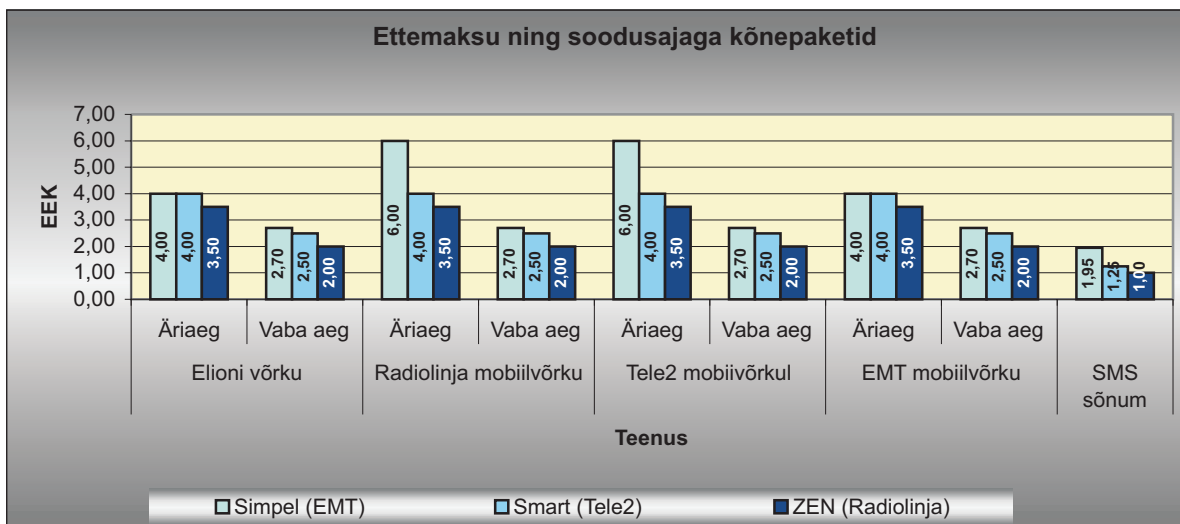
2004. aastal konkurents turul tugevnes, kuna EMT sisenes hinnatundlike tarbijate turu segmenti ja Radiolinja sisenes kõnekaardi tarbijate turu segmenti. Turule sisenes esimene mobiiltelefoniteenuseid pakkuv virtuaaloperaator Bravocom.

Alates 01. jaanuarist 2005 rakendus numbriliikuvus mobiilsidevõrkude vahel.

Eeldatavalt 2005. aastal tarbijate tiheduse kasv aeglustub ja hakkab toimuma teenuseosutajate turuosade ümberjaotumine, mis muudab konkurentsi mobiiltelefoniteenuse turul veelgi pingelisemaks.

Mobiiltelefoniteenuse tasumäärad

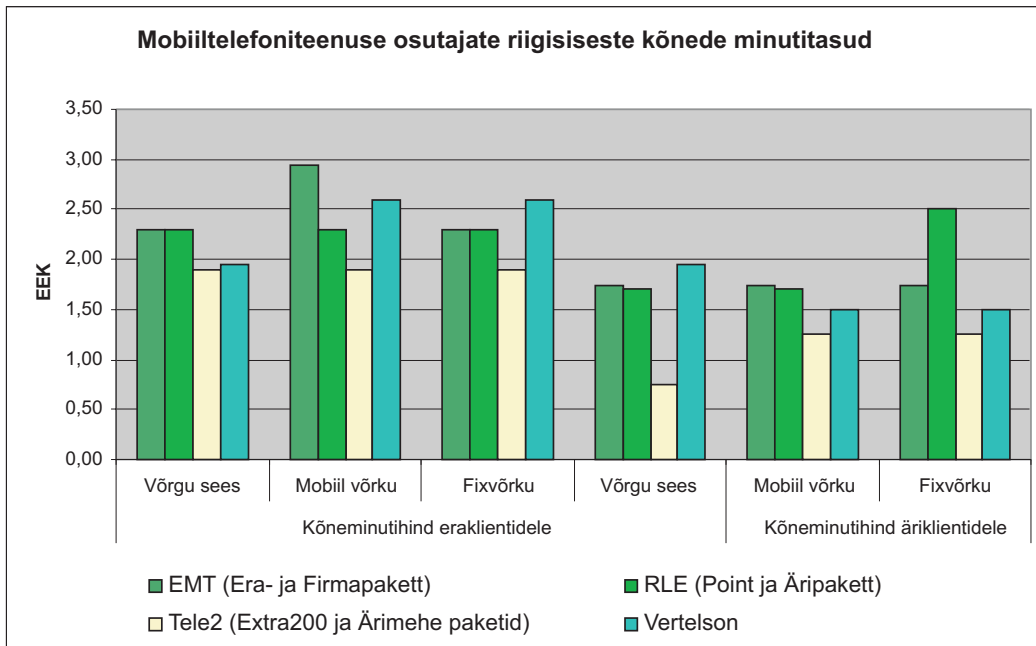
Mobiiltelefoniteenuse tasumäärad langesid 2004. aasta esimesel poolel vähesel määral. Selle otseseks põhjuseks oli asjaolu, et tarbija oli sunnitud vahetama oma mobiiltelefoninumbri, kui ta soovis liituda soodsamat teenust pakkuva teenuseosutaja paketi. Mobiiltelefoniteenuse pikaajalise tarbija kahtlane identiteet on enamasti seotud tema mobiiltelefoninumbri ja see on kinnistanud tarbija olemasoleva numbri juurde ja seega ka teenuseosutaja juurde. Teiseks takistavaks asjaoluks oli teenuseosutajate poolt lepingutesse sissekirjutatud leppetrahvide klausel juhuks, kui tarbija peaks vahetama teenuseosutajat.

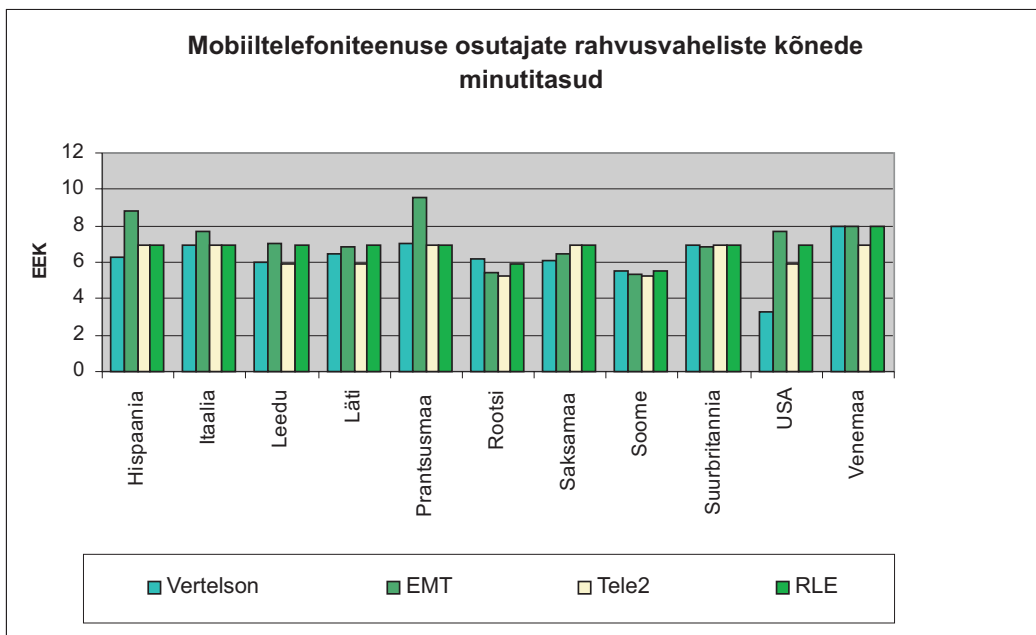
Joonis 19 Kõnekaartide minutitasud suuremate operaatorite sidevõrkudesse 2004. aasta II kvartali seisuga.

Nende põhjuste leevendamiseks alustas Sideamet 2004. aastal vajalike ettevalmistustega, rakendamaks aastast 2005 numbriliikuvust mobiiltelefonivõrkude vahel, mis eeldatavalt toob endaga kaasa konkurentsi kasvu mobiiltelefoniteenuse turul ning uute teenuseosutajate turuletuleku.

Nimetatud asjaolu muutis operaatorid aktiivseks juba 2004 aasta III kvartaliks ja olemasoleva kliendibaasi hoidmise nimel hakkasid kõik suuremad mobiiltelefoniteenuse osutajad langetama nii olemasolevate hinnapakettide hindu kui ka pakkuma üha soodsamate hindadega uusi teenusepakette.

Joonis 20 Mobiiltelefoniteenuse osutajate riigisiseste kõnede minutitasud 2004. aasta lõpu seisuga. Tele2 on püüdnud nii era- kui äriklientide turul järgida hinnaliidri positsiooni säilitamise poliitikat. EMT klassifitseeris end kvaliteetoperaatoriks ja tema kliendisegment on vähem hinnatundlik.

Joonis 21 Mobiiltelefoniteenuse osutajate rahvusvaheliste kõnede minutitasud 2004. aasta lõpu seisuga.

Rahvusvaheliste kõnede minutitasud on kõrged, kuna hinnatase on otseses sõltuvuses võrgukülastusteenuse pakkuja (roamingpartneri) poolt küsitavast tasust. Eesti mobiilsideoperaatorite poolt lisatud juurdehindlus on marginaalne, piirdudes sageli vastava sihtkohariigi operaatori poolt küsitavale minutitasule vaid operaatoritevahelise tariifi lisamisega (5%). Kuna TKS-s puudus vastav volitusnorm, siis 2004. aastal Sideamet võrgukülastusteenuse tasusid veel ei reguleerinud.

Kokkuvõte

Mobiiltelefoniteenuse tasumäärad langesid 2004. aasta esimesel poolel vähesel määral. Selle otseseks põhjuseks oli asjaolu, et tarbija oli sunnitud soodsamat teenust pakkuva teenuseosutaja paketiga liitumisel vahetama ka oma mobiiltelefoni numbri. Nende põhjuste leevendamiseks viis Sideamet 2004. aasta detsembrikuuks lõpule kõik vajalikud ettevalmistused, rakendamaks aastast 2005 numbriliikuvust, mis toob eeldatavalt endaga kaasa konkurentsi kasvu mobiiltelefoniteenuse turul ning uute teenuseosutajate turuletuleku.

Järelevalve

EMT teenusepakett „Lühivalik perele“

Sideamet kontrollis EMT teenusepaketi „Lühivalik perele“ tasu koosseisu lülitatud allahindlust, mis võiks kahjustada teiste ettevõtjate konkurentsivõimet vastaval telekommunikatsiooniteenuse turul ja kas tasu põhineb teenuse efektiivsel osutamisel ning on arvestatud põhjendatud kulude alusel.

EMT-lt küsiti andmeid kulukomponentide kohta, et hinnata, kas tulud ületavad kulusid nii teenuste lõikes kui ka teenusepaketi tervikuna. Kohtumise järel EMT-i esindajatega, kus täpsustati Sideameti poolt varem esitatud sisulisi küsimusi, teatas EMT, et mobiiltelefoniteenuse jaemüügiturg ei vaja reguleerimist, tuues põhjuseks EL uue regulatiivse raamistiku, mille järgi ei ole tasumäärade reguleerimine EMT-le kohaldatav, ning ei esitanud andmeid.

Sideamet leidis, et põhjendused ei ole piisavad ning tegi EMT-le ettekirjutuse hoiatuskirja andmete esitamata jätmise kohta. EMT ei esitanud oma vastuses nõutud andmeid ning Sideamet koostas EMT-le ettekirjutuse.

EMT leidis, et ettekirjutus pole põhjendatud ja esitas Sideametile ettekirjutuse peale vaide, mida põhjendas Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi (2002/21/EÜ artikkel 15) ning selle alusel antud Euroopa Komisjoni soovitusega (2003/311/EÜ, raamdirektiivi artikkel 27) koostoimes juurdepääsudirektiiviga (artikliga 7) ja universaalteenuse direktiiviga (artikkel 16.)

Kuna olemasolev seadusandlik alus ei olnud piisav, et kindlustada mobiiltelefoniteenuse turul tasumäärade reguleerimist, otsustas Sideamet rahuldada EMT vaide ja tühistas ettekirjutuse.

Kokkuvõte

Ebapiisava seadusandliku aluse tõttu ei olnud võimalik *de jure* tõestada, et EMT teenusepaketi „Lühivalik perele“ tasu koosseisu on lülitatud allahindlust, mis võiks kahjustada teiste ettevõtjate konkurentsivõimet vastaval telekommunikatsiooniteenuse turul ega ka seda, kas nimetatud tasu põhineb teenuse efektiivsel osutamisel ning on arvestatud põhjendatud kulude alusel.

Varastatud või kaotatud mobiiltelefonide register

2004. aastal kontrollis Sideamet varastatud või kaotatud mobiiltelefonide registrisse kandmist ja registre funktsioneerimist ning nende vahelist infovahetust. Kui aastal 2003 esines probleeme kolmest mobiiltelefoniteenuse osutajast vaid Tele2-l, siis 2004. aasta keskel viis Tele2 oma tegevuse nõuetele vastavaks. Ühe mobiiltelefoniteenuse osutaja juures musta nimekirja kantud mobiiltelefon muutub nüüdsest kõikide teenuseosutajate juures kasutuskõlbmatuks 24 tunni jooksul alates kliendi vastavasisulise avalduse esitamisest. Sideamet kavatses antud valdkonnas kontrolli jätkata ka edaspidi.

Kokkuvõte

Teenuseosutajad mõistsid, et varastatud või kaotatud mobiiltelefonide registri kiire ja nõuetekohane haldamine on nii nende kui ka tarbijate huvides. Kuna turule on lisandunud mitmeid uusi virtuaalseid mobiiltelefoniteenuse osutajaid, siis jätkab Sideamet koostöös mobiiltelefoniteenuse osutajatega kontrolli antud valdkonnas ka edaspidi.

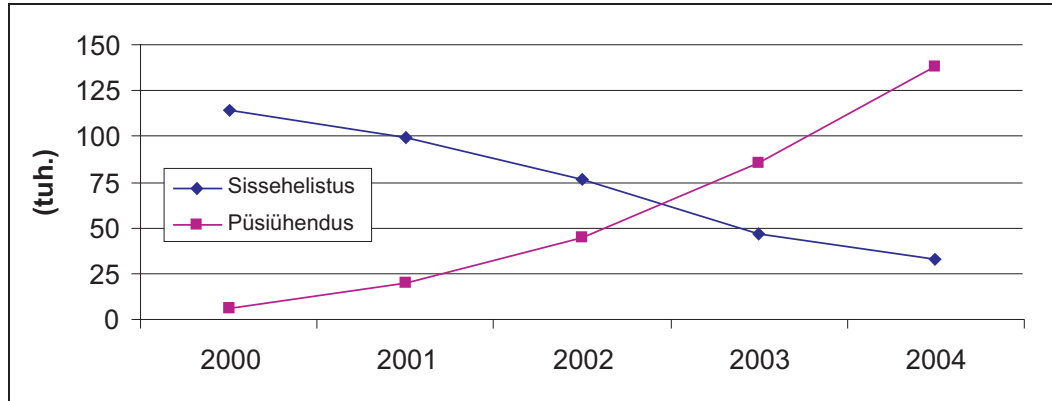
Andmesideteenuse turg

Turu ülevaade

Andmesideteenuse turg on lisaks mobiiltelefoniteenuse turule teine väga kiiresti kasvav ja arenev turg.

Andmesideteenuse turul jätkusid kahe viimase aasta trendid, st Interneti püsiühenduse tarbijate arv kasvas kiiresti ja vähenes sissehelistamise tarbijate arv.

Interneti püsiühenduse tarbijate arv kasvas aastaga 63%, samal ajal sissehelistamise tarbijate arv vähenes 31%.

Joonis 22 Interneti püsiühenduse ja sissehelistamise tarbijate arvu muutus aastatel 2000 - 2004

Tarbijate arv andmesideteenuse kasutamisel sissehelistamise teel vähenes fikseeritud sidevõrkude tarbijate hulgas, kuid suurenes mobiiltelefonivõrkude tarbijate hulgas. Seoses tarbijate arvu vähenemisega vähenes kiiresti ka sissehelistamise kõneminutite maht, mis aastaga vähenes 37% võrra.

Andmesideteenuse turul arenes konkurents peamiselt võrguinfrastruktuuri omavate ettevõtjate vahel.

Turul olid suurimad teenuseosutajad Elion, osutades peamiselt ADSL teenust, ja kaabellifirmad Starman ning STV, kes osutasid Interneti püsiühendust üle kaabelmodemite.

Tallinnas on loodud ka spetsiaalseid andmesideteenuse võrke (Metroo AS MicroLink), mis baseeruvad valguskaablitel ja on ehitatud Ethernet teenuse osutamiseks. See teenus on suunatud äritarbijatele andmesideteenuse osutamiseks andmeedastuskiirusega üle 1 Mbit/s. Selliste spetsiaalsete võrkude osatähtsus andmesideteenuse turul ei ole veel kuigi suur.

Hajaasustusega maapiirkondades osutatakse eratarbijale peamiselt raadiosidel baseeruvat andmesideteenust, kuna Elionil ja kaabellifirmadel puudub andmesideteenuse osutamiseks fikseeritud võrk, kuid võrgu lahendused on realiseeritud üle raadioside.

Uuringufirma AS Emor andmetel on koduarvuti Internetiga ühendatud 153 000 Eesti perel, mis moodustab 26% Eesti leibkondadest. Hinnanguliselt 21% leibkondadest kasutas Interneti püsiühendust.

Probleemiks andmesideteenuse turul on kujunenud see, et turule ei saa siseneda ettevõtjad, kellel ei ole võrgu infrastruktuuri. See on tingitud sellest, et konkurentsile ei ole avanenud juurdepääsuteenuse turg ja võrguinfrastruktuuri vaba mahtu ei ole võimalik elektroonilise side teenuste osutamiseks rentida ettevõtjalt, kellel võrguinfrastruktuur on olemas.

Fikseeritud sideteenuste osutajate peamised investeeringud võrgu infrastruktuuri ja teenuste arendusse 2004. aastal on tehtud peamiselt andmesideteenuse osutamise kättesaadavuse suurendamiseks tarbijatele.

Kokkuvõte

Andmesideteenuse turg on kiiresti arenev elektroonilise side turg.

Interneti püsiühenduse tarbijate arv kasvas aasta jooksul 63% võrra.

Hinnanguliselt 21% Eesti leibkondadest kasutas Interneti püsiühendust. Eratarbijad kasutavad Interneti üha enam.

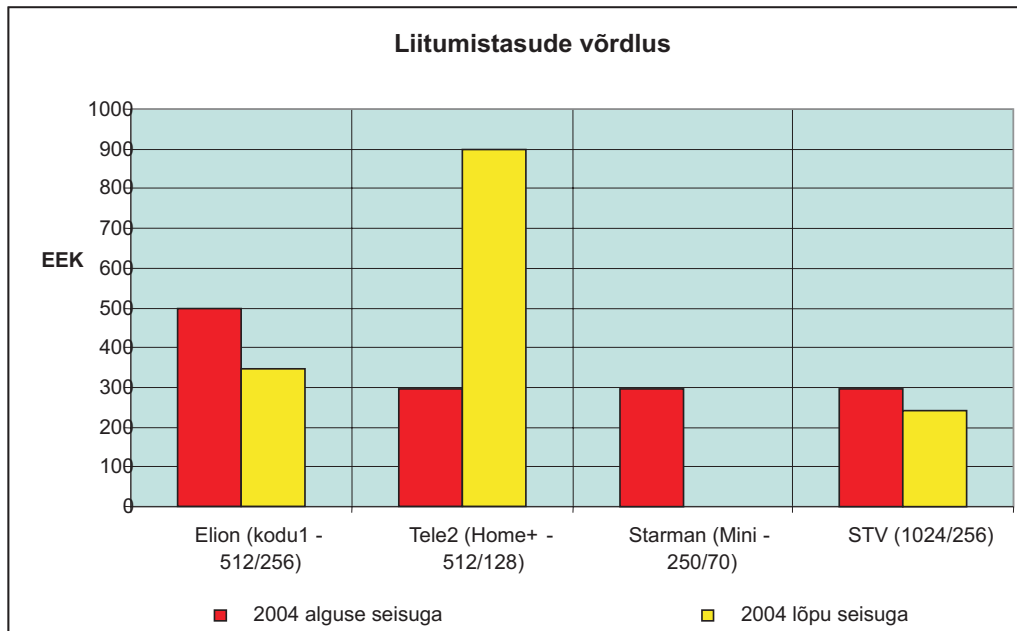
Probleemiks andmesideteenuse turul on kujunenud see, et turule ei saa siseneda ettevõtjad, kellel ei ole võrgu infrastruktuuri, sest juurdepääsuteenuse turg ei ole konkurentsile avanenud ja andmesideteenuse osutamiseks ei ole võimalik võrgu infrastruktuuri vaba mahtu rentida ettevõtjalt, kellel on võrguinfrastruktuur olemas.

Tasud

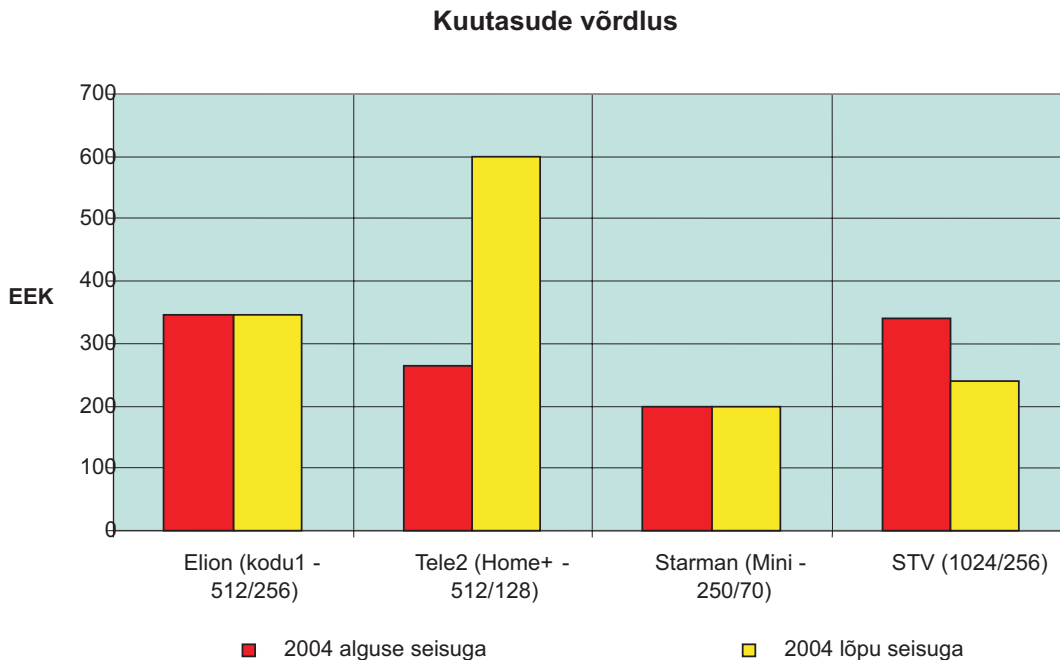
Andmesideteenus muutus aasta jooksul tarbijatele odavamaks.

Püsiühenduse tasudes olid jälgitavad kaks trendi – ühel juhul toimus liitumis- ja kuutasude langus andmeedastuskiirust muutmata ning teisel juhul jäid liitumis- ja kuutasud samaks, kuid kahe- või kolmekordistati andmeedastuskiirust.

Soome transpordi- ja kommunikatsiooniministeeriumi (Finnish Ministry of Transport and Communications) andmetel oli Euroopa Liidu Interneti püsiühenduse keskmine kuutasu üle 640 krooni, Eesti keskmine aga 345 krooni.

Joonis 23 Liitumistasude võrdlus

Joonis 24 Kuutasude võrdlus

Kokkuvõte

Konkurents Elioni ja kaabelvifirmade vahel tingis andmesideteenuse turul Interneti püsiühenduse liitumis- ja kuutasude languse ning teenus muutus tarbijatele kättesaadavamaks.

Järelevalve

Elioni teenusepakett „Kodulahendus“

1. novembril 2004 alustas Elion teenusepaketi "Kodulahendus" versioonide "Kodu 1", "Kodu 2" ja "Kodu 3" pakkumist tarbijatele. Ametlikult tuli Elion selle paketi turule 1. detsembrist, nimetades vahepealset aega testperioodiks.

Nimetatud teenusepaketi saab Interneti püsiühenduse (kas piiramata või piiratud ajaga), telefoniühenduse ning soodusajal võrgusisest tasuta kõneaega 20 tundi kuus ühe kuutasu eest. Teenusepaketi kuutasu on ligikaudu poole väiksem, kui Interneti püsiühendust ja telefoniühendust eraldi tellides. Ühtses kuutasus sisaldub 30 krooni eest võrgusisest kõneaega 20 tunni ulatuses. „Kodulahendusel“ ei ole liitumistasu ning olemasolevate tootelepingute ümbervormistamine „Kodulahenduse“ vastu on tasuta.

Tele2 OÜ esitas Sideametile 05. novembril 2004 kaebuse Elioni teenusepaketi „Kodulahendus“ (versioonid „Kodu 1“, „Kodu 2“ ja „Kodu 3“) peale, seoses TKS §-is 39, § 51 lõike 4 punktis 1 ja §-is 52 ning Konkurentsiseaduse § 16 punktis 1 sätestatud nõuete rikkumise kahtlusega ning palus uurida nimetatud teenusepaketi osutamise vastavust TKS-is sätestatule.

Kaebuse menetlemise käigus selgus, et Elion rikub teenusepaketi "Kodulahendus" TKS-i § 51 lõikes 4 ja §-is 52 sätestatud nõudeid, kuna Elion on sidunud telefoniteenuse tasumääradele rakendatava allahindluse (30 krooni eest kuus 20 tundi Elioni võrgusisest kõneaega) Interneti püsiühenduse ja telefoniteenuse kasutamise kohustusega.

Analüüsist selgus, et teenusepaketi „Kodulahendus“ telefoniteenuse tasumääradele rakendatud allahindluse puhul ületavad teenuse kulud teenusega seotud tulused ning see kahjustab teiste ettevõtjate konkurentsivõimet.

Samas on Elioni poolt teenusepaketi "Kodulahendus" osutamine kooskõlas TKS §-is 39 sätestatud nõuetega, kuna telefoniteenusele uut kuutasu ei ole kehtestatud.

Sideameti peadirektori 28. detsembri käskkirjaga tehti otsus rahuldada osaliselt Tele2 OÜ poolt esitatud kaebus ning samal päeval koostas Sideamet Elionile ettekirjutuse, millega kohustas lõpetama teenusepaketi „Kodulahendus“ osutamisel TKS-i § 51 lõikes 4 ja §-is 52 sätestatud nõuete rikkumine. Ettekirjutuse täitmise tähtajaks määrati 31. jaanuar 2005.

Kokkuvõte

Tele2 OÜ kaebuse põhjal uuris Sideamet Elioni teenusepaketi „Kodulahendus“ osutamise vastavust TKS-is sätestatule.

Kaebuse menetlemise käigus selgus, et Elion rikub selle teenusepaketi TKS-i § 51 lõikes 4 ja §-is 52 sätestatud nõudeid ja et nimetatud telefoniteenuse tasumääradele rakendatud allahindluse puhul ületavad teenuse kulud teenusega seotud tulused ning see kahjustab teiste ettevõtjate konkurentsivõimet.

Püsiliiniteenuse turg

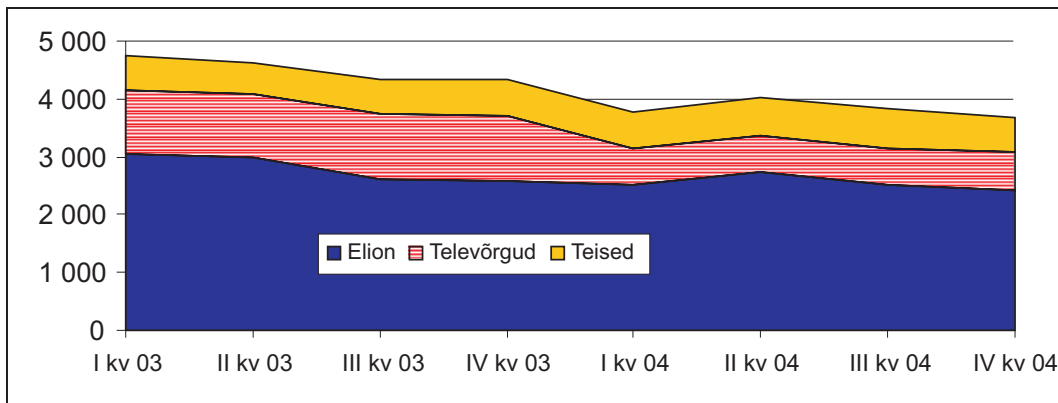
Turu ülevaade

Püsiliiniteenuse turg on elektroonilise side valdkonnas üks väiksema turumahuga turgusid.

Turul jätkus 2004. aastal viimaste aastate langustrend, mille peamiseks põhjuseks oli konkurents Interneti püsiühendusega, st varem püsiliiniteenust kasutanud tarbijad asendasid püsiliiniteenuse tunduvalt odavamaga Interneti püsiühendusega.

Peamisteks püsiliiniteenuse tarbijateks jäävad elektroonilise side teenuseosutajad ja suured ettevõtted, kuna Interneti püsiühenduslahendused ei taga täielikult püsiliiniteenuse kõiki tehnilisi aspekte, mis on vajalikud spetsiifiliste teenuste kasutamiseks.

Püsiliiniteenuse tarbijate arv on vähenenud aastaga 15% võrra.

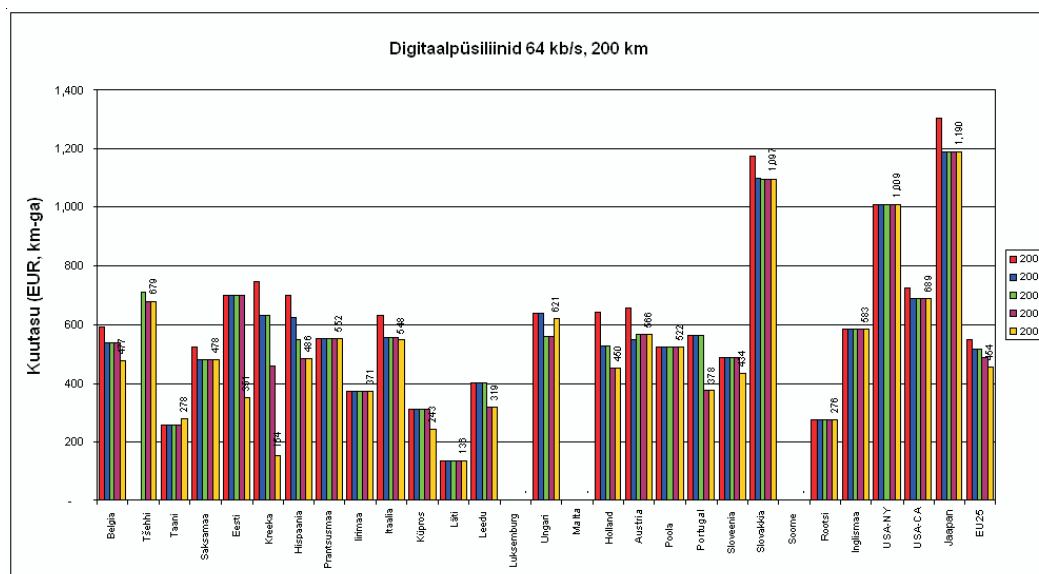
Joonis 25 Püsiliiniteenuse tarbijate arvu muutus aastatel 2003–2004.

Kokkuvõte

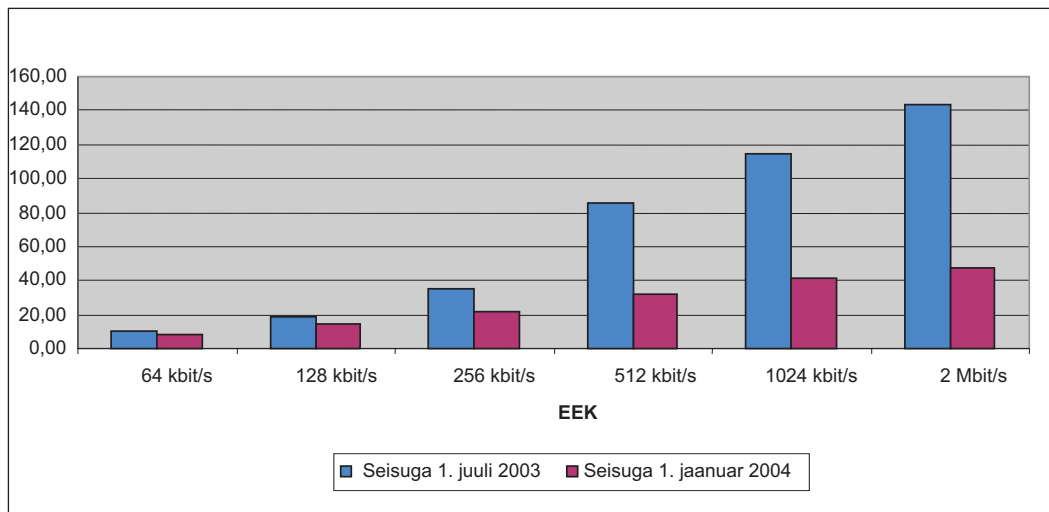
Püsiliiniteenuse turg on elektroonilise side turgudest mahuliselt üks väiksemad. Teenuse tarbimine on viimase 3 aasta jooksul vähenenud. Eratarbijad loobusid teenuse kasutamisest Interneti püsiühenduse kasuks. Püsiliiniteenus ei suuda konkureerida Interneti püsiühenduse kiire hinnalangusega. Teenus muutus peamiselt suurettevõtjate ja teiste elektroonilise side teenuseosutajate poolt tarbitavaks niigitenuseks.

Tasumäärad

Püsiliiniteenuse tasumäärad langesid 2003. aastaga võrreldes oluliselt. Võrreldes EL liikmesriikide teenuseosutajate teenuse keskmistatud tasumääradega osutusid Eesti teenuseosutajate teenuse tasumäärad madalamate kiiruste ja ka lühemate kauguste puhul madalamaks vt joonis all. Kõrgemate kiiruste ja ka pikemate kauguste puhul lähenesid Eesti püsiliiniteenuse osutajate tasumäärad EL liikmesriikide teenuseosutajate teenuse keskmistatud tasumäärale.

Joonis 26 Euroopa Liidu liikmesriikide teenuseosutajate teenuse keskmistatud tasumäärade võrdlus madalamatel kiirustel

Joonis 27 Elioni digitaalpüsiliinide võrgusõlmede vahelise transpordi üle 6 km iga km eest tasumäärade muutus

Järelevalve

Püsiliiniteenuse tasude kontroll

Elion rakendas võrguteenuste hinnakirjas püsiliiniteenuse suurte mahtude müümisel allahindlusi tarbijatele, kusjuures Elion oli allahindluse mahupiirangutega võrguteenuse hinnakirjas sätestanud tingimused nii, et allahindlusega müük mahu järgi oli võimalik peamiselt ettevõtte siseselt: allüksus, kellel on võrguressurs, müüb müügiga tegelevale allüksusele.

Sideamet analüüsis allahindluse kehtestamise kahjustavat mõju teiste ettevõtjate konkurentsivõimele. Ettevõtte tasandil oli Elioni püsiliiniteenus kasumis. Kuid püsiliiniteenuse arvestuse läbipaistmatuse tõttu ei olnud püsiliiniteenuse tasu kehtiva võrguteenuste hinnakirja järgi võimalik hinnata, sest Elioni püsiliini võrguteenuste hulgiteenuste ja jaateenuste hinnakirjad olid erinevalt üles ehitatud. Sideamet palus Elionilt täiendavaid andmeid jaateenuste tasude komponentide kohta.

Esitatud müügiandmete töötlemisel ja süstematiseerimisel koondandmeteks selgus asjaolu, et Elion esitas andmed püsiliiniteenuse lõpptarbijate müügimahtude kohta, mitte hulgimüügi mahtude kohta.

Elion takistas Sideameti TKS-iga pandud ülesannete ja kohustuste täitmisel, sest ei esitanud küsitud andmeid ning seetõttu koostas Sideamet Elionile ettekirjutuse hoiatuskirja.

Elion esitas selgitused püsiliiniteenuse kuluarvestuse ja tasumäärade kohta, mille põhjal selgus, et püsiliiniteenuse kasum jäi seadusandlike aktidega lubatud piiridesse, seega ei olnud tegemist täiendava kasumiga.

Elioni 2004. aasta prognoositud andmete ning eelmise perioodi tegelike andmete analüüs näitas märkimisväärset 17-18%-list erinevust.

Sideamet tuvastas, et Elioni 2004. aasta püsiliiniteenuse kulud kujunesid tegelikult madalamaks, kui Elioni esitatud 2004. aasta LRAIC kuluprognos, ja tulud kõrgemaks, kui Elioni esitatud 2004. aasta tuluprognos.

Sideamet analüüsib ka edaspidi püsiliiniteenuse tasumäärasid.

Kokkuvõte

Elioni 2004. aasta püsiliiniteenuse kulud osutusid madalamaks, kui Elioni esitatud 2004. aasta LRAIC kuluprognos, ja tulud kõrgemaks, kui Elioni esitatud 2004. aasta tuluprognos.

Sidumisteenuse turg

Turu ülevaade

Sidumisteenuse turgu võib vaadelda eraldi mobiiltelefonivõrkude ja fikseeritud võrkude sidumisteenuse turgudena. Fikseeritud võrkude sidumisteenuse turu all käsitletakse nii andmeside- kui ka telefonivõrke.

Fikseeritud sidumisteenuse turul oli oluline osa Elionil, sest ligi 75% telefoniteenuse tarbijatest ja 96% juurdepääsuliinidest on Elioni võrgus.

Mobiiltelefonivõrkude sidumisteenuse turul jagunevad turuosad ettevõtjate vahel ühtlasemalt, kuid see on põhjendatav ka suurema konkurentsiga mobiilside turul.

Kokkuvõte

Elionil oli fikseeritud võrkude sidumisteenuste turul endiselt suur turuosa. Suuremaid muutusi fikseeritud võrkude sidumisteenuse turul 2004. aastal ei toimunud.

Mobiiltelefonivõrkude sidumisteenuse turul oli konkurents suurem ja sellele aitas kaasa 2003. aastal Sideameti poolt alustatud protsess mobiiltelefonivõrgu operaatorite kõne lõpetamise tasumäärade alandamiseks.

Tasumäärad

Kõne algatamise ja lõpetamise tasumäärad telefonivõrgus

Elioni sidumisteenuse uued tasumäärad olid normaalsel kohalikul ja regionaalsel tasandil ca 15% odavamad ning riiklikul tasandil ca 24% odavamad võrreldes enne 01. oktoobrit 2004 kehtinud tasumääradega.

Kõne algatamise ja lõpetamise tasumäärad mobiiltelefonivõrgus

Mobiiltelefonivõrgu operaatorid langetasid aasta alguses kõne algatamise ja lõpetamise tasumäärasid mobiiltelefonivõrgus, kuid Sideameti arvates ei olnud langus piisav.

2004. aasta lõpu seisuga kehtinud kõne algatamise ja lõpetamise tasumäärad:

- EMT - üle 3 mln min/kuus 2,75 kr/min ning kuni 3 mln min/kuus 2,85 kr/min;
- Tele2 - 3,06 kr/min;
- Radiolinja - 3,06 kr/min.

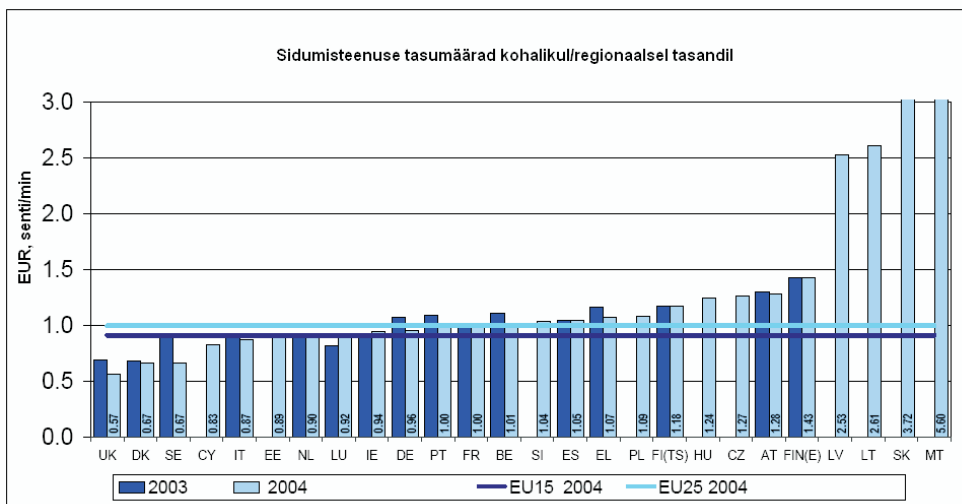
Transiit

2004. aastal tasumäärades muudatusi ei toimunud.

30. detsembril 2004 pöördus Tele2 esindaja Sideameti poole päringuga Elioni sidumisteenuse transiiditasu kohta, mis neile teadaolevate andmete järgi võiks olla madalam senisest.

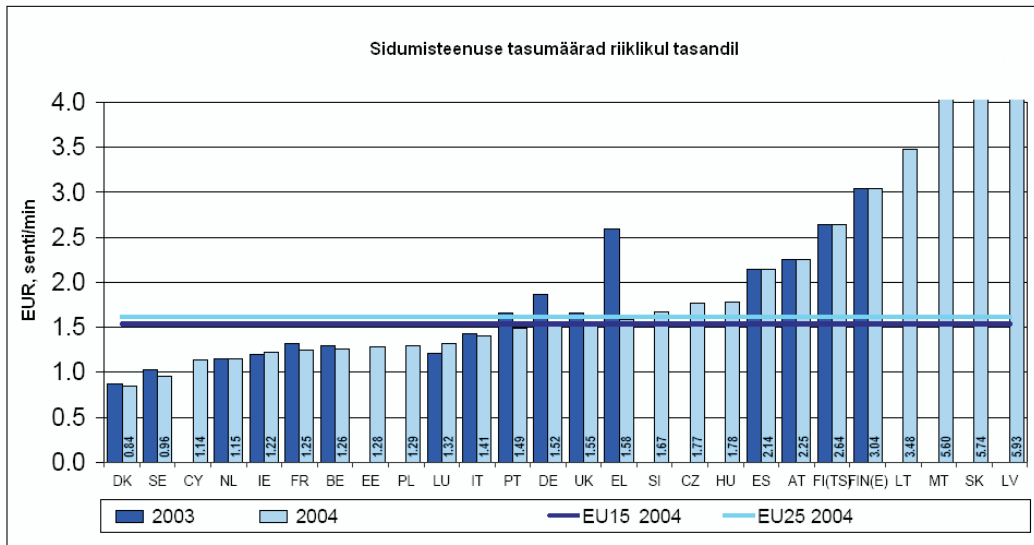
OTE tasumäärade võrdlus teiste maadega

- Kohalikul tasandil kõne algatamise ja lõpetamise tasumäärad olid Elionil peaaegu võrdsed Euroopa Liidu liikmesriikide endiste ja/või praeguste erioiguste ja -kohustustega monopoolsete sideettevõtjate keskmistatud sidumisteenuse tasumääraga võrreldes.

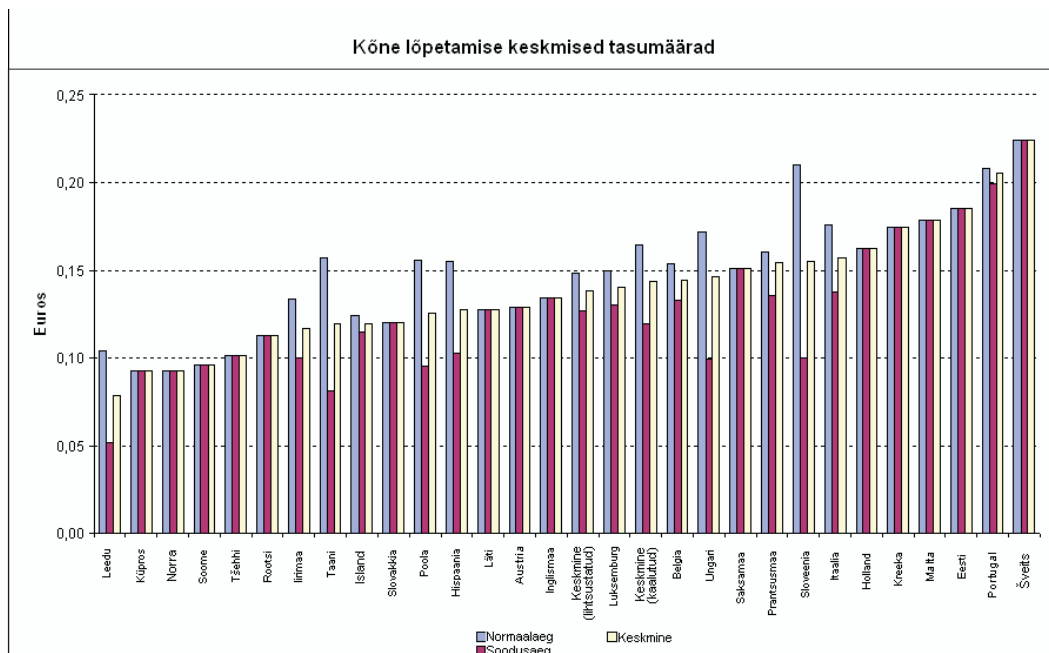
Joonis 28 Sidumisteenuse tasumäärad kohalikul/regionaalsel tasandil

- Riiklikul tasandil kõne algatamise ja lõpetamise tasumäärad olid Elionil võrreldes Euroopa Liidu liikmesriikide endiste ja/või praeguste eriõiguste ja -kohustustega monopoolsete sideettevõtjate keskmistatud sidumisteenuse tasumäärast madalamad.

Joonis 29 Sidumisteenuse tasumäärad riiklikul tasandil

Eestis olid mobiiltelefonivõrgus kõne lõpetamise tasumäärad EL liikmesriikide teiste mobiiltelefonivõrgu operaatorite tasumääradega võrreldes ühed kõrgemad.

Joonis 30 Kõne lõpetamise keskmised tasumäärad

Järelevalve

LRAIC meetodika alt-üles variandi rakendamine ja Elioni sidumisteenuse tasumäärade alanemine

Sideamet ja Elion jõudsid 2004. aastal kokkuleppele sidumisteenuse tasumäärade alanemise osas. Elion täitis Sideameti 03. septembri ettekirjutuse, mille kohaselt sidumisteenuse tasumäärad alanesid alates 01. oktoobrist 2004.

Ettekirjutuses toodud sidumisteenuse tasumäärad arvutas Sideamet Vabariigi Valitsuse 11. detsembri 2003. aasta määruse nr 313 „Püsiliini- ja sidumisteenuste tasude arvestamise meetodika“ kohaselt. Selle määrusega on kinnitatud püsiliini- ja sidumisteenuse turul OTE üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu operaatorile kuluarvestusmeetodika, mille töötasid koostöös välja Taani konsultatsioonifirma Andersen Management International AS-i, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu (edaspidi ITL) ning Sideametiga.

Vastavalt määrusele hindas Sideamet OTE-st üldkasutatava telefonivõrgu operaatori sidumisteenuse tasumäärade põhjendatust, kasutades selleks LRAIC meetodika alt-üles varianti. Kuna LRAIC meetodika alt-üles variant põhineb majanduslikult efektiivseima telefonivõrgu mudelil, siis sunnib see meetodika sidumisteenuse turul OTE-st üldkasutatava telefonivõrgu operaatorit muutma oma tegevust efektiivsemaks, mis võimaldab pakkuda õiglasemaid sidumisteenuste tasusid.

Kokkuleppele eelnes Sideameti 22. juuni 2004 ettekirjutus, mille Elion osaliselt vaidlustas. Sideameti ettekirjutusega kohustati Elioni alandama sidumisteenuse tasumäärasid oma telefonivõrgus. Vaidemenetluse käigus täpsustasid mõlemad osapooled oma seisukohti ning konstruktiivse arutelu tulemusena saavutati kokkulepe.

Sidumisteenuse tasumäärade arvestamisel on muuhulgas sisendandmeteks telefonivõrgu mudelisse sisestatavate seadmete hinnad, millest mõned viimase aasta jooksul oluliselt alanesid. Sellest tulenevalt jõudsid Elioni esindajad arusaamisele, et sidumisteenuse tasumäärade arvutustes oli põhjendatud mõnede kasutatavate seadmete hindade oluline alandamine.

Uued sidumisteenuse tasumäärad soodustavad telefonioperaatorite vahelist konkurentsi, mis peaks tulevikus positiivselt kajastuma ka lõpptarbijatele pakutavate teenuste hindades.

Kokkuvõte

Sidumisteenuse tasumäärade arvestamise aluseks oli Vabariigi Valitsuse 11. detsembri 2003 määrus nr 313 „Püsiliini- ja sidumisteenuste tasude arvestamise meetodika“. Sideamet leidis, et määruses kirjeldatud telefonivõrgu mudel oli osaliselt vananenud ning päevakorda kerkis määruse muutmise vajadus.

Sideameti 22. juuni 2004 ettekirjutusele, mille Elion osaliselt vaidlustas, järgnes siiski kokkulepe, mille tulemusena oli Elion sunnitud alandama sidumisteenuse tasumäärasid oma telefonivõrgus. Uued sidumisteenuse tasumäärad soodustavad telefonioperaatorite vahelist konkurentsi, mis peaks tulevikus kajastuma ka lõpptarbijatele pakutavate teenuste hindade langusena.

Järelevalve Elioni kuluarvestussüsteemi üle

Sideamet kontrollis Elioni kuluarvestussüsteemi vastavust kohustuslikule kuluarvestusmeetodikale, kuna see 2004. aasta algusest muutus.

Nullväärtusega vara ümberhindamise keelust ja tegelikest varade majandusliku eluea kasutamisest tulenevalt alanes Elioni 2004. aasta kulubaas mitmesaja miljoni krooni võrra kolme aasta madalaimale tasemele.

Lähemalt uuriti analoog- ja digitaaljaamade eluiga ning selle mõju kulumi kajastamisel.

Sideameti järelevalve kuluarvestuses varade kajastamise ja võrgutoodetel tuginevate teenuste tasumäärade üle jääb ajakohaseks ka ESS-i eesmärke silmas pidades.

Kokkuvõte

2004. aasta algusest muutus kuluarvestussüsteemi arvestamise meetodika. Nullväärtusega vara ümberhindamise keelust ja tegelikest varade majandusliku eluea kasutamisest tulenevalt alanes Elioni 2004. aasta kulubaas mitmesaja miljoni krooni võrra kolme aasta madalaimale tasemele.

Kokkuvõte

Elioni sidumisteenuse uued tasumäärad olid normaalajal kohalikul ja regionaalsel tasandil ca 15% odavamad ning riiklikul tasandil ca 24% odavamad võrreldes enne 01. oktoobrit 2004 kehtinud tasumääradega.

Kohalikul tasandil kõne algatamise ja lõpetamise tasumäärad olid Elionil peaaegu võrdsed ja riiklikul tasandil madalamad EL liikmesriikide endiste ja/või praeguste erioiguste ja -kohustustega monopoolsete sideettevõtjate keskmistatud sidumisteenuse tasumääraga võrreldes.

Seevastu Eesti mobiiltelefonivõrkudes olid kõne lõpetamise tasumäärad EL liikmesriikide teiste mobiiltelefonivõrgu operaatorite tasumääradega võrreldes ühed kõrgemad.

Kuna transiidi osas olid operaatorid turul valitseva seisuga rahul, siis 2004. aastal tasumäärades muudatusi ei toimunud.

Mobiiltelefonivõrgu operaatorite sidumisteenuse tasud

Sideameti ettekirjutus Tele2-le

2004. aastal jätkas Sideamet juba 2002. aastal alustatud menetlust, mille eesmärgiks oli viia mobiiltelefonivõrgu operaatorite signaali lõpetamise sidumisteenuse tasude arvutamine vastavusse TKS-i § 42 lõike 4 punktis 4 sätestatud mõistliku kasumi nõudega.

Võrreldes teiste riikide mobiiltelefonivõrgu operaatorite signaali lõpetamise sidumisteenuste tasumääradega, olid Eesti mobiiltelefonivõrgu vastavad tasumäärad ühed kõrgemad. Sideameti ja mobiiltelefonivõrgu operaatorite vaheliste läbirääkimiste käigus kinnitasid EMT ja Radiolinja, et on nõus langetama oma signaali lõpetamise sidumisteenuse tasumäärasid koheselt, kui seda on teinud Tele2, kellel oli sellel ajahetkel Eestis kõige kõrgem signaali lõpetamise sidumisteenuse tasumäär.

Kuna Tele2 oli ainuke mobiiltelefonivõrgu operaator, kes ei nõustunud langetama oma signaali lõpetamise tasumäärasid, siis tegi Sideamet 09. märtsil 2004 Tele2-le ettekirjutuse, milles kohustas signaali lõpetamise sidumisteenuse tasu arvutamise viima vastavusse TKS § 42 lõike 4 punktiga 4, mille korral ei või signaali lõpetamise sidumisteenuse tasus kasutatav kaalutud keskmine kapitalikulu määr (WACC) olla kõrgem kui 18%.

Ettekirjutuse täitmiseks kohustati Tele2 tegema oma sidumislepingu partneritele ettepanekud sidumislepingu vastavaks muutmiseks, kui Tele2-l on mõni kehtiv sidumisleping, millest tulenevalt tema mobiiltelefonivõrgus signaali lõpetamise sidumisteenuse tasu on arvatud vastuolus TKS-i § 42 lõike 4 punktiga 4. Sideameti arvutuste järgi pidi selle tulemusel kujunema Tele2 signaali lõpetamise sidumisteenuse keskmiseks tasumääraks ca 2,50 kr/minut. Ettekirjutuse täitmise tähtajaks määrati 01. oktoober 2004.

07. aprillil esitas Tele2 Tallinna Halduskohtule kaebuse ettekirjutuse peale, nõudes ettekirjutuse täielikku tühistamist. Sideamet esitas oma seletused Tele2 kaebuse kohta Tallinna Halduskohtule 09. juulil, paludes jätta rahuldamata Tele2 kaebuse Sideameti ettekirjutuse täieliku tühistamise nõudes. Tallinna Halduskohus määras kohtuistungil 22. veebruarile 2005.

Tallinna Halduskohtule esitatud kaebusest hoolimata teavitas Tele2 28. septembril 2004 Sideameti, et lähtuvalt ettekirjutusest tegi Tele2 oma sidumislepingu partneritele ettepanekud sidumishinna alandamiseks ettekirjutuses nõutud tasemele ja esitas selle kinnituseks ka vastava arvutuse ning ära kirjad sidumislepingu partneritele tehtud ettepanekutest.

Tulenevalt esitatud sidumisliikluse mahtudest kujunes Tele2 uueks sidumisteenuse signaali lõpetamise tasumääraks 2,508 kr/min. Sideamet, analüüsinud ettekirjutuse täitmist, luges 05. oktoobri 2004 kontrollaktis 09. märtsi 2004 ettekirjutuse täidetuks.

2004. aasta oktoobris ja novembris saatis Sideamet EMT-le ja Radiolinjale kirjaliku teatise, milles tuletas neile meelde lubadust alandada signaali lõpetamise sidumisteenuse tasumäärasid juhul, kui teised Eesti mobiiltelefonivõrgu operaatorid sellega ühinevad ning soovis teada, millal nemad langetavad oma signaali lõpetamise sidumisteenuse tasusid ja viivad selle arvutamise vastavusse TKS-i § 42 lõike 4 punktiga 4.

Mõlemad mobiiltelefonivõrgu operaatorid nõustusid langetama oma sidumisteenuse tasusid alates 01. märtsist 2005 ja rakendama sellest kuupäevast oma mobiiltelefonivõrgus signaali lõpetamise sidumisteenuse tasumäära 2,50 kr/min.

26. novembril kaasas Elion kirjaliku taotluse alusel Elioni ja Tele2 vahelisse sidumislepinguga seotud vaidlusesse Sideameti. Vaidluse põhjuseks oli Sideameti 09. märtsi 2004 ettekirjutus ja selle täitmine Tele2 poolt. Elion leidis, et vastavalt ettekirjutusele peab Tele2 rakendama alates 01. oktoobrist oma mobiiltelefonivõrgus signaali lõpetamise sidumisteenuse tasumäära 2,50 kr/min. Tele2 oli seisukohal, et Sideameti ettekirjutus ei kohustanud Tele2 rakendama kõigile sidumislepingu partneritele sidumisteenuse tasumäära, mis ei ole kõrgem kui 2,50 kr/min.

Sideameti seisukoht eeltoodud vaidluses on, et ettekirjutus ei kohustanud Tele2 rakendama hiljemalt 01. oktoobrist 2004 kõigile sidumislepingu partneritele ühesugust sidumisteenuse tasumäära 2,50 kr/min. Sideamet kohustas ettekirjutusega Tele2 tegema hiljemalt 01. oktoobrist oma sidumislepingu partneritele ettepanekud sidumislepingu vastavasisuliseliseks muutmiseks, kui Tele2-l on mõni kehtiv sidumisleping, millest tulenevalt tema mobiiltelefonivõrgus signaali lõpetamise sidumisteenuse tasu on arvatud vastuolus TKS-i § 42 lõike 4 punktiga 4. Sellised ettepanekud Tele2 ka tegi ja Sideamet luges 05. oktoobrist 2004 kontrollaktis ettekirjutuse täidetuks.

Kokkuvõte

Sideamet tegi Tele2-le ettekirjutuse, milles kohustas sidumisteenuse signaali lõpetamise tasumäära arvutamise viima vastavusse TKS-i § 42 lõike 4 punktiga 4, mille korral sidumisteenuse signaali lõpetamise tasumääras kasutatav kaalutud keskmine kapitalikulu määr (WACC) ei või olla kõrgem kui 18%. Sideamet luges ettekirjutuse täidetuks 05. oktoobrist 2004.

Sidumislingud

OTE-st üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu operaator on kohustatud koostama ja avalikustama näidissidumislingu ning vastava taotluse saamisel sõlmima teise telekommunikatsioonivõrgu operaatoriga näidissidumislingule vastava sidumislingu ja esitama selle ära kirja Sideametile. Selline kohustus on pandud OTE-st üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu operaatorile, et vältida võimalust rakendada mõne telekommunikatsioonivõrgu operaatori suhtes diskrimineerivaid tingimusi.

EMT (OTE mobiiltelefoniteenuse turul) esitas Sideametile ühe näidissidumislingu muudatuse seoses sidumistasude langetamisega ning Elion (OTE telefoniteenuse-, püsiliiniteenuse- ja sidumisteenuse turgudel) esitas kaks näidissidumislingu muudatust - üks seoses numbriliikuvusega telefonivõrgus ja teine seoses sidumistasude alandamisega.

2004. aastal tegi EMT sidumislingutesse muudatusi 12 korral ja Elion 28 korral.

Sideamet analüüsis näidissidumislingute ja sidumislingute muudatuste vastavust TKS-i nõuetele ning leidis, et Elion ja EMT järgisid TKS-i vastavaid sätteid.

2004. aastal oli EMT-l sõlmitud sidumislingud kaheksa üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu operaatoriga ja Elionil üheteistkümne üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu operaatoriga.

Kokkuvõte

Sideamet analüüsis OTE-st üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu operaatorite näidissidumislingute ja sidumislingute muudatuste vastavust TKS-i nõuetele ning leidis, et kontrollitud ettevõtjad järgisid TKS-i vastavaid sätteid.

Juurdepääsuteenuse turg

Turu ülevaade

Juurdepääsuteenuse turg ei ole TKS-i alusel konkrentsile avanenud. Elion osutab juurdepääsuteenust peamiselt sisemiselt, st Elioni võrgumüügiüksus Televõrgud osutab juurdepääsuteenust jaeteenuste struktuuriüksusele Teleteenused.

Peamiseks juurdepääsuteenuse osutajaks saab olla ainult Elion, kelle juurdepääsuvõrk moodustab hinnanguliselt 99% Eestis välja ehitatud juurdepääsuvõrgust.

Kolmest Euroopa uues regulatiivses raamistikus määratletud juurdepääsuteenusest osutab Elion ainult kahte: jagatud juurdepääsu ja juurdepääsu kasutadaandmise teenust ehk juurdepääsuliini renditeenust.

Elion ei osuta läbivjuurdepääsu ehk *bitstream* 'i teenust, mida peetakse peamiseks juurdepääsuteenuse liigiks, mis võimaldaks uut turuletulijatel siseneda andmesideteenuse jaeturule.

Juurdepääsaturul tarbivad teised teenuseosutajad ainult Elioni poolt osutatavat juurdepääsuliini renditeenust. Elioni poolt pakutavat jagatud juurdepääsuteenust ei ole ükski teenuseosutaja kasutama hakanud, kuna selle teenuse tasu ei võimalda konkureerida Elioniga telefoni- või andmesideteenuse jaeturul.

Ka juurdepääsuliini renditeenuse tasu peavad teised fikseeritud võrguteenuste osutajad liiga kõrgeks, et konkureerida Elioniga telefoni- või andmesideteenuste jaeturul, kuna ettevõtjatele pakutav juurdepääsuliini hulgihind on ligi 44% kallim juurdepääsuliini kuutasust, mida Elion küsib lõpptarbijalt juurdepääsu eest telefonivõrgule telefoniteenuse jaeturul. Selleks, et konkureerida Elioniga samal jaeturul ja pakkuda lõpptarbijale Elionilt renditud liinide baasil teenuseid, mis oleksid samal ajal Elioni poolt lõpptarbijatele pakutavate teenustega võrreldava tasuga, tuleks ettevõtjatel katta 44% juurdepääsuliini renditasudest oma kuludest, st müüa teenuseid kahjumiga. See muudab konkureerimise Elioniga telefoniteenuse jaeturul tegelikult võimatuks.

Elioni poolt juurdepääsuliini renditeenuse osutamisel osutatavat mahu allahindlust saab ainult Elioni jaeteenuste struktuuriüksus, kuna kehtestatud mahu allahindluse määra ei ole peale Elioni ükski teine ettevõtja suuteline täitma.

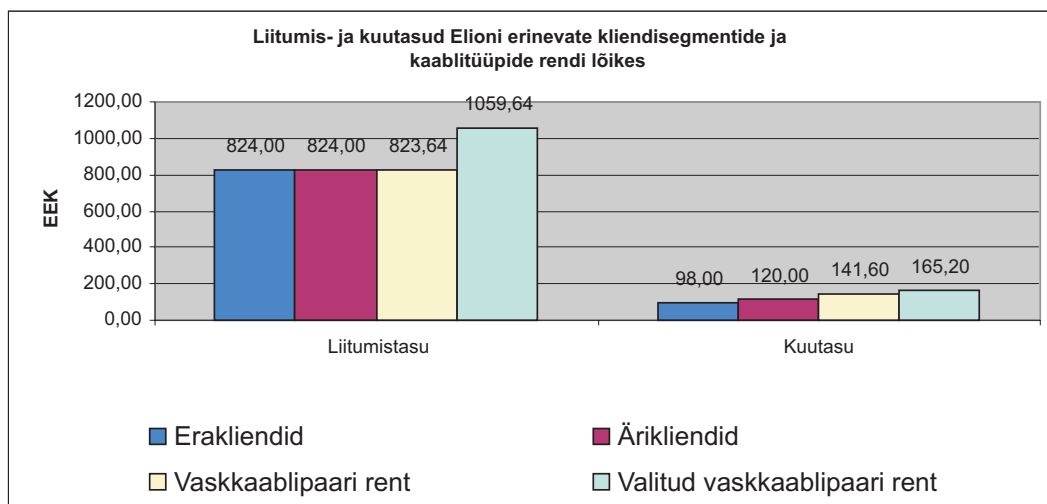
Aasta lõpu seisuga moodustas Elioni poolt väljarenditud juurdepääsuliinide osakaal Elioni poolt kasutuses olevatest juurdepääsuliinidest ainult 0,7%.

Kokkuvõte

Juurdepääsuteenuse turg ei ole konkrentsile avanenud. Elion on teistele operaatoritele kasutada andnud ainult 0,7% oma kasutusesolevast juurdepääsuvõrgust. Elioni poolt kehtestatud kõrge tasumäär juurdepääsuteenusele piiratud juurdepääsuteenuste osutamine piirab konkrentsi arengut juurdepääsuteenuse, andmesideteenuse ja telefoniteenuse turul.

Juurdepääsuteenuse tasud

Kuna Elioni juurdepääsuteenuse tasud olid kõrgemad, kui tema telefoniteenuse kuutasud, siis Elioni juurdepääsuteenust ostes ei olnud teised ettevõtted võimelised kasumlikult Elioni telefoniteenusega konkureerima ja seetõttu turg avanenud ei ole.

Joonis 31 Elioni liitumis- ja kuutasud erinevate kliendisegmentide ja kaablitüüpide lõikes aastalõpu seisuga

Järelevalve

Unineti kaebus Elioni juurdepääsuteenuse tasude peale

Uninet esitas Sideametile 23. novembril kaebuse Elioni telekommunikatsioonivõrgule juurdepääsuteenuse tasude peale seoses TKS-i § 44 lõike 4 punktis 2, § 46 lõikes 2 ja § 51 lõike 4 punktis 1 sätestatud nõuete rikkumise kahtlusega ning palus uurida nimetatud tasude vastavust TKS-is sätestatule.

Vastavalt Unineti kaebusele rikub Elion telekommunikatsioonivõrgule juurdepääsu võimaldamisel võrdse kohtlemise põhimõtet, sh juurdepääsuteenuse tasule kehtestatud nõudeid, kuna Elion pakub Uninetile juurdepääsu oluliselt kallimalt kui tarbijatele. Elion pakub lõpptarbijale telefoniühendust kuutasuga 98,00 krooni ja telekommunikatsiooniteenuse osutajale kuutasuga 141,60 krooni ning teatud perioodidel on Elion võimaldanud lõpptarbijatele tasuta liitumist.

Lisaks sellele pakub Elion võrguressursi kasutamise kuutasu allahindlusi sõltuvalt teenuseosutajate poolt kasutatavate tarbijaliinide arvust, mitte mahust, ning nimetatud allahindlusele (v.a. vähim allahindluse määr 5%) vastab üksnes Elioni müügiüksus Teleteenused. Uninet on seisukohal, et Elioni tegevuse tõttu ei ole Uninetil võimalik Elioniga telekommunikatsiooniteenuse turul vaba konkurentsi tingimustes võrdselt konkureerida.

Kaebuse lahendamine jätkub 2005. aastal.

Kokkuvõte

Kuna Elioni juurdepääsuteenuse tasud on kõrgemad, kui tema telefoniteenuse kuutasud, siis Elioni juurdepääsuteenust ostes ei ole teised ettevõtted võimelised kasumlikult Elioni telefoniteenusega konkureerima ja seetõttu turg avanenud ei ole.

Spetsiaalne juurdepääs Elioni telefonivõrgule

2004. aastal jätkus kohtuvaidlus, kus Elion vaidlustas Sideameti 05. septembri 2003 ettekirjutuse

Uninet esitas 17. juunil 2003 Sideametile kaebuse, milles teatas, et Elion ei võimalda spetsiaalset juurdepääsu oma telefonivõrgule ATM (*Asynchronous Transfer Mode/ asünkroonne pakettkommutatiooni tehnoloogia*) liidese kaudu.

Sideamet leidis, et vastavalt TKS-i § 45 lõikele 1 oli OTE staatusega Elion kohustatud Uninetile võimaldama oma telefonivõrgule spetsiaalset juurdepääsu ja tegi Elionile ettekirjutuse.

Elion vaidlustas Sideameti ettekirjutuse ning nõudis selle tühistamist.

09. märtsil 2004 registreeris Sideamet Elioni lülitatava lairibavõrgu opereerimise ja tegevuse alustamise teate üldkasutatava andmesideteenuse osutamiseks. Lülitatava lairibavõrgu joonise ja lülitatava lairibavõrgu baasil osutatava andmesideteenuse osutamise skeemist tulenes, et vaidluse esemeks olevad ATM-seadmed ei asu mitte Elioni telefonivõrgus, vaid üldkasutatavas lairibavõrgus.

Kuna Elion OTE-na oli TKS-ist tulenevalt kohustatud võimaldama spetsiaalset juurdepääsu ainult oma telefonivõrgule ja mitte lülitatavale lairibavõrgule, siis ei olnud Sideameti ettekirjutus muutunud õiguslike ja faktiliste asjaolude tõttu enam täidetav ning Sideamet tunnistas 04. mai 2004 käskkirjaga ettekirjutuse edasiulatavalt kehtetuks.

03. juunil 2004 esitas Elion Halduskohtule kaebuse Sideameti 04. mai 2004 käskkirja osalise õigusvastasuse kindlaksteegemise nõudes.

Elion leidis oma kaebuses, et Sideameti ettekirjutuse kehtetukstunnistamist ei tinginud muutunud asjaolud ning ettekirjutus oli ebaseaduslik selle tegemisest arvates.

Vaidlus Sideameti ettekirjutuse õiguspärasuse üle jätkub veel ka 2005. aastal ning kohtuotsus nimetatud asjas tehakse 28. veebruaril 2005.

Kokkuvõte

Vaidlus Sideameti ettekirjutuse õiguspärasuse üle jätkub veel ka 2005. aastal ning kohtuotsus nimetatud asjas tehakse 28. veebruaril 2005.

Juurdepääsulepingud

Vältimaks paralleelsete telekommunikatsioonivõrkude väljaehitamist ning võimaldamaks turul vaba konkurentsi on OTE-l kohustus tagada juurdepääs oma telekommunikatsioonivõrgule, kui teine telekommunikatsiooniteenuse osutaja on avaldanud sellekohast põhjendatud soovi.

Tulenevalt TKS-ist peab OTE juurdepääsu osutamisel teistele telekommunikatsioonivõrgu operaatoritele ja telekommunikatsiooniteenuste osutajatele kinni pidama võrdse kohtlemise printsiibist, mis välistab ühesuguste asjaolude puhul teistele telekommunikatsiooniteenuse osutajatele diskrimineerivate tingimuste rakendamise.

Ühtlasi kohustab TKS-i regulatsioon ettevõtjat mitte piirama oma tarbija juurdepääsu teise üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu operaatori osutatavatele telekommunikatsiooniteenustele.

Vastavalt TKS-i regulatsioonile sõlmitakse juurdepääsulepingud kirjalikult ning nende ära kirjad esitatakse Sideametile.

Elion esitas 2004. aastal kokku 874 juurdepääsulepingu koopiat.

Kokkuvõte

Sideamet analüüsis esitatud juurdepääsulepingute vastavust TKS-i nõuetele ning leidis, et Elion on järginud TKS-i vastavaid sätteid.

Kaabelviteenuse turg

Turu ülevaade

Kaabelviteenuse turgu iseloomustas 2004. aasta jooksul toimunud turu kontsentreerumine. Suurim kaabelviteenuse osutaja Starman omandas maikuu Tele2 OÜ-le kuulunud kaabeltelevisiooni ettevõtte Tallinna Kaabeltelevisiooni AS, AS Levi Kaabel ja AS Telset Telecommunications Group. Kuna Tele2 OÜ oli suuruselt hinnanguliselt kolmas kaabelviteenuse osutaja Eesti turul, suurendas Starman veelgi oma juhtivat positsiooni kaabelviteenuse turul. Starmani turuosa lähenes 2/3-le turu kogumahust ning tulevikus võib selline turu areng konkurentsiolekorda turul halvendada.

Kaabelviteenuse tarbijaid oli 2004. aasta lõpul üle 210 000, millest järeldub, et ligi kolmandik Eesti peredest kasutas kaabelviteenust.

Kaabelvõrkude väljaehitatud kliendiliinide arv oli 2004. aasta lõpul ligi 420 000. Enamik kaabelvõrke on välja ehitatud linnades ja suurema kontsentratsiooniga piirkondades, nagu Tallinnas, Tartus ja Pärnus. Nendes piirkondades on ettevõtjad välja ehitanud 2-3 paralleelset kaabelvõrku.

Aasta jooksul on kaabelviteenuse pakettide kuutasusid tõstnud peamiselt suuremad teenuseosutajad. Ettevõtjad põhjendasid kuutasude tõusu uute programmide lisandumisega pakettidesse ja programmitasude tõusuga.

Kokkuvõte

Ligi kolmandik Eesti leibkondadest kasutab kaabelviteenust. Turul toimus turuosade kontsentreerumine: suurim kaabelviteenuse osutaja Starman omandas turu kolmanda teenuseosutaja Tele2 kaabelviteenuse ettevõtte.

Järelevalve kaabelviteenuse turul

Kaabelvõrkude nõuetele vastavuse tehniline kontroll oli 2004. aastal väga tihe. Kontrolltoiminguid teostati 232 korral. Kokku koostati 53 ettekirjutust, ettekirjutuste täitmata jätmise eest nõuti sisse 38 000 krooni sunniraha.

2004. aasta lõpuks olid 72-st kontrollitud võrgust 63 nõuetega vastavuses, ehk 88%.

Sideamet lahendas 2004. aastal 46 kaebust kaabelviteenuse osutaja peale. Peamiseks kaebuste esitamise põhjuseks oli kaabelvõrkude kehv kvaliteet, kuid väga suure osakaalu moodustas ka rahulolematuse arvelduse või programmide paketeeritusega.

Starmani poolt võrkude ülevõtmine ja sinna uute programmipakettide lülitamine koos uue hinnakujuenduse rakendamisega põhjustas tarbijate hulgas väga suurt segadust. Samas ei suutnud Starmani klienditeenindus ülekoormatuse tõttu toime tulla oma tarbijate probleemide lahendamisega, mistõttu pöördusid tarbijad Sideameti või Tarbijakaitseameti poole, kus neid meelsasti aidati.

Teisel poolaastal laekunud kaebused olid praktiliselt kõik Starmani peale, mis põhjustas suurema töökoormuse. Sideamet ja Tarbijakaitseamet tegid intensiivselt koostööd, et Starman muudaks suhtumist oma klientidesse. Sideamet jätkab tihedat kontrolli kaabelviteenuse kvaliteedi üle.

1. maist 2004 jõustus uus Mõõteseadus, mis reguleerib kogu mõõtmiste alast tegevust. Kuna ka Sideamet rakendab riiklikku sundi ettekirjutuste ja väärtemenetluste näol, on Mõõteseaduse nõuded ka Sideametile täitmiseks kohustuslikud, näiteks kaabelvõrkude mõõtmisel. Teisel poolaastal alustati mõõtetgevuse vastavusseviimist Mõõteseadusega, mille raames kalibreeriti osa mõõtetehnikast ja mõõtmistega tegelevad ametnikud läbisid pädeva mõõtja koolituse.

Kokkuvõte

Starmani ja Tele2 gruppi kuulnud kaabelviteenuse osutajate ühinemine põhjustas teisel poolaastal hüppelise tarbijate kaebuste arvu kasvu. Suurem osa kaebustest puudutas klienditeeninduse suutmatust jagada teavet kahe ettevõtte ühinemisest tingitud muudatuste kohta. Sideameti ja Tarbijakaitseameti koostöö muutis Starmani suhtumist klientidesse.

Universaalteenus

Turu ülevaade

TKS-i kohaselt on universaalteenus Vabariigi Valitsuse poolt kindlaksmääratud tehnilistele ja kvaliteedinõuetele vastav telekommunikatsiooniteenuste kogum, mis tagab vastava üldkasutatava telefonivõrgu operaatore tegevusloaga määratud piirkonnas kõigile seda soovivatele tarbijatele ühesuguse ning mõistliku hinna eest juurdepääsu üldkasutatavale telefonivõrgule.

Universaalteenuse kogum koosneb:

- 1) 3,1 kHz ribalaiusega kanalil osutatavast telefoniteenusest;
- 2) Internetiteenusest;
- 3) taksofoniteenusest;
- 4) võimalusest saada tasuta ühendust politsei, kiirabi ja päästeteenistuse väljakutse lühinumbritega.

Seisuga 31. detsember 2003 oli Eestis 14 üldkasutatava telefonivõrgu operaatorit, neist 13 olid vabastatud universaalteenuse osutamise kohustusest ja ainsana oli universaalteenuse osutamise kohustus Elionil.

2004. aastal vabastati universaalteenuse osutamise kohustusest kaks uut üldkasutatava telefonivõrgu operaatorit ja uue universaalteenuse kohustusest vabastamise taotluse esitas neli ettevõtjat, kellel oli eelnev universaalteenuse osutamise kohustuse vabastus, mis lõppes 2004. aastal.

Universaalteenuse kohustusest vabastamise taotlust enne eelmise vabastuse kehtivusaaja lõppemist ei esitanud ISP Telekom OÜ. Ettevõtjal oli universaalteenuse osutamise kohustusest vabastus kuni 24. detsembrini 2004.

Seisuga 31. detsember 2004 oli Eestis kaks universaalteenuse osutamise kohuslast: ISP Telekom OÜ ja Elion.

Universaalteenuse osutamine

Elioni 2003. aasta aastaraamatu järgi oli 31. detsembri 2003 seisuga universaalteenuse osutamine tagatud 361 000 isikule.

Universaalteenuse osutamist iseloomustavad järgmised näitajad:

- 1) esmakordse ühenduse loomise aeg jaekliendi puhul on 14 ööpäeva;
- 2) rikete arv juurdepääsuliini kohta on 0,73 riket 100 ühenduse kohta kuus;
- 3) rikete parandamise aeg jaeklientide puhul - järgmise tööpäeva lõpuks kõrvaldatud 87 % riketest;
- 4) operaatorteenuste vastamine 20 sekundi jooksul on 86% kõnede arvust;
- 5) töökorras taksofonide suhe taksofonide koguarvu on 94,5%;
- 6) arvete õigsusega seotud kaebuste/pretensioonide arv 2004. aastal oli 169.

Statistikaameti andmete kohaselt oli Elionil 31. detsembri 2003 seisuga 2348 taksofoni.

Universaalteenuse osutamise tasud

Tabel 2

Kõneminuti hind	kr
Normaalajal (tööpäevadel 07.00-19.00)	0,34
Soodusajal (tööpäevadel 19.00-01.00, puhkepäevadel ja riiklike pühade ajal 07.00-01.00)	0,28
Õisel ajal (kõigil nädalapäevadel 01.00-07.00)	0,14
Kuutasu	kr
Analoogtelefon	84,00
Digitaaltelefon	98,00
Kõnealustustasu	0,48

Universaalteenuse komponentide tasud

(allikas: Elion)

Tabelis toodud hinnad on käibemaksuga ja kehtivad eestisestest kõnede puhul ning ei ole 2004. aasta jooksul muutunud.

Kokkuvõte

2004. aastal vabastati universaalteenuse osutamise kohustusest kaks uut üldkasutatava telefonivõrgu operaatorit. Uuesti vabastati universaalteenuse osutamise kohustusest neli ettevõtjat.

31. detsembri seisuga oli Eestis kaks universaalteenuse osutamise kohustusega ettevõtjat.

2004. aasta jooksul on universaalteenuse tarbijate arv vähenenud, kuid samas on taotlejate arv suurenenud. Taksofoniteenuse kasutamise võimalus on tagatud kogu riigis, kuigi taksofonide arv on aasta jooksul vähenenud.

Universaalteenuse osutamise tasud ei ole 2004. aasta jooksul muutunud.

Universaalteenuse osutamise kvaliteet

Sideametisse laekunud kaebused

	2004. aastal menetletud	Rahuldatud täielikult või osaliselt	Rahuldamata/lõpetatud	Menetlus jätkub aastal 2005
Kaebused	4	0	2	2
Vaided	1	-	1	-

Tabel 3 Sideametisse laekunud kaebused

1) Juulikuus laekus Sideametisse kaebus, mille kohaselt Elion keeldus Internetiteenuse osutamisest tarbijale. Tarbijal oli kasutada telefoniteenus, kuid ei olnud võimalik kasutada Internetiteenust. Kaebuse menetlemise käigus leidis Elion tehnilise võimaluse Internetiühenduse loomiseks, mistõttu Sideamet otsustas lõpetada kaebuse menetlemise aluste äralangemise tõttu.

2) Juulikuus laekus Sideametisse samuti kaebus, milles tarbija soovis teada, kas Elioni-poolne telekommunikatsiooniteenuste osutamisest keeldumine oli põhjendatud. Ühtlasi soovis kaebuse esitaja, et Sideamet nõuaks Elionilt, et talle tagataks telekommunikatsiooniteenuse osutamine kõigi tarbijatega võrdsetel tingimustel.

Kaebuse lahendamise käigus ei tuvastanud Sideamet Elioni-poolset nõuete rikkumist, sest Elionil puudus tehniline võimalus Interneti püsiühenduse osutamiseks. Samas oli Elion valmis tarbijale pakkuma raadioühendusel põhinevat universaalteenust. Sideamet otsustas kaebuse rahuldamata jätta.

Kaebuse lahendamise kohta esitas kaebuse esitaja vaide, milles soovis uue otsuse tegemist ja Elionile ettekirjutuse tegemist, tagamaks telekommunikatsiooniteenuse tarbijate võrdse kohtlemise. Sideamet otsustas jätta vaide rahuldamata. Sideamet arvestas kaebuse menetlemise käigus kõikide asjasse puutuvate asjaoludega. Sideamet oli arvamusel, et Elion OTE-na ei pea sidumis- ja juurdepääsuteenuse osutamisel telekommunikatsioonivõrgu operaatoreid ja teenuse tarbijat sarnaselt kohtlema, kuna tarbija ei ole käsitletav telekommunikatsioonivõrgu operaatorina. Ühtlasi ei leidnud Sideamet vaide lahendamise käigus proportsionaalsuse-, kaalutus- ja vorminõuete rikkumist kaebuse lahendamise ajal.

3) Novembrikuus esitati Sideametile kaebus, kus paluti Sideameti seisukohta Elioni tegevuse kohta seoses telefoniteenuse ja Interneti püsiühenduse mitteväimaldamisega Maardu linnas. Kaebuse lahendamine jätkub 2005. aastal. Samuti jätkub 2005. aastal detsembrikuus esitatud kaebuse lahendamine, kus kaebuse esitaja soovis Sideameti seisukohta Elioni tegevuse kohta seoses telefoniteenuse väimaldamata jätmisega Keila linnas.

Tähelepanekud seoses universaalteenuse osutamisega

Sideameti arvates ei kajasta Elioni koduleheküljel olev teave kõiki võimalikke esmase telefoni- ja Internetiühenduse osutamiseks kasutatavaid kõnesidelahenduse variante (analoogside, raadioside).

Elioni koduleheküljelt teabe leidmine

Isikud, kes soovivad saada Elioni poolt osutatavat universaalteenust, võivad teenuse kohta saada informatsiooni ettevõtja esindustest, tasuta kliendiinfo telefoninumbri 165 või kodulehelt.

Elioni koduleht www.elion.ee ei kajasta Sideameti arvates kõiki Elioni poolt pakutavaid tehnilisi võimalusi, mida ettevõtja kasutab universaalteenuse osutamiseks.

Valides Elioni Interneti koduleheküljelt lingi „Telefon“, saab külastaja teada, et tegemist on telefoniteenusega, mis sobib väikese ja keskmise mahuga helistajale, millega kaasneb üks telefoninumber. Teenus võimaldab kasutada vähenõudlikul internetikasutajal ka Interneti sissehelistamist. Digitaaltelefoni omanikul on võimalik aktiveerida või tellida erinevaid digitaaltelefonile mõeldud lisateenuseid. (Väljavõte Elioni kodulehelt)

Valides teenuse „Telefon“ leheküljelt lingi „Tootetingimused“, avaneb pdf-fail, mis kirjeldab toodet „Digitaaljaama telefon“.

Ülaltoodu põhjal leidis Sideamet, et Elioni kodulehel olev informatsioon ei kajasta kõiki olemasolevaid võimalusi universaalteenuse osutamiseks.

Kodulehel oleva teabe põhjal saaks universaalteenust osutada ainult digitaalsidet kasutades. Nii on Elion tekitanud endale võimaluse keelduda tarbijale teenuse osutamisest, tuues põhjuseks tehniliste võimaluste puudumise.

Sideametisse jõudnud tarbijate informatsiooni põhjal ei teavita Elion taotlejaid teistest võimalikest tehnilistest lahendustest universaalteenuse osutamisel.

Seega ei selgita Elion piisavalt kõiki universaalteenuse osutamise asjaolusid.

Kokkuvõte

2004. aastal esitati Sideametile universaalteenuse osutamise kohta neli

kaebust. Esitatud kaebustest jäeti kaks rahuldamata ja kahe menetlemine jätkub 2005. aastal.

Elion ei ole huvitatud aktiivsest universaalteenuse osutamisest vähem-kasumlikes piirkondades ja piirkondades, kus puudub telefonivõrk, jättes tarbijad teavitamata teistest tehnilistest võimalustest esmase telefoni- ja internetiühenduse saamiseks.

Rahvusvaheline koostöö

IRG EU WG

2004. aastal osaleti kahel EU WG (End Users Working Group/Lõppkasutajate Töögrupp) töökoosolekul. Toimunud koosolekutel arutati kavatsust välja töötada üldised põhimõtted ja protseduurid, mis käsitlevad universaalteenuse netokulude arvestust ning universaalteenuse osutamise kohustuse rahastamist universaaldirektiivi kohaselt.

Universaalteenuse makse määra ettepanek

Lähtudes võimalikust universaalteenuse osutamise kohustuse täitmisest tulenevate kulude kompenseerimise vajadusest on Sideamet arvamusel, et 2006. aastal algaval majandusaastal tuleks rakendada universaalteenuse makse määra miinimumi. Miinimumäär ei ole ettevõtjatele koormav ning on piisav ESS-i universaalteenuse rahastamist käsitlevaid sätteid arvestades.

Universaalteenuse taskukohase tasu prognoos

Arvestades 2004. aasta andmeid, ei prognoosi Sideamet üldkasutatava telefonivõrguga ühenduse osas universaalteenuse taskukohase tasu muutmist järgmisel kalendriaastal, kuna Sideametile esitatud andmete põhjal tõi nimetatud teenuse osutamise universaalteenuse osutajale finantsarvestuslikku kasumit.

POSTSIDETURG

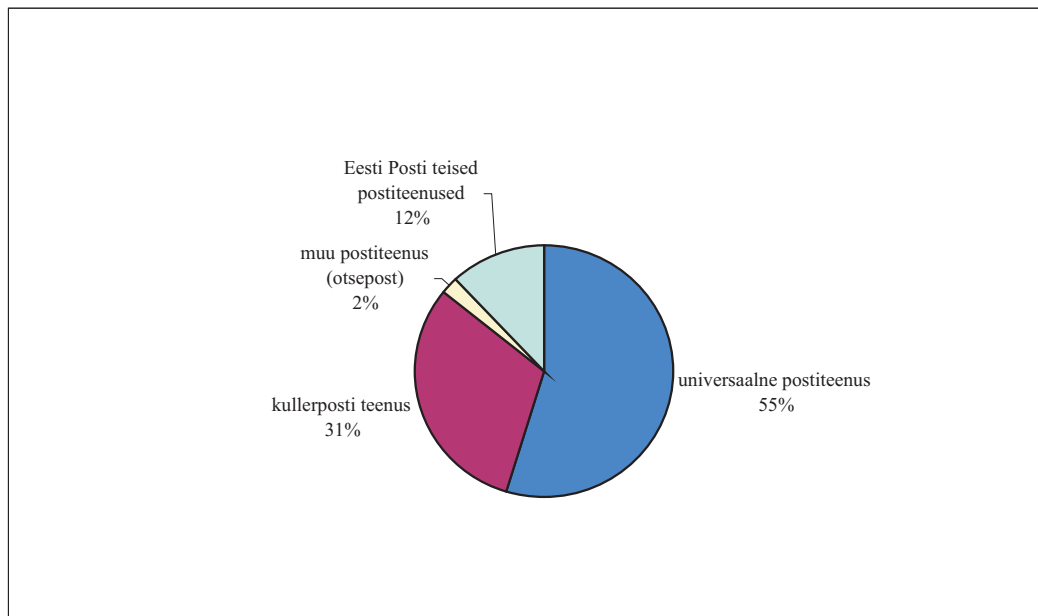
Turu ülevaade

Postsideturul eristus 2004. aastal neli suuremat turusegmenti: universaalne postiteenus, kullerposti teenus, AS Eesti Posti (edaspidi Eesti Post) muud postiteenused (sh sularahasiire) ja otsepostituse teenus. Lähtuvalt postiseadusest saab eristada ka üle 10 kg kaaluvate postipakkide siseriiklikku edastamist ning hübriidposti teenust. Viimati nimetatud turusegmentid olid nii mahult kui ka käibelt väga väikesed, mistõttu neid segmente edaspidi ei vaadelda.

Eesti Posti muud postiteenused hõlmavad ka sularaha siiret. Sularaha siirde teenuse hulka kuulub ka riiklike pensionide, abirahade ja toetuste posti vahendusel väljamaksmine. Nimetatud teenust osutas 2004. aastal jätkuvalt ainult Eesti Post. Pensionide, abirahade ja riikliku toetuse osas on Eesti Postil vastav koostööleping Sotsiaalkindlustusametiga.

Turu maht

2003. aastal moodustas universaalse postiteenuse käive 58%, otsepostituse teenuse käive 4%, kullerposti teenuse käive 28% ja Eesti Posti muude postiteenuste käive (s.h sularaha siire) 10% kogu postituru käibest. Võrreldes 2003. aastaga toimusid 2004. aastal järgmised muutused turujaotuses: universaalse postiteenuse turuosa vähenes 3%, kullerposti teenuse turuosa suurenes 3%, Eesti Posti muude postiteenuste ja sularaha siirde turuosa suurenes 2% ning otsepostituse teenuse turuosa vähenes 2%.

Joonis 32 Turujaotus postiteenuste käibe järgi 2004. aastal

Postiteenuse osutajad

2003. aasta lõpuks oli Sideametis registreeritud kokku 25 postiteenuse osutajat. 2004. aastal lisandus kaks ettevõtet: Orderline OÜ ja IK Speditor OÜ. Samuti muutis Eesti Post oma ELS kaubamärgi all pakutava siseriikliku kullerposti teenuse rahvusvaheliseks, registreerides uue ELS teenuse alaliigi - ELS Ekspress Balti.

Tegevusluba universaalse postiteenuse osutamiseks, üle 10 kg kaaluvate postipakkide siseriiklikuks edastamiseks ja seadusega ettenähtud korras sularaha siirete teostamiseks ning riiklike pensionide, abirahade ja toetuste posti vahendusel väljamaksmiseks väljastati Eesti Postile 16. juulil 2002 ja see on kehtiv kuni 16. juulini 2007.

Kokkuvõte

Postiteenuste turumaht kasvas ligi 88 miljonit krooni. Kõige suurema osa moodustas universaalne postiteenus 55%, järgnes kullerposti teenus 31%-ga.

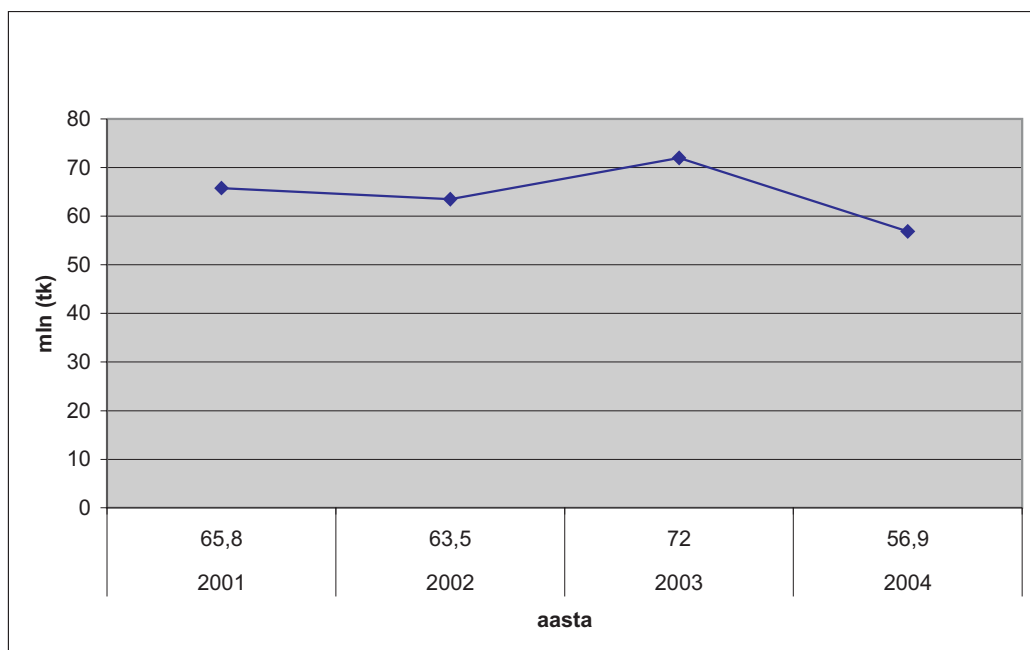
2003. aasta lõpuks oli Sideametis registreeritud kokku 25 postiteenuse osutajat. 2004. aastal lisandus kaks ettevõtet: Orderline OÜ ja IK Speditor OÜ. Mõlemad ettevõtted registreerisid end kui kullerposti teenuse osutajad.

Universaalse postiteenuse turusegment

Universaalse postiteenuse turul tegutseb üks ettevõtja, kelleks on Eesti Post. Universaalne postiteenus moodustas 2004. aastal 42% kogu ettevõtte realiseerimise netokäibest, millest omakorda 59% oli kuni 2 kg kaaluvate kirjade siseriikliku edastamise käive.

Kui 2002. aastal toimus nii siseriiklike kirjade kui ka pakside edastamisel mahu langus, siis 2003. aastal mõlemad näitajad taas tõusid. Hoolimata elektroonilise kirjavahetuse jätkuvast arengust kasvas edastatud kirjade hulk 2003. aastal 8,5 miljoni tüki võrra. 2004. aastal aga kirja mahud vähenesid olulisel määral - ligi 15,1 miljonit tükki. Siinkohal tuleb tähelepanu pöörata asjaolule, et 2004. aastal eraldati siseriiklike kirjade statistika alt otsepostituse teenus ning ELS Ekspress Kullerteenuse lihtsaadetised (edaspidi ELS lihtsaadetis), mille kaasamisel arvestusse oleks kirja mahuks eelmisel aastal kujunenud 75,4 miljonit.

Seega võib kokkuvõttes öelda, et tarbijale edastatud kirjade arv eelmisel aastal isegi kasvas võrreldes 2003. aastaga.

Joonis 33 Siseriiklikud kirjad kuni 2 kg (2001-2004)

Rahvusvahelise kirja edastamise teenust iseloomustas 2004. aastal mahu vähenemine. Vähenes just vastu võetud kirjade hulk 10,8 miljonilt tükilt 5 miljoni tükini. Välismaale lähetatud postipakkide arv, võrreldes eelmise aastaga, suurenes mõningal määral ning välismaalt Eestisse saadetud postipakkide arv jäi samaks.

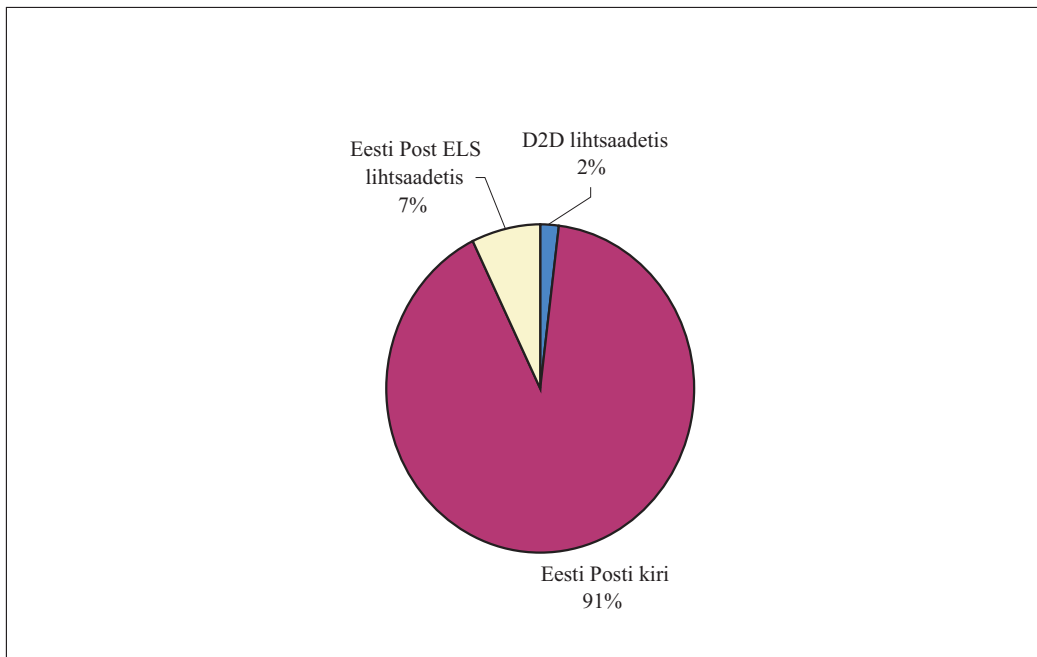
Aasta	Siseriiklik (mln tk) lähetatud		
	kiri	pakk	kiri
2001	65,8	1,4	4,5
2002	63,5	0,5	4,8
2003	72	0,7	3,7
2004	56,9	0,8	4,2

Rahvusvaheline (mln tk) vastu võetud		
pakk	kiri	pakk
0,03	10,2	0,05
0,03	14,1	0,9
0,03	10,8	0,7
0,05	5	0,7

Tabel 4

(Allikas: Eesti Post)

Kirjaturu analüüsi juures on oluline märkida, et Eesti Posti kirjateenusega konkureerib nimetatud turul ka D2D OÜ (edaspidi D2D) lihtsaadetis ning Eesti Posti ELS lihtsaadetis, mis edastatakse samuti kirjakasti kaudu ja sarnanevad Eesti Posti kirjateenusega. Kui võrrelda Eesti Posti kuni 2 kg kaaluvate siseriiklike kirjade mahtu D2D lihtsaadetiste ning ELS lihtsaadetiste mahuga (kirjakasti kaudu edastatud), siis D2D osakaal kirjaturust moodustas ca 2% ja ELS lihtsaadetis 7% turust (vt joonis 34).

Joonis 34 Kirjaturg 2004

Kokkuvõte

Universaalse postiteenuse turul tegutseb üks ettevõtja, kelleks on Eesti Post. Universaalne postiteenus moodustas 2004. aastal 42% kogu ettevõtte realiseerimise netokäibest, millest omakorda 59% oli kuni 2 kg kaaluvate kirjade siseriikliku edastamise käive.

2004. aastal kirja mahud vähenesid olulisel määral - ligi 15,1 miljonit tükki. Siinkohal tuleb tähelepanu pöörata asjaolule, et 2004. aastal eraldati siseriiklike kirjade statistika alt otsepostituse teenus ning ELS lihtsaadetised, mille kaasamisest arvestusse oleks kirja mahuks eelmisel aastal kujunenud 75,4 miljonit tükki. Seega võib kokkuvõttes öelda, et tarbijale edastatud kirjade arv eelmisel aastal isegi kasvas võrreldes 2003. aastaga.

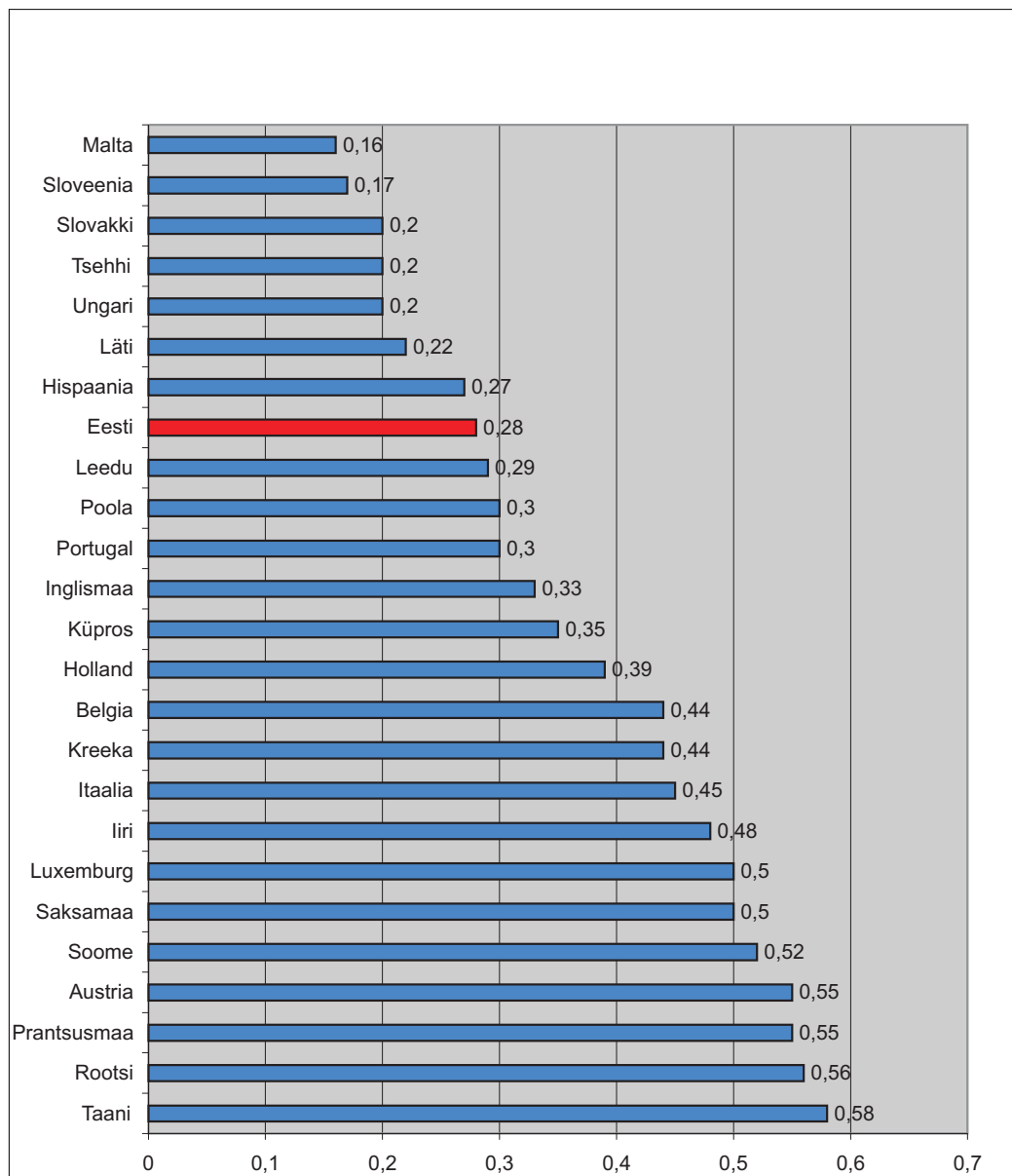
Rahvusvahelise kirja edastamise teenust iseloomustas 2004. aastal mahu vähenemine. Vähenes just vastuvõetud kirjade hulk 10,8 miljonilt tükilt 5 miljoni tükini. Välismaale lähetatud postipakkide arv, võrreldes eelmise aastaga, suurenes mõningal määral ning välismaalt Eestisse saadetud postipakkide arv jäi samaks.

Eesti võrdlus teiste Euroopa Liidu riikide siseriikliku kirja edastamise hinna osas

Erinevused EL riikide siseriikliku kirja saatmise hinna osas olid suhteliselt suured, eriti uute ja vanade liikmesriikide vahel. Kui uutest liikmesriikides oli keskmine kirja hind 0,24 EUR, siis vanadel liikmetel oli see peaaegu kaks korda kallim 0,46 EUR. Eestis kehtiv hind oli kõikide EL riikide hulgas suhteliselt madal, kuid uute liikmetega võrreldes oli Eesti Posti kirja hind kõrgem kui EL keskmine (0,37 EUR). Uutest liikmesriikidest oli siseriikliku kirja saatmine kallim vaid Leedus, Poolas ja Küprosel (vt joonis 35).

Suured hinnaerinevused tekitavad küsimuse, kas kõikides riikides olid ikka kuludel põhinevad hinnad nagu nõuab direktiiv, sest näiteks Hispaanias kehtiv hind oli kaks korda odavam kui Taanis või Rootsis. Tegu võis olla ka mõnede operaatorite poolt universaalse postiteenuse osutamise kohustuse ärakasutamise ja liiga kõrge hinna kehtestamisega.

Seetõttu oodatakse regulaatorasutustelt intensiivsemat kontrolli postiteenuste hindade üle, et seeläbi vähendada võimalikku ristsubsideerimist.

Joonis 35 EL riikide siseriikliku kirja edastamise hind (EURO) (Allikas: The Free and Fair Post Initiative 2004)

Kokkuvõte

Erinevused EL riikide siseriikliku kirja saatmise hindade osas olid suhteliselt suured. Kirja saatmise hind Eestis jäi alla EL riikide keskmise kirja hinna. Uute EL liikmete keskmise kirja hinnaga võrreldes oli Eesti Posti kirja hind kõrgem.

Kullerpostiteenuse turusegment

Konkurents kullerpostiteenuse turusegmendis

Järgneva ülevaate koostamisel on lähtunud Sideametis registreeritud kullerposti teenuse osutajatest 2004. aasta detsembrikuu seisuga. 24-st registreeritud kullerposti teenuse osutajast osutasid postiteenuseid realselt 20. Need olid DHL International Eesti AS (edaspidi DHL), AS Baltic Logistic System Eesti (edaspidi Bizpak), AS Sularahakeskus (edaspidi Sularahakeskus), D2D OÜ (edaspidi D2D), Rattakuller OÜ (edaspidi Rattakuller), AS Eesti Post, TNT Express Worldwide Eesti AS (edaspidi TNT), P. Dussmann Eesti OÜ (edaspidi Dussmann), OÜ K-Grupp Turvateenused (edaspidi K-Grupp), OÜ EKLT (edaspidi UPS), OÜ Pankrand (edaspidi Pankrand), AS Falck Ida-Eesti, OÜ Rippon Valve, AS Falck Lääne-Eesti, FIE Aivar Paat-A-Kuller, OÜ MI Kuller, Kiirkuller FFW OÜ, FIE Jüri P. Polver, OÜ Helmacum ning IK Speditor OÜ. Ülejäänud neli (Securitas Eesti AS, MGI Turundus OÜ, Lex System OÜ, Orderline OÜ) on kas peatanud teenuse osutamise või ei ole veel alustanud teenuse osutamist.

2004. aastat iseloomustas kullerposti teenuste turgu uute tulijate kasvu pidurdumine (registreeriti vaid 2 uut kullerpostiteenuste osutajat). Põhjuseks võis olla turu väljakujunemine ja stabiliseerumine.

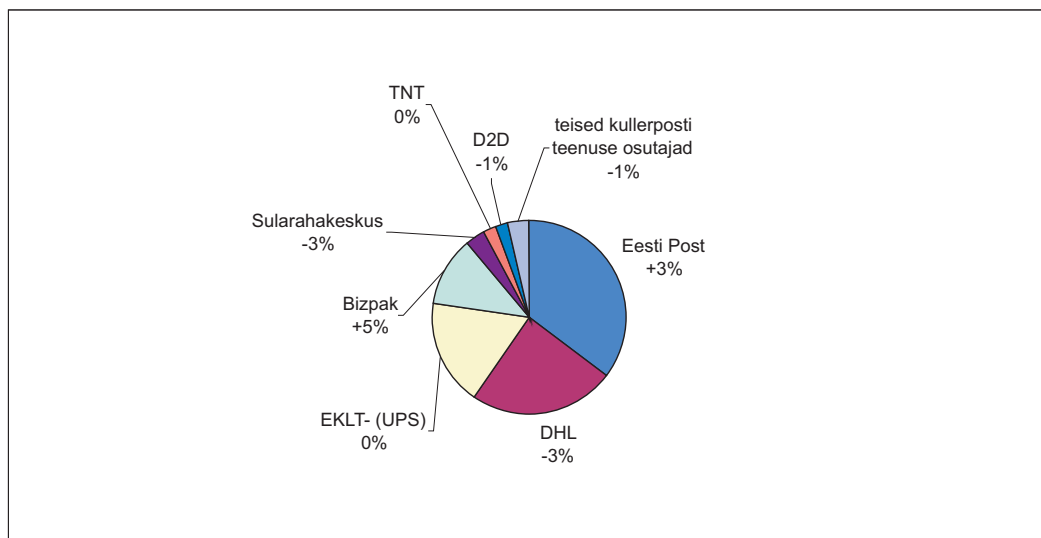
Lisaks klassikalisele kullerposti teenusele osutati kullerposti teenust ka kirjakasti kaudu, mille puhul allkirja postisaadetise kättesaamise kohta ei võeta. Nimetatud kullerposti teenust pakkusid 2004. aastal D2D ja Eesti Post. 1. jaanuarist 2005 lõpetas Eesti Post vastava teenuse osutamise. Kirjeldatud teenuse võrdlemine klassikalise kullerposti teenusega ei anna objektiivset pilti kullerposti teenuse turust, sest tasud ja kulud kirjeldatud teenuse osutamiseks olid teises mastaabis.

Mitmed kullerposti teenuse osutajad tegelevad lisaks postiteenuse osutamisele ka teiste teenuste osutamisega (nt transpordi- ja turvateenus). Turujaotuse puhul on arvestatud ainult kullerposti teenuse osa ettevõtte kogukäibes.

Kullerpostiteenuse turusegmeni suurus ja areng

2004. aasta kullerposti teenuste turu maht, realiseerimise netokäibe järgi, moodustas 33% kogu postiteenuste turu mahust. Kullerposti teenuse pakkujate hulgas on nii siseriiklikud teenuseosutajad kui ka ettevõtjad, kes pakuvad rahvusvahelist kullerposti teenust. Suuremad turulosalejad 2004. aastal käibe järgi olid Eesti Post, DHL ja UPS. Võrreldes 2003. aastaga toimus 2004. aastal turujaotus järgmine muutus: Eesti Posti turuosade suurenes 3%, DHL-l vähenes 3% ning UPSi turuosade jäi samaks. Kõige suurema tõusu tegi läbi Bizpak, kasvatas oma turuosade kullerposti teenuste turul 5%.

TNT turuosade kullerposti teenuste turul käibe järgi on suhteliselt väike, kuna ettevõtte on tõmmanud selge piiri kullerposti teenuse ja transporditeenuse vahele. Kullerposti saadetiste kaaluks on TNT kehtestanud kuni 5 kg, teistel osutajatel on maksimumkaal mitu korda suurem. Seetõttu tuleb ettevõtte põhikäive transporditeenuse osutamisest.

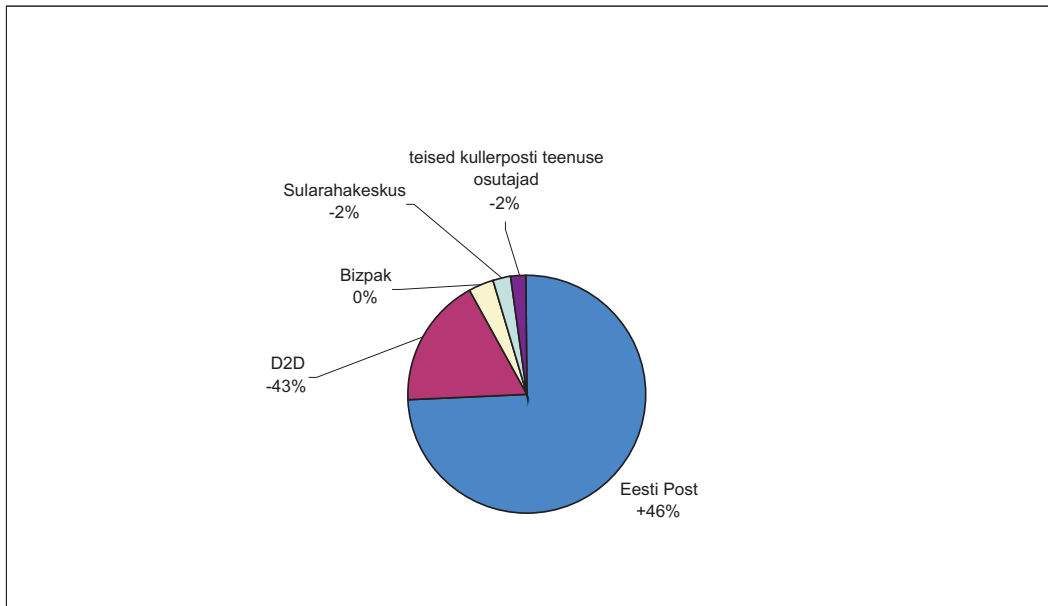

Joonis 36 Kullerposti teenuste turu jaotus käibe järgi - 2004. aastal võrreldes 2003. aastaga

Siseriiklik kullerpostiteenus

Arvestades kullerposti teenuse osutajate poolt nii kirjakasti kaudu kui ka allkirja vastu edastatavaid postisaadetisi, siis 2004. aastal edastas siseriiklikke kullerposti saadetisi kõige rohkem Eesti Post, kasvatas oma turuosade 46% võrra, temale järgnes D2D, kelle turuosade vähenes oluliselt 43%, Põhjuseks oli 2004. aastal Eesti Posti poolt turule toodud uus teenus ELS lihtsaadetis, mida osutati kirjakasti kaudu, sarnaselt D2D poolt osutatava teenusega.

Muutus ka ELS teenuse sisu, kui enne oli teenus ainult siseriiklik, siis ELS Ekspress Balti on suunatud just Balti riikidele. Järgnevatel joonistel ei ole välja toodud ELS Ekspress Balti teenust eraldi, kuna antud mahtude andmed Sideametil puuduvad.

Joonis 37 Siseriikliku kullerposti teenuste turu jaotus saadetiste arvu järgi 2004. aastal võrreldes 2003. aastaga

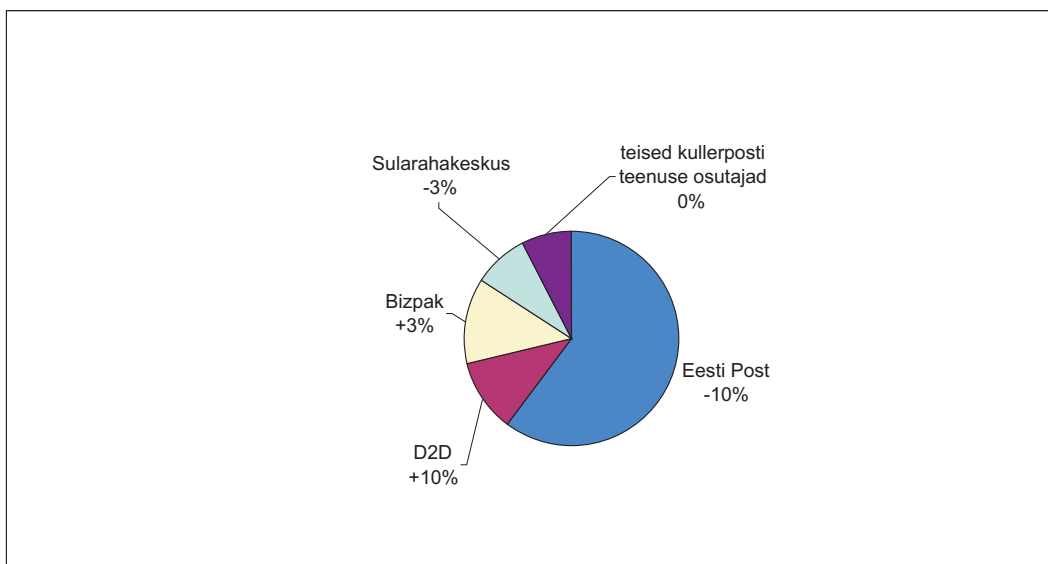
D2D osutas peamiselt kullerposti teenust kirjakasti kaudu ja seetõttu oli tema poolt edastatud saadetiste arv suur, samas kui ettevõtte käive ei olnud märkimisväärne kogu kullerposti teenuse turu käibes.

Kui võtta arvesse ainult allkirja vastu edastatud saadetisi, siis oli turuliider Eesti Post, järgnesid Bizpak ning D2D.

Siseriikliku kullerposti teenuse turg kasvas 2004. aastal võrreldes 2003. aastaga ca 30%. Kõikide teenuseosutajate mahud on kasvanud, eriti just D2D-l.

Siseriikliku kullerposti teenuse turuosad on muutunud võrreldes 2003. aastaga järgnevalt:

D2D +10%, Bizpaki +3%, Eesti Posti -10% ning Sularahakeskus -3%.

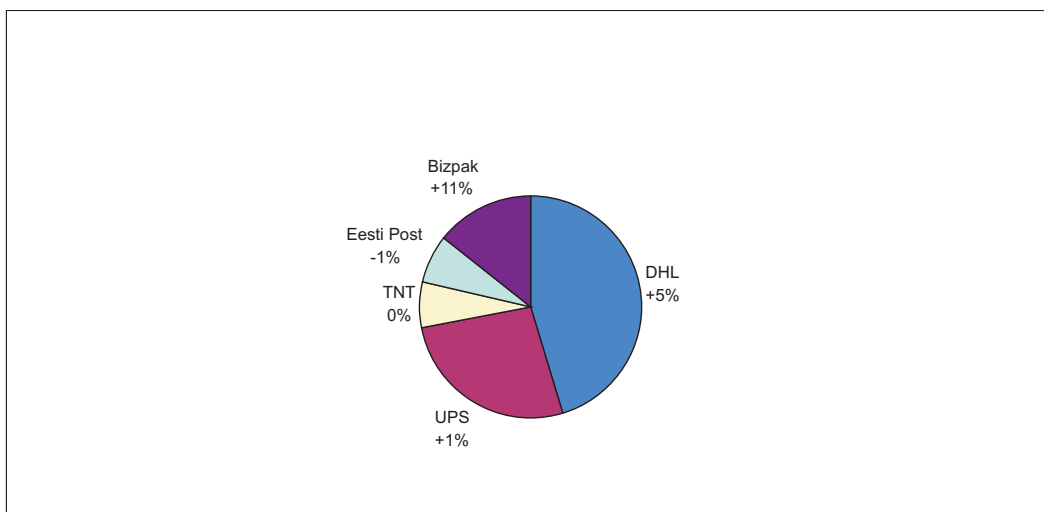
Joonis 38 Siseriiklikuks edastamiseks vastuvõetud kullerposti saadetised (ainult allkirja vastu) 2004. aasta võrdlus 2003. aastaga

Eesti Posti tugev ülekaal teistest kullerposti teenuse osutajatest oli tingitud kindlasti üle-eestilisest postivõrgust, samuti ka konkurentidega võrreldes odavamast teenuse tasust. Odavam teenuse tasu tulenes sellest, et Eesti Post pakkus lisaks kullerposti teenusele ka teisi postiteenuseid, vähendades sellega püsikulude osakaalu erinevatele teenustele. Kindlasti tugevdas Eesti Post oma positsiooni ELS kaubamärgile tehtud aktiivse reklaamikampaaniaga.

Rahvusvaheline kullerpostiteenus

Rahvusvahelist kullerposti teenust osutasid järgmised ettevõtjad: DHL, UPS, TNT, Eesti Post, Rattakuller ja Bizpak. 2004. aastal Lex System Sideameti andmetel teenust ei osutanud.

Joonis 39 annab ülevaate rahvusvahelist kullerposti teenust osutanud ettevõtjate poolt välismaale lähetatud ja välismaalt vastu võetud saadetiste arvu osakaaludest rahvusvahelisel turul. Nimetatud kahe kategooria lõikes olid kõikumised väga minimaalsed.

Joonis 39 Rahvusvahelised kullerposti saadetised (lähetatud ja vastu võetud kokku) 2004. aasta võrdlus 2003. aastaga

Nii lähetatud kui ka vastu võetud kullerposti saadetiste arvu järgi oli rahvusvahelise kullerposti teenuste turuliider DHL, järgnesid UPS, Bizpak, Eesti Post ja TNT. Võrreldes 2003. aastaga tõusis tugevalt Bizpak, kes kasvatas oma turuosa 11% võrra.

Kokkuvõte

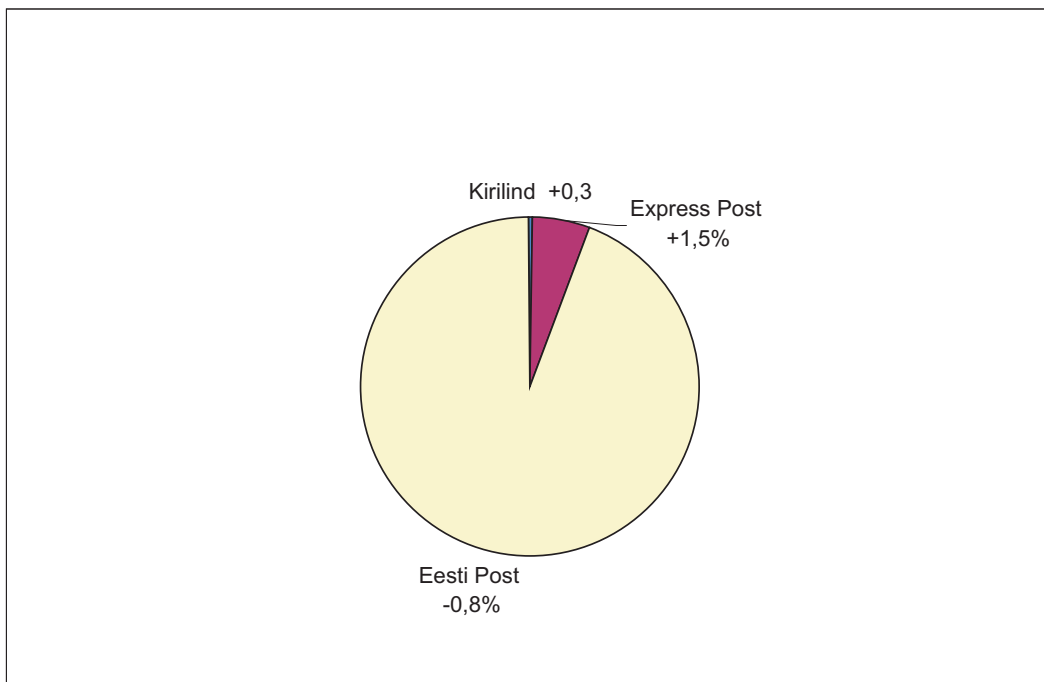
2004. aasta kullerposti teenuste turu maht, realiseerimise netokäibe järgi, moodustas 33% kogu postiteenuste turu mahust. Kullerposti teenuse pakkujate hulgas oli nii siseriiklikud teenuseosutajad kui ka ettevõtjad, kes pakkusid rahvusvahelist kullerposti teenust.

2004. aastal edastas siseriiklikke kullerposti saadetisi kõige rohkem Eesti Post, temale järgnes D2D (arvestades nii allkirja vastu kui ka lihtsaadetisi). Eesti Posti turuosa suurenes tunduvalt samas, kui D2D turuosa vähenes samas suurusjärgus. Põhjuseks oli 2004. aastal Eesti Posti poolt turule toodud uus teenus ELS lihtsaadetis, mida osutati ka kirjakasti kaudu, sarnaselt D2D poolt osutatava teenusega. Kui võtta arvesse ainult allkirja vastu edastatud saadetisi, siis oli turuliider samuti Eesti Post, järgnes Bizpak ning kolmandal kohal oli D2D.

Nii lähetatud kui ka vastu võetud kullerposti saadetiste arvu järgi oli rahvusvahelise kullerposti teenuse turuliider DHL. Järgnesid UPS, Bizpak, Eesti Post ja TNT.

Otsepostituse teenus

Sideametis on registreeritud kolm muu postiteenuse osutajat, kelle teenus sarnaneb direktiivis määratletud otsepostituse teenusega ja nendeks on AS Express Post (edaspidi Express Post), OÜ Kirilind (edaspidi Kirilind) ja Eesti Post. Mahtude järgi juhib otsepostituse teenuse turgu kindlalt Eesti Post.

Joonis 40 Otsepostituse turg 2004. aasta võrdlus 2003. aastaga (tk)

Konkurents otsepostituse turul viis hinnad sedavõrd alla, et kui otsepostituse hindasid võrrelda kirja hindadega, siis on erinevused väga suured. Näiteks kuni 30 g otsepostituse saadetise edastamine suuremates linnades maksis lõpptarbijale 2 krooni, võrdluseks 20 g kaaluga kirisaadetise saatmine maksis 4,40 krooni (30 g kirja hinnaks kujuneb 4,70 krooni). Kaaluga 1-2 kg otsepostituse saadetise edastamine suuremates linnades maksis lõpptarbijale 5,25 krooni ja sama kaaluga kirisaadetise saatmine 32 krooni (vt tabel 5).

	Suuremad linnad			Mujal Eestis		
	Kirilind	Express Post	Eesti Post	Kirilind	Express Post	Eesti Post
kuni 30 g	2,00	1,75	2,00	3,80	3,50	4,00
31 - 50 g	2,15	1,85	2,15	4,00	3,60	4,20
51 - 100 g	2,25	1,95	2,25	4,50	3,70	4,80
101 - 250 g	2,45	2,40	2,45	6,00	4,15	5,90
251 - 500 g	2,85	2,80	2,85	9,00	4,55	7,40
501 - 1000 g	32,45		3,45	15,00		12,6
1001 - 2000 g	5,30		4,45	27,00		17,40

Tabel 5

Allikas: Kirilind, Express Post, Eesti Post

NB! Hinnad ei sisalda käibemaksu

Kokkuvõte

Sideametis on registreeritud kolm otsepostituse teenuse osutajat. Express Post, Kirilind ja Eesti Post. Mahtude järgi juhtis otsepostituse teenuse turgu kindlalt Eesti Post, järgnesid Express Post ja Kirilind. Otsepostituse teenuse käive moodustas 2% kogu postisideturu käibest.

SIDEAMETI TEGEVUS POSTIVALDKONNAS AASTAL 2004

Uue postiseaduse väljatöötamises osalemine

Märtsis 2003 alustati tööd Postiseaduse muutmiseks. Töögrupp, mille töös osalesid lisaks ministeeriumi ametnikele ka Sideameti ja Eesti Posti esindajad, töötasid välja postiseaduse eelnõu, mis esitati Vabariigi Valitsuse poolt 19. veebruaril 2004 Riigikogule menetlemiseks. Riigikogu võttis eelnõu menetlusse 26. veebruaril 2004 ning eelnõu esimene lugemine toimus 24. märtsil 2004.

Riigikogus jätkus töö eelnõuga ka teise lugemise käigus 19. mail 2004, mis katkestati ning jätkati 16. juunil 2004.

Ka pärast postiseaduse eelnõu Riigikogule menetlemiseks esitamist jätkas töögrupp selle analüüsimist ja täiendamist. Postiseaduse eelnõu koostamise ja menetlemise käigus esitas Sideamet mitmeid ettepanekuid eelnõu kohta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Postiseaduse eelnõu arutelul põhjustasid suuremaid diskussioone Eesti Posti jaotusvõrgule juurdepääsu regulatsioon ning teenuste definitsioonid. Juurdepääs jaotusvõrgule peab tagama, et uued turule tulijad saaksid kasutada oma saadetiste kättetoimetamiseks Eesti Posti jaotusvõrku vastava kahepoolse lepingu alusel. Nimetatud regulatsiooni osas oli küsitav asjaolu, et kas Sideamet suudab kontrollida uute turule tulijate poolt lepingu täitmist ning millistel tingimustel, eelkõige hind, peaks juurdepääs olema tagatud. Teenuste definitsioonid muutusid postiseaduse eelnõu menetlemise ajal mitmeid kordi. Muudatuste tegemise eesmärgiks oli muuta üldiseid definitsioone veelgi paremateks, et oleks tagatud selge eristus erinevate teenuste vahel. Teenuste omavaheline eristamine on oluline, et ei oleks võimalik ühe teenuse nime alla osutada teist teenust, millele laienevad hoopis teistsugused nõuded.

2004. aastal Riigikogu uut Postiseadust vastu ei võtnud. Töö Postiseaduse eelnõu ning alamaktide väljatöötamisega ning vastuvõtmisega jätkub 2005. aastal. Sideamet toetab jätkuvalt postiseaduse eelnõu väljatöötamise töögrupis paika pandud põhimõtteid lubada universaalse postiteenuse kogumisse kuuluvaid teenuseid osutada kõigil seda soovivatel ettevõtjatel, lahutades seaduse mõistes erinevateks postiteenusteks universaalse postiteenuse kogumi. Samuti toetab Sideamet seisukohta, mille kohaselt tuleb Eesti Posti jaotusvõrk avada konkurentidele postiteenuse osutamiseks vastava tasu eest.

Samaaegselt postiseaduse eelnõu menetlemisega alustati tööd ka alamaktide väljatöötamisega. 03. märtsil 2004 moodustas majandus- ja kommunikatsiooniminister töögrupid järgnevate määruste väljatöötamiseks:

- 1) nõuded universaalse postiteenuse juurdepääsupunktidele ja nende paiknemisele ning saaja kirjakastile ning kirjakasti paiknemisele;
- 2) tingimused universaalse postiteenuse osutaja postivõrgule juurdepääsuks ja postivõrgu kasutamise tasu arvestamise alused;
- 3) nõuded universaalse postiteenuse osutaja tulu- ja kuluarvestusele;
- 4) Tegevusloa taotluse ja tegevusloa taotluse pikendamise vorm.

Töögruppides osalevad Sideameti, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Eesti Posti esindajad.

Kokkuvõte

2003. aastal alustati postiseaduse muutmise eelnõu väljatöötamisega ning loodi vastav töögrupp Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juures. Töö postiseaduse eelnõuga kestis terve 2004. aasta. Aasta algul Riigikogule menetlemiseks esitatud postiseaduse eelnõu lugemine jätkub 2005. aastal.

2004. aastal alustati tööd ka postiseaduse eelnõu alamaktide väljatöötamisega.

Sideamet osales postiseaduse eelnõu ja alamaktide väljatöötamisel ning esitas mitmeid ettepanekuid ja arvamusi aktide kohta.

Sideamet toetab postiseaduse eelnõu põhimõtteid avada universaalse postiteenuse kogumisse kuuluvad postiteenused konkurentsile ning võimaldada teistele ettevõtjatele juurdepääs Eesti Posti jaotusvõrgule postiteenuste osutamiseks.

Universaalse postiteenuse osutaja kuluarvestus ja tasud

Ülevaade Eesti Posti kuluarvestuse arengust 2000-2004

Kuni 2002. aastani täitis Eesti Posti kuluarvestussüsteem esmajärjekorras ülesandeid, mis tulenesid finantsaruannete ja maksuaruannete koostamisest. Üksikute postiteenuste tegelikke kulusid igakuiselt ei kalkuleeritud.

2002. aastal jõustus postiseadus, mis kehtestas täpsemad nõuded universaalse postiteenuse osutaja kuluarvestusele. Universaalse postiteenuse osutaja peab pidama eraldi tulude ja kulude arvestust universaalse postiteenuse kogumisse kuuluvate teenuste ja teiste tegevusvaldkondade kohta. Samuti peab universaalse postiteenuse osutaja oma sisemises kuluarvestuses rakendama tegevuspõhise kuluarvestuse põhimõtteid ja meetodeid.

2002. aastal alustas Eesti Post koostööd Deloitte & Touche Eesti AS-iga (edaspidi D&T) tegevuspõhise kuluarvestuse väljatöötamiseks. Vastav kulumudel töötati Sideameti andmetel välja 2002. aasta mais-juunis ja pidi käivituma 1. jaanuaril 2003. Pärast projekti üleandmist Eesti Postile, vastav rakendusala töö seiskus kuni 2003. aasta alguseni.

2003. aastal alustas Eesti Post aktiivselt uue tegevuspõhise kuluarvestuse mudeli väljatöötamist. Uus kulumudel oli vajalik, kuna D&T poolt välja pakutud lahendus ei olnud Eesti Posti väidetel rakendatav.

Sügisel 2003 kuulutas Sideamet välja riigihanke Eesti Posti kuluarvestuse auditeerimiseks. Eesmärgiks oli saada audiitori hinnang Eesti Posti kuluarvestuse vastavuse kohta postiseaduses ja selle alusel kehtestatud aktides sätestatud nõuetele. Edukaks pakkumiseks kuulutati AS KPMG Estonia pakkumine. Esialgne auditi valmimise tähtaeg oli 15.12.2003, kuid protsess venis kuni 2004. aasta juuni alguseni. Audiitorile esitati analüüsimiseks Eesti Posti kulumudel ja kvartaalsed aruanded. Samuti oli audiitoril võimalus külastada Eesti Posti ja küsida täiendavat teavet Sideametilt. Kuna audit kestis mitmeid kuid, oli Eesti Post juba oma kulumudelit vahepeal täiendanud ja muutnud, ning paljut audiitori mainitud juba rakendanud. Auditi põhieesmärk oli hinnata, et kas paberil olevad kuluarvestuse põhimõtted on reaalselt rakendatud ka programmis OROS. Audiitor aga andis hinnangu ainult paberil olevatele põhimõtetele.

2003-2004 toimus mudeli täiustamine ja mõningate lähenemispõhimõtete muutmine. Eesti Post esitas Sideametile mitmeid kulumudeli tööversioone ning Sideamet esitas omakorda ettepanekuid kulumudeli täiendamiseks, mida Eesti Post ka enamuses arvesse võttis. 2004. aasta alguses täpsustas Eesti Post oluliselt oma kulumudelit, võttes kasutusele objektiivsemad kulukäituriid jne. Kulumudel muudeti eelkõige läbipaistvamaks.

Mais 2004 esitas Eesti Post uue seisukoha postivõrguga seotud koormamata ressursi jagamise osas. Tuldi välja ettepanekuga jagada kogu ettevõtte koormamata ressurss ainult universaalsele postiteenusele, põhjendades seda sellega, et postivõrk on ellu kutsutud universaalse postiteenuse osutamiseks ja tavalise äriettevõttena ei oleks vaja üleval pidada sellises mahus postivõrku nagu seda täna universaalse postiteenuse osutamise nõuded ette näevad. Selle lähenemisega ei saanud Sideamet nõus olla, kuna sel juhul oleks universaalse postiteenuse kanda jäänud põhjendamatult suur osa kuludest, mida tekitavad kõik „letiteenused“ (universaalne postiteenus, teised postiteenused, mittepostiteenused).

30. juunil 2004 edastas Eesti Post Sideametile esimest korda ettevõtte juhatuse poolt kinnitatud raamatupidamise siseeeskirjade lisa nr 5 „Eesti Posti tegevuspõhise kuluarvestuse relement“. Sideamet leidis, et esitatud kuluarvestuse relementis kajastatud võrgukulu jagamine on ebaõiglane. Kulude jagamine ei olnud piisavalt läbipaistev ja põhjendatud. Eesti Post kandis koormamata ressursi lisaks universaalsele postiteenusele ka postiteenusele, välja jäid vaid mittepostiteenus, millele kanti ainult efektiivne kulu. Ka sellega ei saanud Sideamet nõustuda.

Koormamata ressursi jagamise vaidlus kestis mitu kuud, nii et kõiki osapooli rahuldava jagamismeetodini jõuti alles novembri alguses, mille puhul võeti arvesse kõiki postivõrku kasutavaid teenuseid ja seda põhjendatud ulatuses.

Lisaks koormamata ressursi jagamisele viidi Sideameti soovil mudelisse sisse veel mõningate pisivigade parandused ning 15. novembril 2004 esitas Eesti Post Sideametile uuesti juhatuse poolt kinnitatud kuluarvestuse relementi.

Olles analüüsinud Eesti Posti kuluarvestust, teavitas Sideamet 26. novembril 2004 Eesti Posti, et esitatud kuluarvestuse relementis ei esine olulisi vastuolusid postiseaduse ja selle alusel välja antud õigusaktides sätestatud nõuetega. Sideamet teostab pidevalt analüüse võimalike puuduste leidmiseks ja kõrvaldamiseks Eesti Posti kuluarvestuses.

Ettevõtte kuluarvestuse juurutamine on pikk protsess, mille lõplik väljakujunemine võib kesta 2-3 aastat ning vajab pidevat täiendamist seoses ettevõttes toimuvate muudatustega.

Eesti Posti postiteenuste tasud

Universaalse postiteenuse kogumisse kuuluvate postiteenuste tasud peavad põhinema efektiivsel teenuse osutamisel ning olema arvestatud teenuse osutamiseks tehtavate objektiivselt mõõdetavate kriteeriumide ja hinnatavate kulude alusel. Universaalse postiteenuse osutaja peab kehtestama kulupõhised ning Eesti territooriumi jaoks ühesugused ja mõistlikud tasud. Universaalse postiteenusena osutatud üksiksaadetise edastamise tasu peab olema arvestusliku keskmisena ühesugune kõikjal Eesti territooriumil. Vastavalt postiseadusele võib universaalse postiteenuse osutaja muuta universaalse postiteenuse kogumisse kuuluvate postiteenuste tasusid üks kord aastas.

Postiseaduse järgi peab universaalse postiteenuse osutaja oma postiteenuse tasu muutmise kavatsusest teatama Sideametile kirjalikult koos vajalike põhjenduste ja kalkulatsioonidega kaks kuud enne tasu muudatuse jõustumist. Sideametil on õigus teha ettekirjutus postiteenuse tasu rakendamise peatamiseks, kui rakendatav tasu või selle rakendamise kord ei vasta postiseaduse nõuetele.

Eesti Post ei ole universaalse postiteenuse kogumisse kuuluvate kuni 2 kg kaaluvate kirjade edastamise tasusid muutnud alates augustist 2000 ning pakside edastamise tasusid alates novembrist 1998. Üheks põhjuseks on, miks postiteenuse tasusid ei ole mitu aastat muudetud, et enne kui Eesti Posti kuluarvestus ei vasta seaduse nõuetele, ei saa ta pöörduda Sideametisse hinnamuutuse taotlusega.

2004. aasta aprillikuus esitati esimene hinnamuudatuse taotlus tähtsaadetiste tähitusmaksu muutmiseks. Põhjuseks tõi Eesti Post, et rahvusvaheline tähitusmaks 8 krooni, mis on kehtestatud alates 21. augustist 2000, on väiksem, kui Eesti Post maksab iga saadetise kohta rahvusvaheliste lõppmaksete näol. Esimeses taotluses taotleti ka siseriiklike saadetiste tähitusmaksu tõstmist. Taotlust ei rahuldatud, kuna Eesti Posti kuluarvestus ei vastanud sel hetkel postiseaduse nõuetele.

Sellele järgnes veel kaks taotlust, kus taotletav hind oli väiksem, kui esialgselt sooviti. Samuti piirduti edaspidi vaid rahvusvaheliste tähtsaadetiste hinnamuudatusega. Sideamet jäi aga oma algse seisukoha juurde, et taotletav hind ei põhine kulumudelil, mistõttu ei ole võimalik taotletava hinna kulupõhisust analüüsida ja seda muuta. 2004. aastal tähtsaadetiste hindu ei muudetud.

Soodustused

2003. aastal tegi Eesti Post oma universaalse postiteenuse osutamise tüüptingimustesse muudatuse, mis puudutab klientidele kehtestatud soodustusi.

Eesti Post kehtestas järgmised soodustused: jõulu- ja aastavahetuse soodustus, postkaardipäeva soodustus, soodustused postiteenuse mahu pealt. Mahu soodustus on kehtestatud kalendriaasta kohta, mida on võimalik saada tarbija kirjaliku taotluse alusel prognoositava lihtkirja mahu pealt, ühekordselt üleantava mahu pealt või aasta lõpus esitatud tõendusmaterjali alusel eelneva aasta jooksul tarbitud postiteenuse mahtude pealt.

2004. aasta oktoobris esitas Eesti Post taotluse tüüptingimuste muutmiseks. Sideamet seda ei rahuldanud, kuna uue sõnastuse kohaselt jäi ettevõtjal õigus otsustada, kellele soodustust antakse ja millises ulatuses. Sideamet aktsepteeris novembris esitatud parandatud muudatust. Muudetud tüüptingimuste kohaselt teeb Eesti Post aastavahetuse- ja jõulusoodustust vastavalt igakordse juhatare otsuse alusel. Tüüptingimuste muudatusest tulenevalt 2004. aastal jõulusoodustust ei tehtud.

Kokkuvõte

Pikaajalise protsessi tulemusena kinnitas 2004. aastal Eesti Posti juhatus kuluarvestuse reglemendi. Novembrikuus andis Sideamet hinnangu kulumudelile, leides, et universaalse postiteenuse osutaja kuluarvestuses ei ole olulisi vastuolusid õigusaktides sätestatule.

Enne, kui Eesti Posti kuluarvestus ei vastanud postiseaduse nõuetele, ei olnud võimalik Sideametil aktsepteerida ka universaalse postiteenuse hinnamuudatuse taotlusi. Sellest tulenevalt 2004. aastal universaalse postiteenuse kogumisse kuuluvate teenuste hindu ei muudetud.

Eesti Post muutis perioodiliste soodustuste tegemise põhimõtteid, mille tulemusena Eesti Post ei teinud 2004. aastal tarbijatele jõulusoodustust.

Universaalse postiteenuse kvaliteedi kontroll

2004. aasta novembris-detsembris teostas Sideamet Eesti Posti poolt osutatava universaalse postiteenuse kvaliteedi kontrollimiseks kontrollpostituse. Kokku postitati 614 kirisaadetist, neist 34 oli adresseeritud kas valele või mitte eksisteerivale aadressile.

Tagasi laekus kokku 614 kirja, neist 580 jõudsid saajani. Sideameti saadetud 614-st kirjast oli 34 kirja adresseeritud valedele ja/või mitte eksisteerivatele aadressidele. Saatjale tagastati neist 34 kirja ehk 100%.

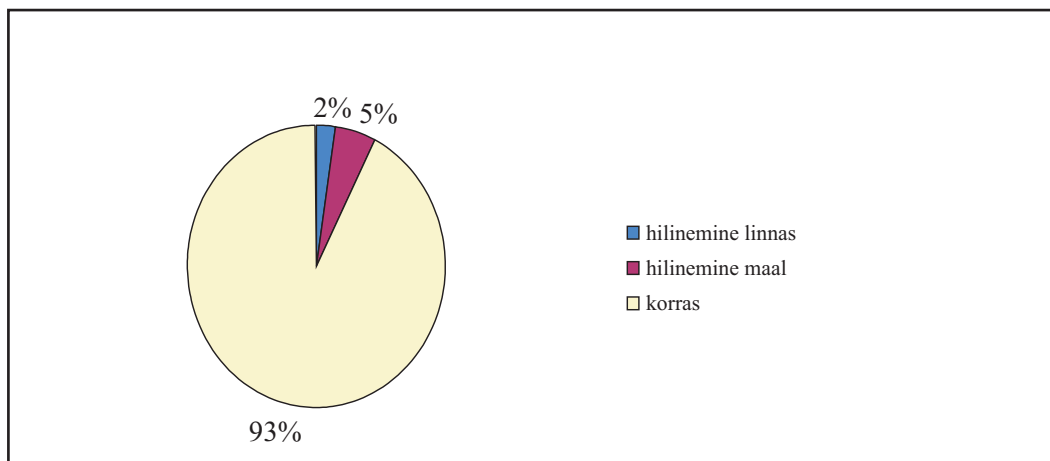
Teenuse kvaliteedikontrolli arvati 580 tagastatud kirja, neist 97 postitati linnades ja 483 maapiirkonnas.

Ettenähtud kohaletoimetamise aega ületasid kokku 44 kirja, mis moodustas kõigi arvestatud kirjade veaprotsendiks 7,6%. Tähtaegselt jõudis saajateni kõigist arvestatud kirjadest 92,4%.

Hilinenud 44 kirjast ületas kohaletoimetamise tähtaega:

- 1 päeva võrra 22 kirja;
- 2 päeva võrra 16 kirja;
- 3 päeva võrra 1 kiri;
- 4-7 päeva võrra 4 kirja;
- üle 10 päeva 1 kiri.

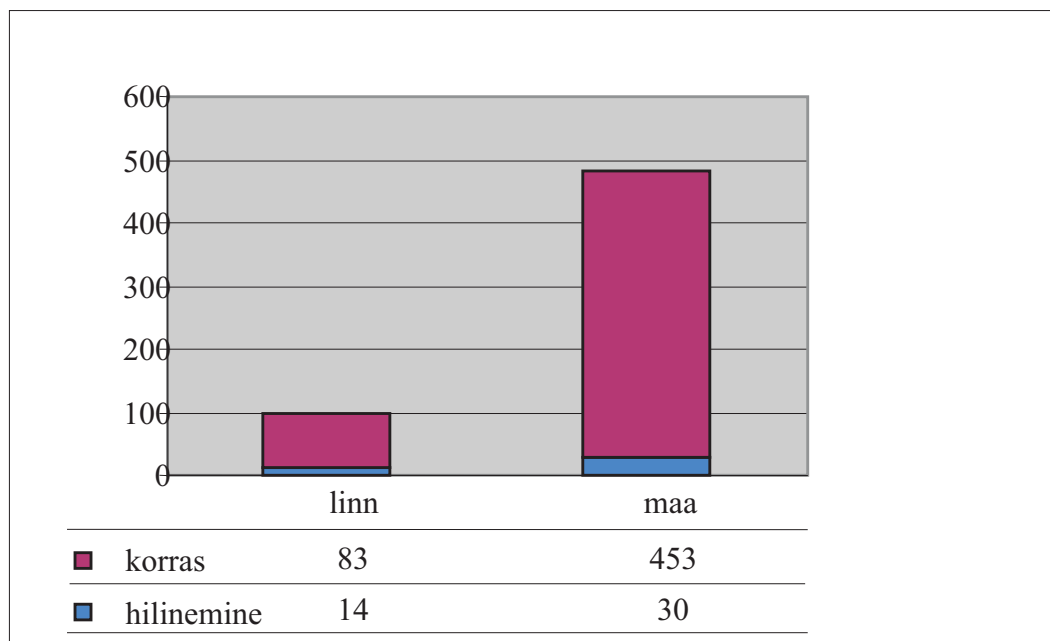
Kõigist arvestatud kirjadest oli täpne hilinemise protsent kirjade koguarvu suhtes linnas 2,4% ning maapiirkonnas 5,2%.

Joonis 41 Kontrollpostituse tulemus

Linnades postitatud ja arvesse võetud kirjade koguhulgast (97 tk) esines hilinemine 14 korral, mis teeb hilinemise protsendiks linnades 14,4%.

Maapiirkonnas postitatud ja arvesse võetud kirjade koguhulgast (483 tk) esines hilinemist 30 korral, mis teeb hilinemise protsendiks maapiirkonnas 6,2%.

Joonis 42 Hilinemiste osakaal maal ja linnas

Kontrollpostituse tulemused näitasid, et Eesti Posti teenusekvaliteet lihtsaadetiste osas vastas 2004. aasta novembris postiseaduses sätestatud nõuetele.

Kokkuvõte

2004. aasta lõpus Sideameti poolt läbi viidud Eesti Posti lihtsaadetiste edastamise kvaliteedi kontrolli tulemusena saab järeledada, et Eesti Posti teenuse kvaliteet vastas õigusaktides sätestatud nõuetele.

Universaalse postiteenuse osutaja juurdepääsupunktid

Universaalse postiteenuse osutaja peab oma juurdepääsupunktide paigutamisel arvestama eelkõige asjaoluga, et oleks tagatud universaalse postiteenuse osutamine kogu Eestis kõigile soovijatele võrdsel tingimustel, olenemata nende elu- või asukohast.

Eesti Posti juurdepääsupunktideks on postiasutused (peapostkontorid, postkontorid, postipunktid) ja postkastid.

Postiasutused

31. detsembri 2004 seisuga oli Eesti Postil 545 universaalset postiteenust osutavat statsionaarset postiasutust. Lisaks statsionaarsetele postiasutustele teenindas 2004. aastal postiteenuse tarbijaid viis liikuvat postkontorit. Mittekoosseisuliste postiasutuste koguarv 2004. aastal kõikide universaalset postiteenust osutavate postiasutuste hulgas oli 21. Kõik mittekoosseisulised postiasutused asusid maapiirkondades. 2004. aasta jooksul suleti kaks postipunkti, üks linnas ja üks maapiirkonnas. Uusi postiasutusi universaalse postiteenuse osutamiseks Eesti Post 2004. aastal ei avanud, mistõttu vähenes universaalset postiteenust osutavate statsionaarsete postiasutuste koguarv kahe postiasutuse võrra. Neli postkontorit nimetati 2004. aastal ümber postipunktiks.

Postiasutus	2003	2004
peapostkontor	11	11
postkontor	384	380
postipunkt	152	154
kokku	547	545
s.h linnades	107	106
s.h maal	440	439
neist mittekoosseisulisi postiasutusi	17	21

Tabel 6

2004. aastal ei omanud Sideamet vastuväiteid nelja postiasutuse lõplikule sulgemisele. Postiasutuste sulgemise kavandamise peamisteks põhjusteks Eesti Postil olid:

- a) teenuste vähene tarbimine;
- b) ruumide väga halb seisukord;
- c) ruumide rendihinna järsk tõus.

Lisaks toimusid muutused Eesti Posti kaheksa postiasutuse asukohas, neist seitse maa- ning üks linnapiirkonnas.

Mõistete „postkontor“ ja „postipunkti“ kasutamine on reguleeritud Eesti Posti sisemise töökorraldusega. Nii postkontoris, kui ka postipunktis osutab ettevõtja universaalse postiteenuse kogumisse kuuluvaid teenuseid.

Peapostkontor (PPK)	Teeninduspiirkond	Postiasutuste arv (detsember 2003)	Postiasutuste arv (detsember 2004)
Haapsalu PPK	Lääne ja Hiiu maakond	34	34
Harju PPK	Harju ja Rapla maakond	75	75
Jõhvi PPK	Ida-Viru maakond	49	49
Kuressaare PPK	Saare maakond	23	23
Paide PPK	Järva maakond	36	36
Pärnu PPK	Pärnu ja Rapla maakond	65	65
Rakvere PPK	Lääne-Viru maakond	45	44
Tallinna PPK	Tallinna ja Maardu linn	26	26
Tartu PPK	Tartu ja Jõgeva maakond	58	57
Valga PPK	Valga maakond	30	30
Viljandi PPK	Viljandi maakond	44	43
Võru PPK	Võru ja Põlva maakond	63	63

(allikas Eesti Post)

Tabel 7 Postiasutuste jaotumine piirkonniti

2004. aasta lõpus oli suurim postiasutuse keskmine teeninduspiirkond Saaremaal 127,05 km², väikseima keskmise teeninduspiirkonnaga oli Valgamaa 68,12 km². Riigi keskmine teeninduspiirkond oli 2004. aasta detsembris 87,41 km² (Tallinnas 6,09 km²).

Universaalset postiteenuse osutavate postiasutuste sulgemine toimub eelkõige hõredalt asustatud maapiirkondades, kus tarbijate arv on väike. Eesti Post pakub postiasutusele alternatiivina motoriseeritud kannet. Samas on motoriseeritud kanne orienteeritud eelkõige saadetiste kättetoimetamisele ning sellel puudub püsiv peatuskoht. Püsiva peatuskoha puudumisel on takistatud universaalse postiteenuse tarbimine.

2004. aastal jätkas Eesti Post eelmistel aastatel alustatud tegevust jalgsi kojukande asendamist motoriseeritud kandega.

Postkastid

31. detsembri 2004. aasta seisuga oli Eesti Postil universaalse postiteenuse osutamiseks paigaldatud 3737 postkasti, neist 960 linnades ja 2777 maapiirkondades.

31. detsembri 2003 seisuga oli 3732 postkasti, neist 957 linnades ja 2775 maapiirkondades.

Postkastide arvu suurenemine võrreldes 2003. aastaga oli eelkõige tingitud Eesti Posti poolsest andmete täpsustamisest, mitte postkastide arvu tegelikust suurenemisest. Nt lisandus ainuüksi Võru Peapostkontori piirkonnas nimistusse 10 postiasutuse sisest postkasti.

Peapostkontor	Postkastide arv (detsember 2003)	Postkastide arv (detsember 2004)
Haapsalu PPK	292	290
Harju PPK	429	429
Jõhvi PPK	330	333
Kuressaare PPK	247	246
Paide PPK	188	188
Pärnu PPK	404	406
Rakvere PPK	263	263
Tallinna PPK	301	301
Tartu PPK	506	503
Valga PPK	194	194
Viljandi PPK	224	224
Võru PPK	355	360

(allikas Eesti Post)

Tabel 8 Postkastide paiknemine piirkonniti

Postkasti keskmine teeninduspiirkond Eestis 2004. aasta detsembris oli 12,74 km². Suurim keskmine teeninduspiirkond oli Rapla maakonnas (19,35 km²) ja väikseim Ida-Viru maakonnas (10,10 km²).

2003. aasta lõpus oli postkasti keskmine teeninduspiirkond Eestis 12,06 km². Suurim keskmine teeninduspiirkond oli Rapla maakonnas (21,44 km²) ja väikseim postkasti teeninduspiirkond oli Hiiu maakonnas (10,89 km²).

2004. aastal oli keskmine teenindusraadius linnades 0,70 km², 2003. aastal aga 0,74 km².

2003. aastal ja 2004. aastal oli suurim teeninduspiirkond linnades asetsevatest postkastidel Paldiskis (6,77 km²) ja väikseim Jõgeval (0,18 km²).

Juurdepääsupunktide paiknemise kontroll

Sideamet kontrollis 2004. aastal 47 universaalset postiteenust osutava postiasutuse asukoha vastavust Eesti Posti poolt esitatud andmetele. Tuvastati kokku kaks juhtumit, kus postiasutus oli teenindamiseks ettenähtud ajal suletud. Sideamet edastas vastava teabe Tarbijakaitseametile. Ühel juhul piirdus Tarbijakaitseamet Eesti Posti hoiatamisega ning teise juhtumi menetlus jätkub aastal 2005.

2004. aasta jaanuaris lõpetas Sideamet väärteomenetluse Eesti Posti suhtes, mis puudutas tegevusloa väljastamise aluseks olnud asjaolude muutumisest Sideametile teatamata jätmist. Sideamet määras Eesti Postile hoiatustrahvi postiseaduse § 11 lõike 3 nõuete rikkumise eest.

2004. aasta novembris algatas Sideamet Eesti Posti tegevuse kohta väärteomenetluse, kuna Eesti Post ei olnud teavitanud Sideametit postiasutuse sulgemisest. Menetluse käigus tuvastati Eesti Posti esindajaga menetlusaluse postiasutuse olemasolu, mis asus varjatud ning raskesti leitavas asukohas. Sideamet lõpetas väärteomenetluse 2004. aasta detsembris väärteo koosseisu puudumise tõttu.

Sideamet teostab pidevat kontrolli postiasutuste üle, mis osutavad universaalset postiteenust.

Kokkuvõte

Eesti Posti postiasutuste paiknemine 2004. aastal vastas postiseaduse nõuetele ning tagas universaalse postiteenuse osutamise kõigile seda soovivatele isikutele kogu Eesti territooriumil. Postiasutuste arv vähenes ja kui see tendents jätkub, siis võib tekkida olukord, kus kannatab Eesti Posti poolt tegevusloaga võetud universaalse postiteenuse osutamise kohustuse täitmine, sh teenuse kättesaadavus ja kvaliteet.

Sideameti arvamus postiasutuste paiknemisest

Postiseaduse kohaselt peab universaalse postiteenuse osutaja postivõrk tagama universaalsele postiteenusele kehtestatud nõuete täitmise. Postiasutused postisaadetiste kogumiseks ja kättetoimetamiseks peavad asuma saatjatest ja saajatest mõistlikul kaugusel, arvestades kohalike olude eripära.

31. detsembri 2004 seisuga oli Eesti Postil 544 universaalset postiteenust osutavat postiasutust, neist 106 asus linnades ja 438 maa-asulates. Võrreldes 2002. aastaga on postiasutuste arv vähenenud 23 postiasutuse võrra. 2004. aastal oli Sideameti läbivaatamisel teave 12 postiasutuse võimaliku sulgemise kohta.

Sideamet on oma hinnangu andmisel lähtunud järgmisest:

- postiasutuse asukoht;
- postiasutuse teeninduspiirkonna suurus;
- teeninduspiirkonna elanike arv;
- keskmine kaugus tarbijast;
- tarbijate võimalus saada teenust alternatiivseid viise kasutades;
- ühistranspordi kasutamise võimalus;
- postiasutuses teostatud toimingute arv ja maht;
- kohaliku omavalitsuse arvamus ja ettepanekud;
- muud tegurid, mis võivad mõjutada universaalse postiteenuse kättesaadavust.

Postiasutuste asukohad

2004. aastal oli enamikes kohalikes omavalitsustes (edaspidi KOV) olemas vähemalt üks universaalset postiteenust osutav postiasutus.

Sideamet sai korraliku ülevaate Eesti Posti postiasutuste võrgust alles 2004. aasta alguseks, sest enne seda esines vasturääkivusi ettevõtja poolse info edastamises nii Sideametile kui ka avalikkusele. Sideametil puudub teave, kas Eesti Postil on olemas visioon universaalse postiteenuse osutamiseks kasutatava postivõrgu struktuurist ja selle edasi arendamisest.

Eesti Posti esindajatega toimunud kokkusaamiste käigus kogutud informatsiooni põhjal saab eeldada, et eelkõige on suundumus postiasutuste arvu vähendamisele, viidates eelkõige kulude kokkuhoiu vajadusele. Samas ei ole vestluste ja tehtud järelepäringute tagajärjel selgunud, milliste kavade alusel sulgemised toimuvad, kas on kaalutud sulgemisele alternatiivseid variante (koostööd KOV-de ja ettevõtjatega, rohkemate liikuvate postkontorite kasutuselevõtt jne), millised on muutusega kaasnevad positiivsed ja negatiivsed küljed, kuidas on arvestatud kohalike oludega jms.

Sideameti arvates ei ole postiasutuste sulgemine vähem kasumlikes piirkondades ainult kulude kokkuhoiu eesmärgil põhjendatud ja postiseaduse mõttega kooskõlas.

Sideameti arvates on probleemiks ka Eesti Posti poolt sõlmitud ruumide rendilepingud, kus asuvad universaalset postiteenust osutavad postiasutused. 2004. aasta jooksul edastas Eesti Post korduvalt Sideametile teavet postiasutuse sulgemise kohta, kus sulgemise põhjuseks oli märgitud postiasutuse ruumide rendilepingu lõppemine/lõpetamine teise osapoole poolt. Samas ei ole Eesti Post sellistel juhtudel näidanud ülesse aktiivsust uute ruumide leidmiseks või Sideametile teadaolevalt püüdnud leida alternatiivseid võimalusi universaalse postiteenuse osutamiseks suletud postiasutuse lähikümbuses.

Rendipindadel asuvad postiasutused on eelkõige linnades. Rendipindade leidmisel on Eesti Post eelkõige lähtunud universaalse postiteenuse kogumisse kuuluvate teenuste vastuvõtmisest ning ei ole pööranud piisavalt tähelepanu postisaadetiste väljastamisele. Näiteks on Eesti Post avanud universaalset postiteenust osutavaid postiasutusi kaubanduskeskustes, seejuures on kasutamiseks renditud pind minimaalne, mis ei võimalda postisaadetiste pikemaajalist hoidmist ja seetõttu ei teosta Eesti Post sellistes postiasutustes postisaadetiste esmast väljastamist. Sideameti arvates ei ole selline olukord kooskõlas postiseaduse põhimõttega, mis eeldab kõigi tarbijate võrdset kohtlemist. Kõik tarbijad peaksid saama postiasutuses väljastamisele kuuluva postisaadetise kätte adressaadile lähimast postiasutusest. Käesoleval ajal aga tehakse postiasutuses väljastatav postisaadetis kättesaadavaks Eesti Postile sobivamas, mitte adressaadile lähimas postiasutuses ning seejärel antakse kliendile võimalus tellida saadetis talle lähimasse postiasutusse. Kusjuures tarbija peab seejärel postisaadetisele järele minema võimalikult kiiresti, sest hoiutingimuste puudumise tõttu viiakse postisaadetis loetud päevade järel või koheselt sulgemise järel tagasi väljastamiseks esmasesse postiasutusse. Mõningatel juhtudel (motoriseeritud kande ajal teenindavate postipunktide korral) nimetatakse vastavat teenust koju kättetoimetamiseks ja teenus on sellisel juhul tasuline.

Alternatiivid

Eesti Post näeb postiasutuste sulgemisele alternatiivi motoriseeritud kande laialdasemal rakendamisel. Samas on motoriseeritud kande eelkõige suunatud postisaadetiste väljastamisele, mistõttu teenuste müük kojukande ajal on teisejärguline. Motoriseeritud kande puhul puuduvad kindlad peatuskohad, kus tarbijad saavad ilma eelneva kokkuleppeta, kindlatel ajavahemikel postiteenust osta või saadetisi kätte saada.

Postiseaduse kohaselt võib universaalse postiteenuse osutamisel kasutada teisi isikuid. Eesti Post kasutab teenuse osutamisel teiste isikute abi, seda eelkõige kojukande osas (füüsilisest isikust ettevõtjad teostavad suurema osa motoriseeritud kandest).

Lisaks saadetiste kättetoimetamisele kasutab Eesti Post juba praegu teiste ettevõtjate abi postiasutuste töö korraldamisel. 21 postiasutust on opereeritavad kolmandate isikute poolt. Seejuures on oluline, et Eesti Post peab ka sellistes postiasutustes tagama kõigi universaalse postiteenuse osutamisele esitatud nõuete täitmise.

Sideamet on arvamusel, et koostöö postiasutuste opereerimisel võib enamikel juhtudel kaasa tuua Eesti Posti poolt pakutavate teenuste kasutamise suurenemise. Seda eelkõige tänu paindlikumale lahtiolekuajale. Näiteks asub Tuksi postipunkt Dirhami küla kaupluses. Postipunkti ametlikud lahtiolekuajad on 10.00-12.00, kuid kauplus ise on avatud kauem ja kokkuleppel kaupluse omanikuga saab universaalset postiteenust ja teisi Eesti Posti poolt osutatavaid teenuseid osta kaupluse lahtiolekuajal, mil postipunkti ametlik tööaeg on juba lõppenud. Kaupluse töötaja sõnul on postiteenuste ja muude Eesti Posti poolt pakutavate teenuste osutamise maht tänu postipunkti asukoha muutmisele ja pikenenud teenindamise võimalusele suurenenud.

Sideamet mõnab, et koostöö teiste ettevõtjatega ei välista ootamatuid olukordi, nt ettevõtja pankrot, mis võib takistada teenuse osutamist. Selliste olukordade kiireks lahendamiseks peaks universaalse postiteenuse osutaja välja töötama alternatiivse plaani. Sideameti arvates ei ole normaalne olukord, kus postipunkt osutab nimekirja kohaselt teenust, kuid tegelikkuses ei tööta postiasutus juba ca 1,5 aastat (Vihi postkontor).

Sideamet toetab ka võimalust, et universaalse postiteenuse osutaja teeb teenuse osutamiseks koostööd KOV-dega, säilitamaks universaalse postiteenuse kättesaadavus. KOV-ide abiga on eelkõige maapiirkondades võimalik osutada teenuseid KOV-i hallatavates asutustes (nt raamatukogud), mis võimaldaks mõlemapoolset kulude kokkuhoidu.

Sideamet pöördus järelevalve käigus nende KOV-de poole, kus asusid postiasutused, mille võimalikku sulgemist Eesti Post kavandas. Sideametile vastanud KOV-d pidasid vajalikuks postiasutuste olemaolu ka väiksemates maakohades. Mõningatel juhtudel pakkusid KOV-d välja ka omapoolseid variante postiasutuste säilitamiseks, k.a osade kulude katmist. Sideametile ei ole teada, millisel viisil on Eesti Post reageerinud KOV-de ettepanekutele ja milliseid ettepanekuid või nõudmisi on ta omalt poolt esitanud.

Kokkuvõte

Eesti Posti postivõrgu kohta võib teha järgmisi tähelepanekuid:

- suund on võetud postiasutuste arvu vähendamisele;
- puudub pikemaajaline nägemus postivõrgust;
- sulgemise otsused ei ole piisavalt põhjendatud, otsused tehakse enamasti finantsilistest põhjendustest lähtuvalt;
- probleemid rendipindadega;
- alternatiivsete võimaluste kasutamine on minimaalne.

Sideametisse laekunud kaebused

	2004. aastal menetletud	Rahuldatud täielikult või osaliselt	Mitterahuldatud	Menetlus jätkub aastal 2005
Kaebused	6	2	2	2
s.h UPT osutamise kohta	5	2	2	1
s.h teiste postiteenuste osutamise kohta	1	-	-	1
Vaided	1	-	1	-

Tabel 9

1) 2004. aasta jaanuaris jätkus 2003. aasta oktoobris Sideametile laekunud kaebuse menetlus Eesti Posti tegevuse kohta universaalse postiteenuse osutamisel. Kaebuse kohaselt oli postiteenuse osutaja esitanud alusetu nõude tarbija kirjakasti ümberpaigutamiseks ning nõude esitamise tagajärjel oli Eesti Post jätnud tarbijale postiteenuse osutamata. Sideamet leidis, et universaalse postiteenuse osutaja ei või ühepoolselt nõuda juba kooskõlastatud kirjakasti asukoha muutmist ning lõpetada seetõttu isiku aadressil postisaadetiste kättetoimetamine.

Universaalse postiteenuse osutaja peab põhjendama postisaadetiste isiku aadressil kättetoimetamata jätmist ning teavitama aadressaati postisaadetiste kättesaamise võimalustest.

2) Juulis 2004 esitati Sideametile kaebus Eesti Posti tegevuse kohta tähtsaadetiste edastamisel. Kaebuse kohaselt jättis postiteenuse osutaja tähtsaadetise vastuvõtmisel väljastataval kviitungil märkimata postisaadetise kaalu, mistõttu kaebuse esitajal ei olnud võimalik kontrollida kogu postisaadetise jõudmist aadressaadini. Sideamet leidis, et Eesti Post on postisaadetise vastuvõtmisel rikkunud postiteenuse osutamise tüüptingimustes sätestatud, kui jättis postisaadetise vastuvõtmist tõendava kviitungi nõuetekohaselt vormistamata. Sideamet tegi Eesti Postile ettekirjutuse tegevuse kooskõlla viimiseks postiteenuse osutamise tüüptingimustes sätestatuga.

3) 2004. aasta juunis edastati Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt Sideametile kaebus Eesti Posti tegevuse kohta kirjade edastamisel. Kaebuse kohaselt jõudsid saajani avamistunnustega rahvusvahelised kirjad ning esines juhtumeid, kus kiri ei jõudnud saajani. Sideamet tuvastas, et tegemist oli rahvusvaheliste lihtsaadetistega, mille teekond ei ole jälgitav, mistõttu edastamisel toimunud rikkumist või süüdlast ei ole võimalik tuvastada.

4) Septembris 2004 esitati Sideametile kaebus Eesti Posti tegevuse kohta rahvusvahelise postisaadetise edastamisel. Saatja ei olnud postisaadetisele kandnud nõuetekohast postiaadressi, mistõttu oli takistatud postisaadetise kättetoimetamine saajale. Sideamet ei tuvastanud ettevõtja poolset nõuete rikkumist.

5) 2004. aasta novembris laekus Sideametile kaebus D2D tegevuse kohta kullerposti saadetiste kättetoimetamisel. Kaebuse kohaselt on D2D jätnud kättetoimetamata temale edastamiseks üle antud kohtutäituri teated. Kaebuse menetlus jätkub 2005. aastal.

6) Detsembri lõpus esitati Sideametile kaebus Eesti Post tegevuse kohta liht- ja tähtsaadetiste edastamisel. Kaebuse menetlus jätkub 2005. aastal.

Kokkuvõte

2004. aastal menetles Sideamet kuus kaebust: viis kaebust oli universaalse postiteenuse osutamise nõuete rikkumise kohta ja üks kullerposti teenuse osutamise nõuetele mittevastavuse kohta. Menetletud kaebustest jäeti kaks rahuldamata ja kaks menetlust jätkub 2005. aastal.

Postiteenuse osutamise järelevalve

Nimelised templid

Postiseaduse ja selle alusel väljaantud õigusaktide kohaselt peab postiteenuse osutaja märgistama kõik tema poolt edastamisele kuuluvad postisaadetised nimelise templiga, muuhulgas peavad nimelisel templil nähtuma järgmised rekvisiidid:

- postiteenuse osutaja ärinimi;
- postitoimingu teostamise koha nimi;
- postitoimingu tunnus;
- postitoimingu teostamise kuupäev;
- sõna „Eesti“.

1) Sideamet kontrollis 2004. aasta jaanuari alguses eespool nimetatud rekvisiitide olemasolu nimelistel templitel ja tuvastas, et Eesti Post ei olnud viinud kõikide nimeliste templite jäljendeid kooskõlla õigusaktidest tulenevate nõuetega. Eesti Post põhjendas oma tegevust väljavahetamisele kuuluvate templite suure mahuga – 663 nimelist templit. Sideamet tegi Eesti Postile ettekirjutuse, tähtajaga 01. september 2004. Muuhulgas arvestas Sideamet tähtaja määramisel ka senist nimeliste templite väljavahetamise kiirust ja planeeritavaid võimsusi.

2004. aasta augusti lõpus esitas Eesti Post ettekirjutuse pikendamise taotluse. Ettevõtja sõnul kuulub veel väljavahetamisele 440 nimelist templit. Ühtlasi märgib Eesti Post, et kõik kasutusel olevad nimelised templid vastavad Ülemaailmse Postiliidu kirikorrespondentsieeskirjade artikli RE 308 sätetele.

Sideamet on seisukohal, et Ülemaailmse Postiliidu kirikorrespondentsieeskirjade artikkel RE 308 kehtestab rahvusvaheliste postisaadetiste edastamisel kasutatavatele kalendertemplitele graveeringu miinimumnõuded, kuid ei piira liikmesriigi õigust kehtestada täpsemaid nõudeid, lähtudes liikmesriigi vajadusest.

Samas arvestas Sideamet asjaoluga, et Eesti Post oli seoses kvaliteedi probleemidega sunnitud vahetama nimeliste templite tootjat, mistõttu nimeliste templite väljavahetamine katkes. Sideamet määras nimeliste templite kehtestatud nõuetega kooskõlla viimiseks uue tähtaja 01. juuni 2005.

Ettekirjutuse koostamise ajal antud selgitustes viitas Eesti Post, et 2004. aasta III kvartali jooksul oli plaanis välja vahetada 110 nimelist templit. Ajavahemikus 01. oktoober 2004- 31. detsember 2004 ei esitanud Eesti Post Sideametile registreerimiseks ühtegi nimelist templit.

2) Märtsis 2004 algatas Sideamet järelevalvemenetluse selgitamiseks välja asjaolud, mis olid seotud Hansapanga poolt 2003. aasta detsembris saadetud postisaadetiste edastamisel kalendertempli mittekasutamisega. Sideamet tuvastas järelevalve menetluse käigus saadetiste edastaja Express Post. Vältimaks edaspidi sarnaseid rikkumisi juhtis Sideamet ettevõtja tähelepanu toimunud rikkumisele.

Järelevalve

1) 2004. aastal kontrollis Sideamet universaalse postiteenuse nõuetekohast osutamist 47-s universaalset postiteenust osutavas postiasutuses. Tuvastati 15 rikkumist. Sagedamini esinevad puudused olid teenuse osutamise tüüptingimuste osaline või täielik puudumine ja postiasutuste asukoha puudulik tähistamine.

2) 2004. aasta märtsikuus avastas Sideamet teostatud kontrolli käigus, et Eesti Post ei osuta tüüptingimuste kohast ELS lihtsaadetise teenust. Rikkumine seisnes selles, et teenust osutati vaid ühele ettevõtjale, piirates samal ajal teiste isikute võimalust nimetatud teenust saada. Vastavalt postiseaduse §-le 23 peab postiteenuse osutaja tagama postiteenuse osutamise, kui saatja täidab kõik tüüptingimustes esitatud nõuded.

Sama kontrolli käigus tuvastati ka kehtiva universaalse postiteenuse ja ELS Ekspress kullerteenuste tüüptingimuste puudumine Eesti Posti postiasutuses. Lähtuvalt postiseadusest peavad postiteenuse osutamise tüüptingimused olema tehtud igale soovijale avalikult kättesaadavaks.

3) Juunis 2004 lõpetas Sideamet 2003. aastal algatatud väärteomenetluse isiku suhtes, kelle tegevuse tagajärjel sai kolmandatel isikutel 2003. aasta märtsis võimalikuks postisaadetiste sisuga tutvumine, määrates talle rahatrahvi.

Postiteenuse osutajal ja postiteenuse osutajaga postisaadetiste edastamiseks lepingu sõlminud isikul lasub postisaladuse hoidmise kohustus. Kui lepinguga postisaadetiste edastamist teostav isik kasutab postiteenuse osutamiseks alltöövõttu, ei vabane ta kohustusest hoida postisaladust, kuid tal lasub ka kohustus tagada postisaladuse hoidmine alltöövõtja poolt.

4) 2004. aasta juunikuus läbiviidud postiasutuste kontrolli käigus tuvastas Sideamet järjekordselt postiteenuse osutamise tüüptingimuste puudumise Eesti Posti postiasutustes. Sideamet koostas ettevõtjale ettekirjutuse nõudega teha tüüptingimused kõigile kättesaadavaks.

5) Juulikuus koostas Sideamet Eesti Postile ettekirjutuse, sest järelevalve toimingute raames tuvastati postiteenuse osutamine, mille osutamisest ei olnud Sideametit teavitatud. Järelevalve menetluse tulemusena esitas Eesti Post tegevuse alustamise teate postiteenuse ELS Ekspress Balti registreerimiseks.

6) Oktoobris 2004 kontrollis Sideamet postimaksevahendite väljalaskmise ja kasutuselevõtmise korra täitmist Eesti Posti poolt. Eesti Post oli võtnud septembris 2004 kasutusele kaks uut postmarki, mida ei olnud avaldatud 2004. aasta postmarkide väljaandmise temaatilises plaanis. Sideamet leidis, et Eesti Post on rikkunud Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2001 määruses nr 418 „Postimaksevahendite väljalaskmise, kasutamise ja kehtetuks tunnistamise kord“ nõudeid. Eesti Post viis oma tegevuse kooskõlla eespool nimetatud Vabariigi Valitsuse määrusega.

Kokkuvõte

Eesti Post viivitab nimeliste templite jäljendite õigusaktides sätestatud nõuetega kooskõlla viimisega. Ettevõtja toob viivitamise põhjuseks ümbervahetamisele kuuluvate templite suurt mahtu. Ajavahemikus 01. oktoober 2004 kuni 31. detsember 2004 ei esitanud Eesti Post Sideametile registreerimiseks ühtegi nimelist templit.

2004. aastal olid enamlevinud rikkumised postiteenuse osutamise tüüptingimuste puudumine ja nendes sätestatud nõuete mittetäitmine.

Reklaami edastamine

Tarbijail eedastakse nii adresseeritud reklaami (otsepostituseteenus) kui ka adresseerimata reklaami (nnrämpspost). 2004.aastalpöördusid tarbijad korduvalt Sideameti poole adresseerimata reklaami edastamiseks küsimuses. Sideametonantud küsimuses järgmisel seisukohal.

Vastavalt võlaõigusseaduse § 52 lõikele 2 loetakse sidevahendi kasutamiseks iga viisi, mis võimaldab teineteisest eemalviibival tarbijal ja pakkujal korraldada läbirääkimisteks ja lepingu sõlmimiseks vajalikku teabevahetust, eelkõige telefoni, raadio, arvuti, faksi või televisiooni kasutamist, adresseerimata või adresseeritud trükise, sealhulgas kataloogi või tüüpkirja toimetamist tarbijani ja tellimiselehega reklaami ajakirjanduses.

Antud lõikest lähtudes saab ka kirjakasti lugeda tarbija ja teenuse pakkuja vaheliseks sidevahendiks.

Sama seaduse § 60 kohaselt võib pakkumise edastada tarbija faksile ja telefoni automaatvastajale või elektronpostiaadressile üksnes tarbija eelneval nõusolekul. Muid individuaalset suhtlemist võimaldavaid sidevahendeid võib pakkumise edastamiseks kasutada, kui tarbija ei ole nende kasutamist sõnaselgelt keelanud.

Postiseaduse § 2 lõike 1 kohaselt on postiteenus majandustegevusena adresseeritud postisaadetiste edastamine saatjalt või teiselt postiteenuse osutajalt saajale või teisele postiteenuse osutajale.

Adresseeritud reklaami puhul võib saaja pöörduda reklaami saatja poole palvega lõpetada tema aadressile tema poolt tellitud reklaami saatmine.

Adresseerimata reklaam ei ole postisaadeti, lähtudes postiseaduse § 2 lõigetest 2, 5 ja 7.

Adresseerimata reklaami puhul võib avaldaja pöörduda avaldusega reklaami kandeteenust osutavate ettevõtjate poole reklaami mittesoovimisega oma kirjakasti. Samuti võib kirjakasti omanik kirjakastile asetada vastava märgistuse, mis näitab reklaami mittesoovimist. Kleebise asetamist kirjakastile saab vastavalt võlaõigusseaduse §-le 60 lugeda sõnaselgeks pakkumisest keeldumiseks. Kui tarbija soovib hakata taas kirjakasti kaudu reklaami saama, saab kleebise eemaldamist kirjakastilt lugeda reklaami saamise sooviks.

Lähtudes eespool toodust, saab kleebise olemasolu või mitte olemasolu pidada oma sooviavalduse piisavaks väljendamiseks, millega kandeteenust osutavad ettevõtjad peavad arvestama ning eraldi pöördumine kannet teostavate ettevõtjate poole adresseerimata reklaami mittesaamiseks ei ole Sideameti arvates vajalik.

Kokkuvõte

Kirjakasti omanikul peab säilima õigus keelduda adresseerimata reklaami vastuvõtmisest kirjakasti kaudu, väljendades oma soovi kirjakastile asetatud märgistusega. Adresseerimata reklaami laialikannet teostavad ettevõtjad peavad seejuures arvestama tarbija sellelaadse sõnaselge avaldusega.

Rahvusvaheline koostöö

1) Sideamet osaleb Euroopa Postiregulatsiooni Komitee (*European Committee for Postal Regulation*; edaspidi CERP) töögruppides, kus käsitletakse postside erinevaid teemasid. Eraldi töögrupp „*Regulatory Issues*” on seadusandlike probleemide kajastamiseks, majandusküsimuste jaoks on „*Economic Issues*” ja postsidevaldkonna standardeid puudutava teema jaoks on „*Standardization*”. Nimetatud töögruppide tööd koordineerib CERP-i töökoosolek „*CERP Plenary*” ja regulaatoritele mõeldud alamgrupp „*Pre-accession Committee Meeting*”, mis alates sügisest 2004 toimub nimetuse „*Good Regulatory Practice Committee Meeting*” all.

- Töögrupil „*Regulatory Issues*” toimus 2004. aastal üks koosolek. Kevadel toimunud koosolekul arutati, kas EL-ga liituvad riigid on juba vastu võtnud või jõustanud EL direktiividega kooskõlas olevad postiseadused või teevad seda lähiajal. Olemasolevates liikmesriikides ei olnud postalases regulatsioonis suuri muudatusi toimunud.

Samuti oli teemaks postivõrgu avamine Suurbritannias, kus universaalset postiteenust osutav *Royal Mail* saavutas kokkuleppe teise postiteenuse osutajaga ning avas lepingul põhineva juurdepääsu postivõrgule.

- „*Economic Issues*” töögrupp kogunes 2004. aastal üks kord ja tegemist oli ühiskoosolekuga teise CERP töögrupiga „*UPU Issues*”. Tingitud oli see sügisel toimunud Ülemaailmse Postiliidu (*Universal Postal Union*; edaspidi UPU) kongressi ettevalmistustest, kujundamaks ühtset Euroopa arvamust, millega kongressil välja tulla. Eelkõige puudutas see lõppmaksete süsteemiga seotud ettepanekuid. Ühtse seisukoha leidmine oli keeruline, sest paljud otsused sõltusid riigi suurusest, ettepanek, mis oli suurriikidele kasulik, oli väikeriikidele jälle kahjulik.

- Töögrupis „*Standardization*” toimus 2004. aastal üks töökoosolek. Koosolekul olid arutluse all Euroopa Standardite Komitee (*European Committee for Standardization*, edaspidi CEN) poolt koostatud standardite rakendamine ning uute väljatöötamine. Mõõtmisstandardite rakendamisel tuleb jälgida kogu teksti, sest paljudel juhtudel on võimalik kasutada lubatud erandeid. Eelkõige tuleb jälgida geograafiliste piirkondadega määratlemisega seotut. Töögrupp toetas CEN-i arvamust, et standardite kehtestamine teenustele, mille jälgimine on komplitseeritud, ei ole otstarbekas. Aprillis 2005 loodab töögrupi koosseisus loodud projektgrupp valmis saada ülevaate standardite rakendamisest EL liikmesriikides ja Euroopa Majanduspiirkonna riikides.

- „CERP Plenary Meeting“ raames toimus 2004. aastal kaks koosolekut.

Kevadisel koosolekul arutati postiteenustele, eelkõige universaalsele postiteenusele, käibemaksu rakendamist. EL liikmesriikides on erinev praktika. Samas toonitati, et liikmeriikidel peab säilima õigus vähendada maksumäära. Arutelu all oli ka lõppmaksete suurus ja kohaldamine ning välisriikides saadetiste postitamine (mitteasukohariigi vahetuspunkt, *Extra territory office exchange*, lühend ETOE).

Sügisel toimunud „CERP Plenary Meeting“ koosolekul pöörati suuremat tähelepanu postidirektiivide rakendamisele EL liikmesriikides. Euroopa Komisjonil on kavas alustada monitooringut postidirektiivide täitmise kohta.

Teenusekvaliteedi jälgimisel on puudujääke paljudel uutel liikmesriikidel, samuti ei ole kättesaadavad teostatud mõõtmiste tulemused.

„Good Regulatory Practice Committee Meeting“ koosolekul tehti ettepanek nõuda universaalse postiteenuse osutajalt standardi EN 14012 „Postiteenused. Teenuste kvaliteet. Kaebuste läbi vaatamise ja käsitlemise kord“ rakendamist. Soovitati arendada regulaatori ja operatori koostööd kaebuste kiirema läbivaatamise tagamiseks. Rahvusvaheliste, eelkõige EL siseste kaebuste korral peaksid operaatorid kiiremini vastama, kui seda nõutakse rahvusvahelistes postiliidu dokumentides.

Arutluse all olid ka kuluarvestuse probleemid ja Euroopa Komisjoni arvates peaks regulaatorid aktiivsemalt teemas osalema, eriti kulukäitrite ja andmete kvaliteedi osas.

Samuti nõudis Euroopa Komisjon direktiivi sätete kiiret rakendamist ning lubas kasutada sanktsioone, kui posti direktiivi pole üle võetud või puudub tegevuskava siseriikliku õiguse kooskõlla viimiseks.

2) Veebruaris 2004 osales Sideamet Riias Balti postsidevaldkonna regulaatorite ümarlaval. Ümarlaval arutati Balti riikide arengut postsidevaldkonnas, EL õigusaktide rakendamist ja vahetati informatsiooni. Seejuures ilmnes, et Läti ja Leedu on postidirektiivi nõuete rakendamisel jõudnud kaugemale kui Eesti.

3) 2004. aasta septembris – oktoobris osalesid Sideameti ametnikud Eesti Vabariigi delegatsiooni koosseisus Ülemaailmse Postiliidu 23-ndal Kongressil. Kongressi ettevalmistuse käigus vaatas Sideamet koostöös Eesti Postiga läbi erinevate riikide 419 ettepanekut postsidevaldkonna korraldamise kohta.

Kongressil võeti vastu rida strateegilisi ja administratiivseid otsuseid. Kongressi töö näitas, et UPU tulevikusuunaks on võimaldada mitteriiklikel postioperaatoritel ja teistel organisatsioonidel rohkem kaasa rääkida postimaailma arengus. Kongress kinnitas uue ülemaailmse postistrateegia aastateks 2004 - 2008, mis on juhiseks nii liikmesriikidele, piiratud liitudele kui ka postiaministratsioonidele. Uue strateegia põhipunktideks on ühtse kvaliteedi ja efektiivsuse tagamine, kliendi vajaduste rahuldamine ja jätkuv postireform valdkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Kongress valis UPU uueks peadirektoriks Prantsuse postioperaatori *La Post* senise rahvusvaheliste suhete direktori Eduard Dayan´i ja peadirektori asetäitjaks Hiina Posti peadirektori asetäitja Huang Guazhong´i. Kongressi otsusega loodi uus UPU organ Konsultatiivkomitee, mille töös kutsuti osalema erinevate organisatsioonide (näit. ÜRO) esindajaid.

Eesti Postile majanduslikku mõju avaldab otsus, et rahvusvaheliste lõppmaksete aluseks oleva riikide klassifikatsioonis viidi Eesti üle arenenud riikide klassi. Selle tulemusena:

- alates 01. jaanuarist 2006 kaob Eesti Postil võimalus kasutada vahendeid UPU kvaliteedifondist;
- rahvusvahelistest lõppmaksetest hakkab laekuma vähem raha (ülemineku aeg neli aastat);
- rahvusvahelised lõppmaksed seotakse riigi universaalse postiteenuse kvaliteediga, mis suure tõenäosusega toob kaasa vajaduse suurendada investeringuid kvaliteedi tagamiseks.

Kongress on senini toimunud iga viie aasta järel, vastavalt 2004. aasta kongressi otsusele toimub järgmine kongress juba nelja aasta pärast Nairobis Keenias.

Kokkuvõte

Sideamet osales CERP-i töögruppides, kus käsitletakse postsidevaldkonna erinevaid teemasid. Eraldi töögrupp „Regulatory Issues“ oli seadusandlike probleemide kajastamiseks, majandusküsimuste jaoks oli „Economic Issues“ ja postialaseid standardeid puudutava teema jaoks oli „Standardization“.

Lisaks CERP-i üritustele, osales Sideamet Balti regulaatorite ümarlaval ja Eesti Vabariigi delegatsiooni koosseisus UPU kongressil.

Sideameti eesmärgid ja olulised toimingud postside valdkonnas aastaks 2005

Sideameti peamine eesmärk on, et universaalne postiteenus oleks kättesaadav kõigile soovijaile, postiteenuse osutajad osutaksid postiteenust kooskõlas seaduse ja selle alusel välja antud õigusaktidega ning seejuures osutataks tarbijaile kvaliteetset postiteenust.

Universaalse postiteenuse kättesaadavuse osas kavatakse Sideamet 2005. aastal pöörata täiendavalt tähelepanu universaalset postiteenust osutavate postiasutuste paiknemisele.

Endiselt on aktuaalne Eesti Posti kuluarvestussüsteemi postiseaduse nõuetele vastavuse analüüsimine. Oluline osa 2005. aasta töös on analüüsida Eesti Posti kulumudelit sarnaste teenuste lõikes, hinnata võrreldavate teenuste protsesse ja kulusid ning seda, et universaalse postiteenuse arvelt ei toimuks teiste teenuste ristsubsideerimist.

Uue postiseaduse vastuvõtmisel on Sideameti eesmärgiks tagada võimalikult sujuv üleminek vanalt regulatsioonilt uuele.

Kuluarvestuse edaspidine areng sõltub väga palju uue seaduse ja sellega kaasnevate määruste jõustumisest. Kui jõustuvad vastavad kuluarvestust ja hinnakontrolli puudutavad määrused, siis peab Eesti Post täiendama oma kuluarvestust ja viima sisse vastavad parandused.

Samuti jätkab Sideamet järelevalvet teiste postiteenuse osutajate tegevuse üle.

Kokkuvõte

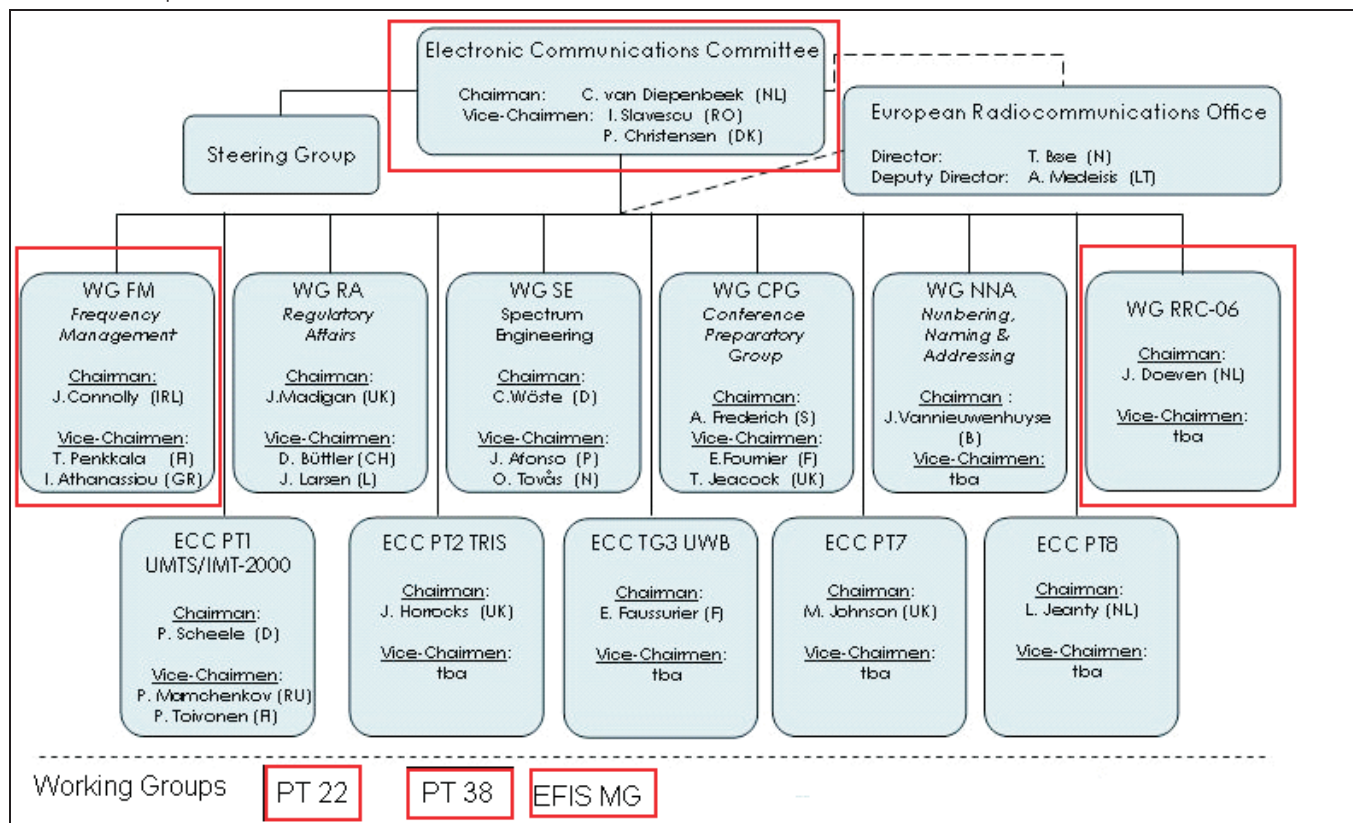
Suuremad eesmärgid postsidevaldkonnas 2005. aastaks:

- 1) universaalse postiteenuse kättesaadavuse ja kvaliteedi tagamine;
- 2) kontroll postside turul tegutsejate üle;
- 3) universaalse postiteenuse kuluarvestuse ja tasude analüüs;
- 4) uue postiseaduse jõustamine ja rakendamine.

SAGEDUSHALDUS

Sissejuhatus

Eesti sagedushalduse korraldamise alusdokumendi „Eesti raadiosageduste plaani“ koostamisel lähtub Sideamet ITU (*International Telecommunication Union*, Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu, edaspidi ITU) põhikirja ja konventsiooni täiendavast raadioeeskirjast ning selle aluse koostatud Euroopa raadiosageduste plaanist. Sideameti sagedushalduse valdkonna eesmärk on telekommunikatsiooniarenguks ja riigi julgeolekuks vajaliku sagedusressursi tagamine ja nende ressursside üle järelevalve teostamine.

Joonis 43 Elektroonilise Side Komitee töögruppide struktuur

Sideameti ametnikud on aktiivselt kaasatud Elektroonilise Side Komitee töösse analüüsides töögruppide dokumente ja osaledes vastavalt vajadusele töögruppides töös. Saavutamaks Sideameti seatud eesmärke, kaitsta Eesti huve rahvusvahelisel tasandil ja osaleda raadiosageduste poliitika kujundamisel osaleti aktiivselt järgmistes töögrupi töödes:

1. Elektroonilise Side Komitee (ECC) põhiülesanneteks on raadiosageduste, raadioseadmete ning numeratsiooni kasutamise poliitika väljatöötamine, korraldamine ning vastavasisuliste otsuste ja soovitude heakskiitmine;
2. Sagedushalduse töögrupi (WG FM) ülesandeks on raadiosageduste poliitika väljatöötamine Euroopa sagedusplaani koostamine ning otsuste ja soovitude väljatöötamine;
3. Regionaalse Raadiosidekonverentsi (RRC - 06) töögrupi ülesandeks on Euroopa seisukohtade väljatöötamine ja ettevalmistamine Regionaalse Raadiosidekonverentsile (RRC - 06) digitaalringhäälingu kasutuselevõtmiseks 174-230 MHz ja 470-862 MHz sagedusalas;
4. Raadiomonitoringu (PT 22) töögrupi ülesandeks on monitooringualaste küsimuste lahendamine, mõtmetoodikate ühtlustamine ja rahvusvaheliste raadiomonitoringu kampaaniate läbiviimine;
5. Liikuva maaside (PT 38) tööühma põhiülesandeks on liikuva maaside raadiosageduste koordineerimise meetodikate ajakohastamine.
6. Euroopa raadiosageduste andmebaasi (EFIS MG) haldamise töögrupi peamiseks ülesandeks on andmebaasi edasiarendusega tegelemine, et pakkuda teavet raadiosageduste ja raadioseadmete kasutamise kohta, mis on mõeldud kasutamiseks kõigile sideadministratsioonidele, raadioseadmete tarnijatele, tootjatele ja tavakasutajatele.

Tehnoloogiate rakendamiseks võimaluste loomine ja arengud tehnoloogiate kasutamisel

Ülemaailmne universaalne mobiiltelefonisüsteem (Universal Mobile Telecommunications System, edaspidi UMTS, kasutatav ka 3G)

Aastal 2003 väljastas Sideamet kõigile Eesti GSM operaatoritele kolmanda põlvkonna mobiiltelefonivõrgu tehnilised load. See lõi eeldused uute teenuste turuletoomiseks järgmise põlvkonna mobiilside võrgu baasil.

Mobiilside turul ei ole Eestis suurt sagedusdefitsiiti (suur osa GSM1800 sagedusalast on kasutamata) ning samuti ei ole tekkinud suurt nõudlust kiiremat andmesidet nõudvate teenuste järele (suuremate andmemahutude edastamiseks on EMT ja Radiolinja kasutusele võtnud EDGE tehnoloogia), mille tõttu ei ole operaatorid alustanud aktiivset UMTS-i raadiosidevõrkude juurutamist. EMT käivitas ainukese operaatorina UMTS testvõrgu Tallinnas.

Aastal 2004 jätkus UMTS-i lubade väljastamise protsess avaliku enampakkumise ettevalmistamise ja läbiviimisega. Kuna kõigile kolmele Eestis tegutsevale mobiiltelefonioperaatorile väljastati aastal 2003 vastavad load, jäi avaliku konkursi teel väljastamiseks üle üks kolmanda põlvkonna mobiiltelefonivõrgu (UMTS) tehniline luba. Avalik konkurs alg hinnaga 70 miljonit krooni ja sarnaste tingimustega juba väljastatud lubadega kuulutati välja väljaandes „Ametlikud teadaanded“ 23. jaanuaril 2004 ning vajalik informatsioon avaldati ajalehtedes „Financial Times“ ja „Äripäev“. Konkursi tingimused ja vajalikud dokumendid tehti kõigile kättesaadavaks Sideameti veebilehel. Dokumentide esitamise tähtajaks määrati 23. aprill 2004. Kuna selleks tähtajaks ühtegi taotlust ei laekunud, kuulutas Sideameti peadirektor oma 26. aprilli käskkirjaga konkursi lõppenuks.

Kokkuvõte

UMTS-i raadiosidevõrgu kasutuselevõtmine avardaks oluliselt pakutavate mobiilside teenuste hulka ja avaks uued võimalused kasutajatele võimaldades kasutada andmesidekiirust linnades vähemalt 144 kilobitti sekundis ja mujal vähemalt 64 kilobitti sekundis.

Mobiiltelefonisüsteemi GSM (Global System for Mobile Communication) raadiosidevõrgu areng

2004. aastal alustas EMT EDGE (Enhanced Data rates for GSM Evolution) arendamist Tallinnas ja selle lähipiirkonnas. EDGE on GSM raadiosidevõrgu edasiarendus ning vahelüli pakett-raadioside teenuse GPRS-i (General Packet Radio Service) ja 3G võrgu pakutavate andmeside teenuste vahel, võimaldades neli kuni viis korda kiiremat andmeedastust kui praegu GSM raadiosidevõrgus andmeedastuseks kasutatav GPRS. EDGE kasutuselevõtmiseks tuleb välja vahetada või uuendada nii GSM raadiosidevõrgu tugijaamu kui ka transmissioonivõrgu osa, seepärast on EDGE väljaarendamine mitmeetapiline.

Kokkuvõte

AS EMT poolt on alustatud on EDGE rakendamise, mis on GSM raadiosidevõrgu edasiarendus, võimaldades neli kuni viis korda kiiremat andmeedastust kui praegu GSM raadiosidevõrgus andmeedastuseks kasutatav GPRS. EDGE tehnoloogia rakendamine GSM raadiosidevõrgus on loonud olukorra, kus UMTS-i raadiosidevõrgu väljaehitamiseks ja arendamiseks puudub praktiline vajadus.

Tingimuste loomine 450 MHz sagedusalas laiaribaliste süsteemide kasutuselevõtmiseks

Peale analoogmobiilsidesüsteemi NMT 450 (Nordic Mobile Telephone) sulgemist Eestis 2000. aasta lõpul vabanes suurem osa sagedusalast 453,000-457,475MHz/463,000-467,475MHz (tööle jäid üksikud RAS 1000 baasjaamad). Tegemist on väga heade leviomadustega sagedustega ja kuna NMT sulgemise ajal ei olnud antud sagedusala jaoks välja töötatud piisavalt heal tasemel tehnoloogiat, reserveeriti see sagedusala Eesti raadiosageduste plaanis uute tehnoloogiate kasutuselevõtmiseks tulevikus.

Aastal 2004 hakati Sideametis uurima 450 MHz sagedusala kasutuselevõtmise võimalusi. Analüüsiti võimalikke tehnoloogiasid ja valmistati ette Eesti raadiosageduste plaani muudatuse ettepanek, mis võimaldaks selles sagedusalas katsetada lairibatehnoloogiasid. Koostöös MKM-iga töötati välja edasine tegevuskava, mille eesmärgiks on 450 MHz sagedusala võimalikult kiire kasutuselevõtmine eelkõige maapiirkondade sidevõimaluste parandamiseks.

Kokkuvõte

450 MHz sagedusala kasutuselevõtmine avardab oluliselt olemasolevaid võimalusi maapiirkondades nii telefoniside kui Interneti kättesaadavuse osas. Sagedusala kasutamine mobiilsideks võib mõjutada negatiivselt mobiiltelefoniteenuse turgu, arvestades kujunenud olukorda, kus UMTS-i tehnilised load väljastati otsepakkumise teel hinnaga 70 miljonit krooni.

Lairiba andmeedastussüsteemid (WiFi raadiosidevõrgud)

WiFi ehk Wireless Fidelity on traadita arvutivõrguseadmeid tootvate firmade alliansi kaubamärk, millega tähistatakse IEEE 802.11 standardile vastavaid ja sertifitseeritud võrguseadmeid.

2004. aasta alguseks oli Eestis kasutusel umbes 200 leviala ning 2004. aasta lõpuks oli registreeritud juba 430 leviala, millest enamus on kasutusel Tallinnas. Levialade kasv võrreldes eelmise aastaga on kahekordne ja samasugust kasvutempot on oodata ka järgnevatel aastatel.

WiFi leviala ulatub kuni paarisaja meetrini ja enamus seadmeid töötab vabal raadiosagedusalas 2.4 GHz, vähesel määral kasutatakse ka 5.2 GHz. WiFi pakub andmeedastuskiirust kuni 11Mbit/s ja 54Mbit/s, mis on suureks eeliseks GPRS-i pakett-raadioside teenuse ja RAS 1000 raadiosidevõrgu ees.

Järjest enam on hakatud kasutama andmeside teenust WiFi raadiosidevõrgu vahendusel just tänu heale andmeedastuskiirusele ja levialade olulisele kasvule Eestis. WiFi levialad laienesid just linnades. Maapiirkondades, kus WiFi levik ja andmeside teenuse kasutamine üle liini puudub, on ainsaks võimaluseks kasutada Interneti RAS 1000 või GSM raadiosidevõrgu vahendusel.

Kokkuvõte

WiFi levialade kasvu on oodata ka järgmistel aastatel nii linnades kui ka maakonnakeskustes ja enamasti sagedusalas 2,4 GHz, mis pakub paremaid levitingimusi kui 5,2 GHz sagedusala. WiFi raadiosidevõrkude kasutamise tihedus linnades 2,4 GHz sagedusalas võib mõjutada WiFi andmeside teenuse kvaliteeti, mis peaks suurendama 5,2 GHz sagedusala populaarsust Eestis.

Maapealne digitaaltelevisioon (Terrestrial Digital Video Broadcasting -DVB-T)

Digitaalringhäälingu planeerimine

15. maist -16. juunini 2006. aastal Genfis toimival Regionaalsel Raadioside Konverentsil (Regional Radiocommunication Conference - RRC06) planeeritakse Euroopa, Aafrika, Lähis-Ida ja endistele NSVL liiduvabariikidele digitaalringhääling sagedusalades 174-230 MHz ning 470-862 MHz. Ümberplaneerimisele läheb sagedusressurs 448 MHz, millest esialgsel hinnangutel oleks igale riigile võimalik planeerida vähemalt seitse üleriigilist digitaaltelevisioonivõrku, kus praeguse tehnoloogiaga saaks edastada umbes 30 standardkvaliteediga televisiooniprogrammi. Samas on juba praegu digitaalringhäälingu standardite alusel võimalik pakkuda ka telekommunikatsiooniteenuseid, näiteks andmeedastust laias sagedusribas suurel kiirusel. Konverentsil määratakse kindlaks ka analoogtelevisiooni lõpetamistähtajad.

Digitaalringhäälingu kontseptsioon

Juunikuus valmis MKM-i juhtimisel digitaalringhäälingu kontseptsioon, mis esitati Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks. Kontseptsiooni väljatöötamisest võtsid osa MKM-i, Sideameti, Ringhäälingunõukogu, Kultuuriministeeriumi, Ringhäälingute Liidu, ITL-i ja Levira esindajad. Kontseptsioonis esitati analoogringhäälingult digitaalringhäälingule ülemineku valikud ja põhimõtted, vaadeldi avalik-õigusliku ringhäälinguorganisatsiooni programmide kättesaadavuse tagamist tarbijatele, konkurentsi soodustamist digitaalringhäälingu turul ning turunõudluse kasvu motiveerimist üleminekuperioodil. Sideameti jaoks oli muu hulgas oluliseks tulemuseks seisukohtade kokkuleppimine tehniliste tingimuste osas Regionaalsele Raadioside Konverentsile RRC04/06.

Kontseptsioonis nähakse ette analoogkanalite sulgemine Eestis kaks aastat peale seda, kui 75% majapidamistest kasutab digitaaltelevisiooni, kuid mitte hiljem kui aastal 2015. Üleminekuperioodi lühendamiseks võib riik rakendada meetmeid vähekindlustatud elanikele digitaalsete programmide vastuvõtmise võimaldamiseks. Meie lähinaabrid soomlased planeerivad analoogülekanalid lõpetada augustis 2007 ning rootslased hiljemalt 01. veebruariks 2008.

Kontseptsiooni väljatöötamise käigus toodi välja ka edasised tegevussuunad, millest olulisemana tuleks märkida Ringhäälinguseaduse muutmise vajadust, et võimaldada uuel, digitaalsel tehnoloogial baseeruvate teenuste võimalikult kiiret ja laialdast levikut.

Praktilised sammud digitaalringhäälingu rakendamiseks Eestis

Üleminek digitaalringhäälingule on alanud ka Eestis, kui vastavalt Vabariigi Valitsuse 30. novembri 2000 määrusele nr 392 "Raadiosageduskanali, lühinumbri või numeratsioonivahemiku kasutamine avalikes huvides" §-le 4 määrati Levirale avalikes huvides digitaaltelevisiooni ja selle lisateenuste katsesaadeteks Tallinnas 45. televisioonikanal tähtajaga kuni 1. jaanuar 2007. Katsesaatja alustas tööd 23. detsembril 2003 ning 07. maist 2004 alustati regulaarülekannetega.

Kokkuvõte

15. maist - 16. juunini 2006 Genfis toimuval Regionaalsel Raadioside Konverentsil (RRC06) planeeritakse Euroopa, Aafrika, Lähis-Ida ja SRÜ riikidele digitaalringhäälingu sagedusalades 174-230 MHz ning 470-862 MHz.

Juunis 2004 Vabariigi Valitsusele esitatud kontseptsioonis nähakse ette analoogkanalite sulgemine Eestis kaks aastat peale seda, kui 75% majapidamistest kasutab digitaaltelevisiooni, kuid mitte hiljem kui aastal 2015.

Digitaaltehnoogia kasutuselevõtmisel avaneb tarbijatel ligipääs ka andmesideteenustele. Vajalik on ringhäälinguseaduse muutmine, et võimaldada digitaalsel tehnoloogial baseeruvate teenuste võimalikult kiiret ja laialdast levikut.

Rahvusvaheline koostöö

Liitumine Euroopa Liiduga

Liitumine laiendas Sideameti tegevust. Sideamet hakkas osalema Euroopa Komisjoni Raadiospektri Komitee (*Radio Spectrum Committee - RSC*) töös, mille eesmärgiks on raadiosageduste kasutamise ühtlustamine ja sellega seonduvate probleemide lahendamine. Olulisteks suundadeks on uute tehnoloogiate juurutamisele kaasaaitamine, ühtsete lahenduste leidmine sageduskasutuses (harmoneerimine) ja Euroopa raadiosidetööstuse edendamine koostöös liikmesriikide ja teiste Euroopa institutsioonidega.

Sideamet jälgib Raadiospektri poliitikagrupi tööd (*Radio Spectrum Policy Group - RSPG*) ja vajadusel analüüsib dokumente ja valmistab ette seisukohti MKM-ile.

Ettevalmistused Ülemaailmse Raadioside Konverentsil osalemiseks (World Radiocommunication Conference WRC)

Aastal 2004 algasid ettevalmistused järgmiseks Ülemaailmseks Raadioside Konverentsiks (WRC 2007), mille eesmärgiks on rahvusvaheliselt koordineerida raadiosageduste kasutamist Raadioside eeskirjade järgi, mille alusel kehtestatakse ka „Eesti raadiosageduste plaan“.

Sideamet osales 2004. aastal WRC 2007 ettevalmistamise töögruppide töös, analüüsides esialgseid Euroopa seisukohti, selgitades välja Eesti eeldatavaid prioriteete ja alustas konverentsi päevakorrapunktide arutamist Kaitsejõududega.

Osalemine Regionaalsel Raadiosidekonverentsil (RRC 04)

10. maist - 28. maini 2004 toimus Genfis Regionaalne Raadioside Konverents (RRC04), kus lepiti kokku tehnilised kriteeriumid digitaalringhäälingu plaani koostamiseks.

Raadiosidekonverentsiks ette valmistades osales Sideamet CEPT-i töögruppide FM-PT 24 (*Frequency Management Project Team*) ja WG FM (*Working Group Frequency Management*) töös.

Vilniuses 22. - 24. veebruarini 2004 toimunud koosolekul kooskõlastati regiooni (Baltikum, Venemaa ja Poola) seisukohad:

1. kõikidele riikidele peab olema tagatud võrdne juurdepääs raadiosagedusressursile;
2. teiste primaarsete teenistuste kaitsmisel peab olema tagatud kõikidele riikidele võrdne juurdepääs raadiosagedusressursile.

Konverentsi teine osa toimub 15. maist - 16. juunini 2006. aastal, kus planeeritakse Euroopa, Aafrika, Lähis-Ida ja SRÜ riikidele (kokku 130 riiki) digitaalringhäälingu sagedusalades 174-230 MHz ja 470-862 MHz.

Ettevalmistus RRC06-ks toimub mitmetes töögruppides:

1) kogu planeerimispiirkonda hõlmavad grupid RPG (*Regulatory/ Procedural Group*), mis pidas esimese koosoleku 29. oktoobrist - 03. novembrini 2004 ja IPG (*Intersessional Planning Group*), mille esimene koosolek toimub 04. - 08. juulini 2005;

2) CEPT-i koostöö jätkub juba spetsiaalse töögrupi - WG RRC06 raames, mis 2004. aastal pidas 2 koosolekut ning 2005. aastal on ette nähtud vähemalt viis koosolekut;

3) regionaalsed planeerimisgrupid, mille ülesandeks on Euroopa riikide sagedusplaanide kooskõlastamine. Sideamet osaleb kahes töögrupis Nida grupp, kus toimub koostöö Baltikumi ja Venemaaga ning Läänemere grupp, mis hõlmab koostööd Soome, Rootsi ja Baltikumi vahel. Nida grupp (Balti ja Ida-Euroopa riikide sideadministratsioonide esindajatetöörühm) pidas 2004. aastal kolm kohtumist ja Läänemere grupp ühe kohtumise. Mõlemas grupis jätkub töö ka 2005. aastal.

Euroopa Raadiosageduste Infosüsteemi (European Frequency Information System EFIS 2) rakendamine

EFIS on avalik infosüsteem, mis on mõeldud kasutamiseks kõigile sideadministratsioonidele, raadioseadmete tarnijatele, tootjatele ja tavakasutajatele. Infosüsteem näitab raadiosagedusala 9 kHz-275 GHz kasutamist infosüsteemiga liitunud riikides ning vastavust Euroopa raadiosageduste plaanile, mis on alusdokument raadiospektri harmoneeritud kasutamisele. Infosüsteemist on kättesaadavad ka rahvuslikud ja rahvusvahelised raadiosageduste kasutamise reguleerimisega seotud õigusaktid.

2003. aastal hakkas Euroopa Raadiosidebüroo (European Radiocommunications Office - ERO) välja töötama raadiosageduste infosüsteemi teist versiooni (EFIS 2.0), mis on infosüsteemi EFIS 1.0 edasiarendus, sisaldades ka raadioliideste parameetreid.

Eestis võeti EFIS 2.0 kasutusse 2004. aasta lõpus.

EFIS-i töögrupi koosolekud toimuvad kaks korda aastas. Koosolekute eesmärk on EFIS-i andmebaasi arengu jälgimine, tehniliste probleemide lahendamine ning vajadusel muudatusettepanekute tegemine. (Järgmise koosoleku korraldab Sideamet 04. märtsil 2005).

EFIS on veebiaadressil <http://www.efis.dk>

Osalemine rahvusvahelises monitooringus

Sideameti radiomonitooringu grupp võttis 2004. aastal osa kahest ECC CPG-PT4 eestvedamisel korraldatud kõrgsagedusvahemiku (3-30 MHz) radiomonitooringust, millest esimene viidi läbi ajavahemikul 14. -23. aprillini sagedusvahemikus 4-10 MHz ja teine 1. - 13. novembrini sagedusvahemikus 4-26 MHz.

Saksamaa sideadministratsioon koordineeris monitooringut ja selle eesmärk oli reaalse informatsiooni saamine sageduskasutusest nendes sagedusvahemikes. Teine oluline eesmärk oli monitooringutulemuste ühtsete andmeformaaside viimistlemine ja katsetamine.

Sideameti monitooringugrupp sai kõigi ülesannetega tähtaegselt hakkama ja pälvis korraldajate tänu.

Rahvusvahelised radiomonitooringud jätkuvad ka edaspidi, mille eesmärgiks on välja jõuda raadiosagedusalade registreerimisele eelneva automatiseeritud radiomonitooringu mõõtemetoodika ja andmeülekande harmoniseerimise teel.

Osalemine WG FM PT22 töös

Sideamet osales 14.-17. septembrini 2004 WG FM PT22 töökoosolekul Madridis, kus käsitleti muuhulgas uute tehnoloogiate mõõtemetoodikaid, ühtse radiomonitooringuvõrgu loomise küsimusi. Laiaribalised tehnoloogiad nõuavad uute mõõtemetoodikate loomist ja uue mõõteaparatuuri kasutamist. Osaledes selle töögrupi töös on Sideametil eeldused olla nii meetodiliselt kui tehniliselt oma valdkonnas kaasaja nõuete tasemel.

PT 38 töögrupi koosoleku korraldamine

2. - 3. juunil toimus Sideameti (Euroopa Elektroonilise Side Komitee, edaspidi ECC) töөрühma PT 38 koosolek, millest võtsid osa 10 riigi raadioseadmete tootjate ja sideadministratsioonide esindajad.

Töөрühma põhiülesandeks on liikuva maaside raadiosüsteemide raadiosageduste koordineerimise meetoodika ajakohastamine. Viimati muudeti vastavat Elektroonilise Side Komitee soovitus 1999. aastal. Tehnoloogia kiire arengu ja laiaribaliste raadiosüsteemide kasutuselevõtmise tõttu ei ole raadiovõrkude planeerimisel enam võimalik kasutada senikehtivaid tehnilisi kriteeriume. Muudatuste sisseviimine on vajalik raadiohäirete vältimiseks eelkõige piirialadel, kuna sideadministratsioonid juhivad sageduslubade väljastamisel selles soovitus esitatud meetoodikast.

Koordinatsioonilepingute sõlmimine

Aeg dikteerib uued tingimused raadiosidevõrkude opereerimiseks, millega muutuvad ka raadiosageduste kasutamisele esitatavad nõuded ning rahvusvaheline regulatsioon. 2001. aastal otsustas ECC päästeoperatsioonide läbiviimisel kasutusele võtta operatiiv-raadiosidevõrkudes terminalide vahel lisakanalid otseühenduse loomiseks ja õhk-maa-õhk raadioside korraldamiseks. Nii tekkis Eesti ja Soome administratsioonidel vajadus 1997. aastal sõlmitud koordinatsioonilepingu ajakohastamiseks ja koostöös töötati välja uued tingimused sagedusala 380-385/390-395 MHz kasutamiseks. Sideamet sõlmis 2. juunil 2004 Soome sideadministratsiooniga lepingu.

Eesti - Venemaa ja Eesti - Läti koordinatsioonilepingud viidi ECC otsuse tingimustega vastavusse juba varem.

Tähtsamad (koostöö)projektid

Operatiiv-raadiosidevõrgu (ORS) konkursi ettevalmistamine

Siseministeriumi initsiatiivil alustati 2003. aastal operatiiv-raadiosidevõrgu lähteülesannete ja -tingimuste väljatöötamisega, kus osalevad Piirivalveameti, Politsei ameti, Päästeameti, Teabeameti, Kaitsejõudude Peastaabi ja Sideameti esindajad.

Konkursi ettevalmistamise esmaseks tööks oli ORS-ile esitatavate nõuete detailne analüüsimine, huvigruppide vahel konsensuse saavutamine ning regulatiivsete küsimuste lahendamine. ORS peab vastama Schengeni sidespetsifikatsiooni nõuetele, kaasaegsetele tehnilistele lahendustele ning võimaldama koostööd teiste riiklike struktuuridega.

Ringhäälingulubade konkurs

2004. aasta suvel kuulutas Kultuuriministerium välja uute ringhäälingulubade väljaandmise konkursi kõikidele eraringhäälingu kasutuses olnud raadiosagedustele. Sideamet kooskõlastas 92 raadiosagedust ja nende kasutamise tehnilised tingimused ning 36 raadiosageduste kasutamise tehnilist lahendust.

Konkursi tulemusena väljastas Kultuuriministerium 27 ringhäälinguluba.

FM raadioringhäälingu edastamise lõpetamine 70 MHz sagedusalas

2004. aasta lõpp tähistas järjekordset teetähist Eesti ringhäälingu ajaloos, kui vastavalt „Eesti raadiosageduste plaanile“ lõpetati FM-raadioringhäälingu edastamine sagedusalas 68,000–74,000 MHz.

1984. aastal planeeriti FM-raadioringhäälingu kasutuseks sagedusala 87,5–108 MHz, kuid ülemineku periood algas alles Eesti iseseisvumisega.

Esimene sagedus raadiosagedusalast FM 87,5–108 MHz võeti Eestis kasutusele 1991. aastal. 31. detsembril 2004 lülitati välja viimane FM 68,000–74,000 MHz sagedusalas Eesti Raadio programmi Raadio 4 edastav raadiosaatja Valgjärvel sagedusel 72,92 MHz. Sellega viidi Eesti ringhäälingu sagedusalaad kooskõlla rahvusvahelise kasutusega.

160 MHz sagedusala ümberplaneerimine

146–174 MHz raadiosagedusala kasutamist reguleerib CEPT-i soovitus T/R 25-08, millega on määratud simpleks ja dupleks kasutusrežiimiga sagedusala. 2004. aasta alguses töötas Eestis selles sagedusalas üle saja simpleks režiimis raadiosidevõrku, mille sageduskasutus ei vastanud soovitusel.

Sideamet otsustas 146–174 MHz raadiosagedusala kasutamise viia vastavusse soovitusel toodud kanalijaotusega aastaks 2008, et tagada harmoneeritud Euroopa raadiosageduste plaaniga raadiosageduste kasutamise.

2004. aastal alustas Sideamet „Eesti raadiosageduste plaani“ muutmist, lisades nende raadiosidevõrkude kasutamise piirangu kuni 01. jaanuarini 2008. Paralleelselt sellega alustas Sideamet konsultatsioone sageduslubade omanikega probleemide lahendamiseks ja sageduskanali asendamise võimaluste väljatöötamiseks. Koostöös Eesti Raudtee, Piirivalveameti ja Politseiametiga alustati nende raadiosidevõrkude sageduskasutuse analüüsiga, et oleks tagatud raadiosageduskanalite efektiivse kasutamise ja harmoneeritus naaberriikidega.

2. juunil 2004. aastal toimus Sideameti ja Soome sideadministratsiooni esindajate vaheline kohtumine, kus peamiseks aruteluks oli 160 MHz kasutamise ja tegevuskavade kooskõlastamine aastaks 2005.

Liitumine NATO-ga ja koostöö Kaitsejõududega

Eesti liitus 2. aprillil 2004. aastal Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooniga (*North Atlantic Treaty Organization - NATO*) ja Kaitsejõududel tekkis vajadus ühtlustada oma raadiosageduste kasutamise teiste NATO liikmesriikidega. Sellest lähtuvalt tegeles Sideamet Kaitsejõududele raadiosagedusressursi tagamisega koostöös Kaitseministeeriumi ja Kaitsejõudude Peastaabiga.

Tulemuslikumaks koostöö saavutamiseks Kaitsejõududega osaleb Sideamet järgmistel NATO FMSC (Frequency Management Sub-Committee) koosolekutel.

Koostöös Kaitseministeeriumiga planeeris Sideamet ümber 3–30 MHz raadiosagedusala kasutamise, mille eesmärgiks oli selle raadiosagedusala kasutamise harmoneerimine teiste NATO liikmesriikidega. Planeerimisel arvestati nii Kaitsejõudude kui ka raadioringhäälingu, radioamatööride ning meresideteenistuse raadiosagedusala kasutuse vajadustega.

WRC-2003 lõppaktide rakendamine

2003. aasta Ülemaailmse Raadiosidekonverentsi WRC 2003 päevakavas oli ka radioamatörismi huviliste seas kauaoodatud amatöör-raadioside regulatsiooni muutmise. Lisaks kutsungite formaadi muutmisele ja üldregulatsiooni ajakohastamisele võimaldavad nüüd uued ITU Raadioeeskirjad kasutada alla 30 MHz raadiosagedusala amatöör-raadiosideks varem nõutud Morse koodi eksamit sooritamata.

Sideamet käivitas koostööprojekti Eesti Raadioamatööride Ühingu, et välja töötada amatöör-raadiosidepidamise uus reeglistik. Koostöö tulemusena leiti lahendus, mis ühelt poolt ei takista noorte inimeste osalemist amatöör-raadiosides ja teiselt poolt austab aastaid kehtinud traditsioone ja järjepidevust, säilitades radioamatööri tippstaatus saamiseks Morse koodi oskuse kontrolli.

Liikva maaside planeerimise tarkvara soetamine

2004. aastal viis Sideamet läbi riigihanke liikva maaside planeerimise tarkvara ostmiseks, mille võitis LS Telecom AG.

Soetatud liikva maaside planeerimise tarkvara CHIRplus LM võimaldab Sideametil planeerida liikva maaside raadiosagedusi, tagades efektiivse raadiosagedusressursi kasutamise, ja hallata planeerimisega seotud informatsiooni.

Tarkvara võimaldab teostada väljatugevuste arvutusi erinevatel kõrgustel, arvestades rahvusvahelisi dokumente ja naaberriikidega sõlmitud koordinatsioonikokkuleppeid, tagades sellega täpse planeerimis- ja häirearvutustulemused.

Väljastatud lubade statistika

Loa liik	2003 (tükides)	2004 (tükides)
Paigaldamise loa väljastamine ja tingimuste määramine	239	377
Raadiosaateseadme paigaldamise loa kehtetuks tunnistamine	59	47
Raadiosaateseadme kasutamise loa väljastamine ja tingimuste määramine	941	587
Raadiosaateseadme kasutamise loa pikendamine	1153	1717
Raadiosaateseadme kasutamise loa kehtetuks tunnistamine	0	34
Amatöörjaamade töölubade väljastamine	58	132
Amatöörjaamade töölubade pikendamine	324	73
Ringhäälinguloo taotluse kooskõlastamine	5	294

Tabel 10 väljastatud load

Järelevalve toimingu statistika

	Järelevalve toimingud	2003	2004
A.	Tehnilised ülevaatused*	937	193
B.	Raadiohäirete likvideerimine		
B.	1 Mereside- ja lennundussagedused	7	7
B.	2 Teised raadiohäired	131	154
C.	Raadiomõõtetoiimingute läbiviimine**	3546	3450

Tabel 11 järelevalve toimingud

* 2004. aastal väljastati uusi raadiosaateseadme kasutamise lube vähem ning seetõttu vähenes ka tehniliste ülevaatuste arv.

** 2004. aasta alguses muutus raadiomõõtetoiimingute mõiste, mistõttu ei ole 2003. ja 2004. aasta andmed võrreldavad.

Terminali- ja võrguseadmed

Terminali- ja võrguseadmete valdkonna eesmärk oli tagada telekommunikatsioonivõrkude harmoneeritud koostöö ja teenuste osutamine ning kaitsta tarbijaid terminali- ja võrguseadmete poolt tekitatavate võimalike kahjustuste eest (elektromagnetlained, võimalikud raadiohäired teistele terminali- ja võrguseadmetele, liiga suur väljatugevus).

Üldsust, tarnijad ja teisi ameteid teavitati terminali- ja võrguseadmetele kehtestatud nõuetest, korraldati teabepäevi, avaldati pressiteateid ning vastati rohketele järelepärimistele nii telefoni teel kui ka kirjalikult. Regulaarselt kontrolliti terminali- ja võrguseadmeid eesmärgiga tuvastada nõuetele mittevastavaid seadmeid.

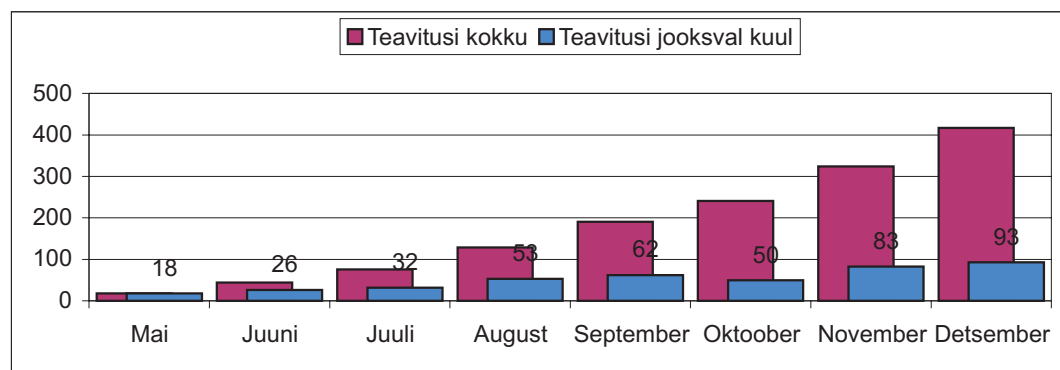
Regulatsiooni muutused seoses Eesti astumisega Euroopa Liitu

Eesti, liitunud EL-iga, sisenes ühisturule ning raadioseadmete turg ühtlustus. Kasvas tootja ja tarnija vastutus nende poolt turule lastavate seadmete üle. Üheks oluliseks muutuseks oli tolliprotseduuride lihtsustumine. Seadmete pääsu kogu Euroopa turule tagab CE-märgistus ning vastavusdeklaratsioon. Alates 1. maist 2004 ei ole vaja raadioseadmete turule laskmiseks tolli eriluba, mida Sideamet varem väljastas.

Raadioseadmete puhul tuleb arvestada, et mitte kõiki CE-märgistusega raadioseadmed, mida võib Eestis vabalt müüa, ei tohi siin kasutada. Selle tingivad erinevused Euroopa Liidu liikmesriikide sagedusplaanides. Mõned raadioseadmed, mida Eestis kasutada ei tohi, on naaberriikides vabalt kasutatavad või vastupidi. Samuti võivad raadioseadmete kasutamise nõuded olla EL liikmesriikides erinevad.

Nende raadioseadmete märgistusele, mille kasutamise nõuded on EL liikmesriikides erinevad, lisatakse CE märgi järele „!“ . Seadme pakendile ja/või kasutusjuhendile on lisatud ka liikmesriikide loetelu, kus selle seadme kasutamine on lubatud. Kui hoiatusmärk „!“ ja loetelu puuduvad ja seade on märgistatud vaid CE-märgistusega, siis on seadet lubatud kasutada kõigis EL riikides.

1. maist 2004 võtab Sideamet vastu teateid raadioseadmete turule laskmise kavatsusest. Teavitada tuleb seadme esmakordsel tarnimisel, kui seadme sageduskasutus ei ole EL liikmesriikides ühtlustatud. Kaheksa kuuga laekus Sideametisse 417 teavitust erineva raadioseadme tarnimise kavatsusest, keskmiselt 50 teavitust kuus.

Joonis 44 Eelduste loomine raadioseadmete kasutamiseks

Sagedusplaani muutmine

2004. aasta lõpus tegi Sideamet ettepaneku lisada „Eesti raadiosageduste plaani“ lähitoimeseadmete kasutamiseks 15 raadiosagedusala. Kaitsejõududega on saavutatud kokkulepe, et lähitoimeseadmeid võib kasutada Kaitsejõududele ette nähtud sagedusalas.

Lähitoimeseadmed on kujunenud üheks kõige suuremaks ja kiiremini arenevaks seadmeklassiks raadioseadmete valdkonnas. Võimaluse piires ühtlustakse nende seadmete sagedusalad ja sageduskasutus kogu Euroopas. Eestile tähendab see nii uute sagedusalade kasutusevõtmist kui ka seadmete kasutamise nõuete kehtestamist. Nõuded on väljatöötamisel.

Üha kiirenevad ühtlustusprotsessid tekitavad vajaduse tihedaks rahvusvaheliseks koostööks. Enamus Eestis kehtestatud nõuetest on vastavuses Euroopa Raadioside Komitee (Electronic Communications Committee - ECC) soovitusel ECC/Rec 70-03. Viimasel ajal toimuvad aga muudatused selles dokumendis nii kiiresti, et nõuete kehtestamiseks on vajalik suurendada valdkonnaga tegelevate ametnike arvu.

Sagedusala 863 - 870 MHz ühtlustamine

Oluliseks tulemuseks 2004. aastal oli lähitoimeseadmetele mõeldud sagedusala 863-870 MHz kasutamise ühtlustamine. Selle sagedusala kasutuselevõtmiseks oli Euroopas välja töötatud strateegiline plaan ning mitmed muudatused „Eesti raadiosageduste plaanis“ ja seadmete nõuetes põhinevad sellel plaanil. Oluline on nn „kuula ja räägi“ (Listen Before Talk - LBT) funktsiooniga seadmete kasutuselevõtmine. Need seadmed, välja arvatud sotsiaalalarmid, võivad töötada kogu 863-870 MHz sagedusalas ning nende töötajale ei ole vaja rangeid piiranguid kehtestada. „Eesti raadiosageduste plaan“ on selles raadiosagedusalas EL-i sageduskasutusega ühtlustatud, nõuded seadmete kasutamiseks on väljatöötamisel.

5 GHz raadiosagedusalas töötavate raadioseadmete nõuete ajakohastamine

2004. aastal lõpetati 5 GHz raadiosagedusalas töötavate juhtmeta juurdepääsusüsteemide, sh raadio-kohtvõrkude (WAS/RLAN) seadmete nõuete ajakohastamine rahvusvahelistes töögruppides. Aasta lõpul tegi ECC otsuse WAS/RLAN seadmete kohta, mis on vastavuses WRC otsustega. WAS/RLAN nõuded vajasisid kiiret ajakohastamist, sest IEEE 802.11.a standardile vastavad seadmed olid turul, kuid rahvusvaheline regulatsioon puudus. Olukorra lahendamiseks muutsid mitmed Euroopa riigid, sh Eesti, oma rahvuslikku regulatsiooni seekord varem, kui ilmusid vastavad Euroopa õigusaktid.

Meditsiiniseadmetele kasutuseelduste loomine

Väga kiiresti areneb meditsiiniseadmete, eriti just siirdatavate meditsiiniliste implantaatide tehnoloogia ja laieneb nende kasutusala. 2004. aastal andis Sideamet sagedusplaani sagedusala 30-37,5 MHz aktiivsetele meditsiinilistele implantaatide kasutamiseks Eestis.

Meedikud vajavad lisasagedusi katseloomadega tehtavateks laborikatseteks ja seda nii otseselt meditsiinilistel eesmärkidel läbiviidavate katsetuste tarvis kui ka uute ravimite katsetamiseks. Katsete õnnestumiseks on vaja kasutada erinevatel sagedustel töötavaid seadmeid, seetõttu on vajalike lisasageduste hulk päris suur. Mitmed neist sagedustest on juba teiste rakenduste poolt kasutusel, seetõttu tuli meedikutel oma plaane veidi korrigeerida ja ning Sideameti ettepanekute esitamine sagedusplaani muutmiseks lükkus järgmisesse aastasse.

Ultralairiba raadioseadmete nõuete ettevalmistamine

Varem vaid Ameerikas kasutusel olnud ultralairiba (Ultrawideband - UWB) raadioseadmed on jõudnud ka Euroopasse. Euroopa Komisjoni otsus nõuete kehtestamiseks UWB raadioseadmete kasutamisele on ettevalmistamisel ning ECC tegeleb mõõtemetoodikate väljatöötamisega. Tõhusat tööd on siin teinud R&S (Rhode & Schwarz), kes töötab välja mõõteseadmeid UWB raadioseadmete mõõtmiseks.

Üks esimestest raadioseadmetest, mis saabus Euroopa turule, oli 24 GHz raadiosagedusalas töötav autode ohutusradar (Anti-collision radar).

Kuna 24 GHz raadiosagedusala on aga Euroopas aktiivselt kasutusel, ei saa neid vägagi vajalikke seadmeid kõigile autodele paigaldada. Euroopa Postside- ja Telekommunikatsiooni Administratsioonide Konverentsi (European Conference of Postal and Telecommunications Administrations, CEPT) töörühmas tehtud arutuste kohaselt võib seadmeid kasutada vaid kuni 10% autodest.

Probleemile, mis on üle-euroopaline, lahenduse leidmiseks teeb Sideamet koostööd teiste EL-i liikmesriikidega rahvusvahelistes töögruppides. Üheks lahendiks on rakenduse kasutuselevõtmine 79 GHz raadiosagedusalal.

2004. aastal osales Sideamet Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi (ETSI) ERM (Electromagnetic Compatibility and Radio Spectrum Matters/ Elektromagnetilise ühildatavuse ja raadiospektri juhtumitega tegelev komitee) töökoosolekul, kus võeti vastu UWB tehnoloogial põhinevad pinnase ja seina sondeerimissüsteemide radarseadmete (Ground Probing (GPR) and Wall Probing (WPR) systems) harmoneeritud standardid.

Telekommunikatsiooniseadmete kasutusvõimaluste laiendamine

Sideametile olid 2004. aastal huvitavamateks CEPT-i töö raames käivitatud projektideks regulatsiooni väljatöötamine:

1. GSM terminalide kasutamiseks lennukite pardal. Projekt on alles algstaadiumis ning nõuab nii tehniliste kui ka regulatiivsete küsimuste lahendamist.
2. Interneti kasutamise võimaldamiseks lennukite pardal;
3. laevadel asuvatele Ku-sagedusribas (14,0-14,5 GHz) töötavatele satelliitside maajaamadele (Earth Stations on board Vessels - ESV) kiire andmeside tagamiseks.

CT1, CT2 juhtmeta telefonide kasutamisevõimaluse lõpetamine

2004. aastaga lõppes Eestis võimalus kasutada juhtmeta telefone CT1 ja CT2, mis töötasid vananenud tehnoloogial, ning sagedusala vabastati uutele tehnoloogiatele. DECT (Digital Enhanced Cordless Telecommunications) tehnoloogial põhinevate juhtmeta telefonide kasutustingimused ei ole muutunud.

Standardimine

Sideamet on Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi (ETSI) täisliige rahvusliku standardiorganisatsioonina alates 1998 aastast.

Sideamet vastutab ETSI standardite ülevõtmise eest Eesti standarditeks. Kümne aasta jooksul on Sideamet koostöös Eesti Standardikeskusega võtnud Eesti standardiks üle rohkem kui 950 ETSI standardit. Alates 2004. aastast viib Sideamet läbi paralleelselt ETSI standardite hääletused nii Eestis kui ka ETSI-s. Nii saavad kõik telekommunikatsioonialased Euroopa standardid koheselt peale ETSI standardiks saamist ka Eesti standardiks.

Sideametile on väga olulisteks Euroopa direktiividega harmoneeritud standardid. 2004. aasta lõpuks oli Eesti standardiks üle võetud ligi 90 % kõigist Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 99/5/ EÜ (R&TTE direktiivi) alusel harmoneeritud ETSI standarditest. Tänapäevaks on Sideamet tõlkinud eesti keelde ja ETSI-le edastanud kõik selle direktiivi alusel harmoneeritud standardite pealkirjad, mis pärast dokumendi ülevaatamist ETSI poolt avaldatakse EL-i Teatajas kõigis EL liikmesriikide keeltes.

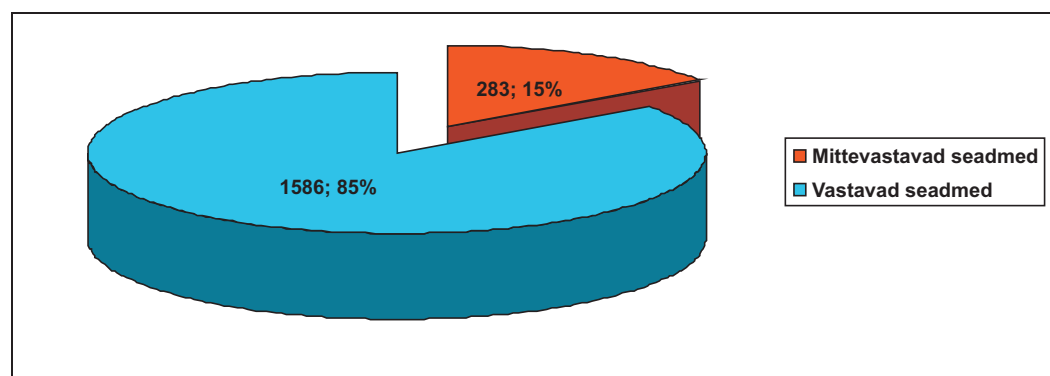
2004. aastal tõlgiti Sideameti initsiatiivil kümme ETSI standardit eesti keelde ja avaldati need Eesti standarditena. Nimetatud standardid kuuluvad Euroopa Komisjoni poolt koostatud kohustuslike standardite loetelusse ja käsitlevad püsiliinide miinimumkogumit või sideteenuste kvaliteeti. Kui Sideamet leiab, et püsiliiniteenuse turul ei toimi konkurents, võib ta nende standardite kasutamise kehtestada kohustuslikuna.

Lõppseadmed Eesti turul

Järelevalve

Nõuetele mittevastavate lõppseadmete avastamiseks teostab Sideamet kontrollreide. 2004. aastal viidi läbi 771 reidi, mille käigus kontrolliti 1869 lõppseadet. Puudused tuvastati 283 lõppseadmel, mis on 15,1 %. 2003. aastaga võrreldes on avastatud puuduste osakaal umbes kaks korda suurenenud. Üheks mõjuvamaks põhjuseks on siinjuures muudatused, mis olid tingitud Eesti õigusaktide vastavusse viimisest EL-i omadega.

Sideamet koostas ettekirjutuse viiele lõppseadme tarnijale. Need täideti 2004. aasta lõpuks.

Joonis 45 2004. aasta kontrollimise tulemused

Illegaalne kaubandus

2004. aastal elavnes riikidevaheline kaubandustegevus, sh Internetikaubandus. Kaupa on lihtne tellida Interneti teel otse tootjalt või mõnest Interneti kaubamajast. Väga suurt rolli mängib siin Ameerika turg, kus on pakutavate kaupade valik laiem ning hind soodsam. Sageli on sel juhul tegemist ainult Ameerika turu jaoks mõeldud seadmetega. Eriti puudutab see lähitoimeseadmeid, mille võimsus on väike, ja enamasti ei suuda järelevalveasutused nende kasutuselevõttu enne tuvastada, kui need teiste seadmete tööd häirima hakkavad.

Näiteks on Euroopas FM ringhäälingu raadiosagedusalas töötavad väga väikese võimsusega raadiosaatjad. Reeglina on need seadmed illegaalselt Ameerikast sisse toodud ning neil puudub vastavusmärgistus (CE märk).

Illegaalsete seadmete kasutamisel tekivad probleemid, kuna kasutatavad raadiosagedused ei ole vastavuses „Eesti raadiosageduste plaaniga“. Nende seadmete kasutamine tekitab häireid teistele samas raadiosagedusalas töötavatele legaalsetele seadmetele või seadme enda kasutamine on häiritud.

Vältimaks selliseid situatsioone, tuleb enne seadme soetamist või tellimist kindlaks teha, kas seade on mõeldud kasutamiseks EL-i territooriumil.

Rahvusvaheline koostöö

Rahvusvahelistes töögruppides osalemine

Seadmetele kehtestatud nõuded põhinevad enamasti harmoneeritud standarditel ja see on põhjuseks, miks järjest rohkem erinevate riikide sideadministratsioonide esindajaid osaleb standardimises. Sideamet on juba mitu aastat võtnud aktiivselt osa ETSI tehnilise komitee ERM (Electromagnetic Compatibility and Radio Spectrum Matters/ Elektromagnetilise ühildatavuse ja raadiospektri juhtumitega tegelev komitee) tegevusest. See annab Eestile võimaluse olla kursis uute väljatöötlustega ning samas öelda ka sõna sekka uute seadmete nõuete vastavuse kohta Euroopa ja ning Eesti regulatsioonile. Standardimise tehnilistes komiteedes töötavad õlg õla kõrval nii tootjad, operaatorid kui ka regulaatorid. Kuna tootjad kaitsevad enamasti oma firma huvisid, mis on erinevatel tootjatel erinevad siis juhtub sageli, et kaalukeeleks hääletusel saavad administratsioonid. Ühtse huvigrupina õnnestub administratsioonidel sageli haarata kaasa ka tootjaid ning saavutada standardite, eelkõige muidugi harmoneeritud standardite, vastavus regulatiivsetele nõuetele.

Üheks olulisemaks töögrupiks, kus Sideamet osaleb, on Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 1999/5/EÜ raadioseadmete ja telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete ning nende nõuetekohasuse vastastikuse tunnustamise kohta (R&TTE direktiivi) rakendamiseks loodud Euroopa Komisjoni Telekommunikatsiooniseadmete Vastavushindamise ja Turujärelevalve Komitee (Telecommunications Conformity Assessment and Market Surveillance Committee, TCAM). Kuigi R&TTE direktiiv on Eestis juba viis aastat rakendatud osaleb Sideamet aktiivselt TCAM-il esimest aastat.

Alates Euroopa Liiduga liitumisest on selle töögrupis osalemine Sideameti jaoks väga oluline. Sideamet saab oma arvamust avaldada ja kaitsta Eesti seisukohti, on võimalus konsulteerida õigusaktide koostamisel kolleegidega teistest riikidest.

Alates 2004. aasta maikuust osaleb MKM Euroopa Komisjoni Sidekomitee (Communications Committee - COCOM) töös. Sideamet osaleb COCOM-i standardimise ekspertgrupi töös. Üheks ekspertgrupi kokkukutsumise põhjuseks oli EK-poolne tugev kriitika ETSI poolt koostatud harmoneeritud standardite kohta. Koostöös teiste riikide sideadministratsioonidega vaadati läbi raamdirektiivi artikkel 17 alusel koostatud standardite loetelu. Töö alles käib ja seetõttu on lõplikest tulemustest veel vara rääkida. Esimene etapp läks Sideameti jaoks edukalt, arvesse võeti ettepanekud jälgitavate standardite kohta, sealhulgas loetelu lühendamiseks.

Möödunud aastal oli üheks administratsioonide õnnestunud koostöönäiteks telekommunikatsioonivõrkude (PLC, xDSL ja CATV) elektromagnetilise ühildatavuse harmoneeritud standardi koostamisel saavutatud konsensus erinevate huvigruppide vahel. Standard koostatakse Euroopa Komisjoni mandaadi alusel kahe Euroopa standardimisorganisatsiooni - ETSI ja Euroopa Elektrotehnika Komitee (CENELEC) - vahelises tööühendas. Kahjuks ei arvestanud siin töögrupp standardi koostamisel vastavust juba kehtivate Euroopa standarditega. Hääletusele saadetud dokument ei leidnud heakskiitu kummaski standardiorganisatsioonis ning saadeti märkustega töögrupile tagasi.

Koostöö teiste liikmesriikide sideadministratsioonidega.

2004. aastal kohtus Sideamet kahe Euroopa Liidu liikmesriigi, Soome ja Poola sideadministratsioonidega.

Soome kolleegide käest sai Sideamet vastused paljudele Euroopa regulatsiooni rakendamist puudutavale küsimustele - otsuste tegemisel saab ära kasutada naaberriigi liikmeksolemise pikemaajalist kogemust. Arutusel olid ka turujärelevalve teostamine ja teavituste vastuvõtmine.

Samad teemad olid arutusel ka kohtumisel Poola sideadministratsiooni esindajatega. Huvipakkuv oli Poola kogemus testimislaborite valdkonnas. Poolas on loodud võimalused raadioseadmete testimiseks ning seda kasutatakse aktiivselt raadioseadmete turujärelevalves.

NUMERATSIOON

Sissejuhatus

Numeratsioon on oma olemuselt telekommunikatsiooniteenuse osutamiseks vajalik eeldus, seega on numeratsiooni piisav ressurss vajalik turule sisenemiseks ja uute teenuste pakkumiseks. Sellest tulenevalt peab numeratsioonis olema määratletud kasutamiseks piisav arv liike ja liigis piisav kogus numbreid, et kõik soovijad saaksid telekommunikatsiooniteenust pakkuda. Samuti peab olema piisavalt vaba otstarbekohast numeratsiooniresurssi konkurentsi edasiseks arenguks.

Sideameti 2004. aasta numeratsioonihalduse eesmärk oli teenuste vaba konkurentsi arendamine ja riigi tugifrasüsteemi arengu soodustamine ning selleks vajalike eelduste, samuti vajaliku numeratsiooniresurssi tagamine kõikidele tehnoloogiatele elektroonilise side teenuste arenguks ja riiklikele teenistustele. Samuti osales Sideamet TKS-i muutmissetpaneku koostamisel ja uue ESS-i ettevalmistamisel.

Ülevaade numeratsiooniresurssist ning telekommunikatsiooni teenuste osutajatele reserveeritud numbritest seisuga 31. detsember 2004

Geograafilised numbrid

Eesti numeratsiooniplaani alusel on võimalik kokku reserveerida 2 800 000 geograafilist numbrit. 2004. aasta lõpu seisuga oli reserveeritud ja numeratsioonivahemiku kasutamise loaga 12-le telekommunikatsiooniteenuse osutajale kasutamiseks lubatud 1 008 100 geograafilist numbrit, so 36%.

Jrk. nr	Telekommunikatsiooniteenuse osutaja	Reserveeritud numbrite arv	%
1.	Elion	946 600	94
2.	Uninet	39 200	4
3.	ViaTel	10 900	1
4.	RIKS	2 100	0.2
5.	Tele2	2 000	0.2
6.	STV	2 000	0.2
7.	OÜ Voicenet	1 200	0.1
8.	OÜ Top Connect	1 000	0.1
9.	Starman	1 000	0.1
10.	Eleks Telefon OÜ	1 000	0.1
11.	ISP Telekom OÜ	1 000	0.1
12.	Contech Media	100	0.01

Tabel 12 Reserveeritud geograafiliste numbrite osakaal telekommunikatsiooniteenuse osutajate lõikes.

Mobiiltelefoninumbrid

Eesti numeratsiooniplaani alusel on kokku võimalik reserveerida 10 693 000 mobiiltelefoninumbrit. 2004. aasta lõpu seisuga oli reserveeritud ja numeratsioonivahemiku kasutamise loaga viiele telekommunikatsiooniteenuse osutajale kasutamiseks lubatud 1 905 400 mobiiltelefoninumbrit, so 18%.

Jrk. nr	Telekommunikatsiooniteenuse osutaja	Reserveeritud numbrite arv	%
1.	EMT	896 000	47
2.	Tele2	558 000	29
3.	Radiolinja	420 400	22
4.	Bravocom	30 000	1.6
5.	OÜ Top Connect	1 000	0.05

Tabel 13 Reserveeritud mobiiltelefoninumbrite osakaal telekommunikatsiooniteenuse osutajate lõikes.

Muud mittegeograafilised numbrid

Eesti numeratsiooniplaani alusel on kokku võimalik reserveerida 400 000 muud mittegeograafilist numbrit. 2004. aasta lõpu seisuga oli reserveeritud ja numeratsioonivahemiku kasutamise loaga 10-le telekommunikatsiooniteenuse osutajate kasutamiseks lubatud 36 000 muud mittegeograafilist numbrit, so 9%.

Jrk. nr	Ettevõtte	Reserveeritud numbrite arv	%
1.	Uninet	10 500	29
2.	Televõrgu AS	10 000	28
3.	Kaitseministeerium	10 000	28
4.	OÜ Top Connect	3 100	9
5.	Starman	1 000	3
6.	Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus	400	1
7.	ViaTel	400	1
8.	OÜ Voicenet	300	0,8
9.	Contech Media	200	0,6
10.	Diler OÜ	100	0,3

Tabel 14 Reserveeritud muude mittegeograafiliste numbrite osakaal telekommunikatsiooniteenuse osutajate lõikes.

Numeratsiooniala „800“ teenusnumbrid (tarbijatele tasuta)

Eesti numeratsiooniplaani alusel on kokku võimalik reserveerida 1 018 000 numeratsiooniala „800“ teenusnumbrit. 2004. aasta lõpu seisuga oli reserveeritud ja numeratsioonivahemiku kasutamise loaga üheksale telekommunikatsiooniteenuse osutajale kasutamiseks lubatud 246 numeratsiooniala „800“ teenusnumbrit, so 0,024%.

Kümnekohalisi numeratsiooniala „800“ teenusnumbreid on kokku võimalik reserveerida 1 000 000, reserveeritud on 97 ehk 0,01%, kaheksakohalisi numeratsiooniala „800“ teenusnumbreid on kokku võimalik reserveerida 10000, reserveeritud on 11 ehk 0,1%, seitsmekohalisi numeratsiooniala „800“ teenusnumbreid on kokku võimalik reserveerida 8000, reserveeritud on 137 ehk 1,7%.

Jrk. nr	Ettevõtte	Reserveeritud numbrite arv	%
1.	Elion	214	87
2.	Top Connect	14	6
3.	Uninet	5	2
4.	EMT	4	1,6
5.	ViaTel	4	1,6
6.	Tele2	2	0,8
7.	Televõrgu AS	1	0,4
8.	Voicenet	1	0,4
9.	Bravocom	1	0,4

Tabel 15 Reserveeritud numeratsiooniala „800“ teenusnumbrite osakaal telekommunikatsiooniteenuse osutajate lõikes.

Numeratsiooniala „900“ teenusnumbrid (eritasuga teenusnumbrid)

Eesti numeratsiooniplaani alusel on kokku võimalik reserveerida 10 000 numeratsiooniala „900“ teenusnumbrit. 2004. aasta lõpu seisuga oli reserveeritud ja numeratsioonivahemiku kasutamise loaga viiele telekommunikatsiooniteenuse osutajale kasutamiseks lubatud 158 numeratsiooniala „900“ teenusnumbrit, so 1,6%.

Jrk. nr	Ettevõtte	Reserveeritud numbrite arv	%
1.	Elion	144	91
2.	EMT	11	7
3.	ViaTel	1	0,6
4.	Radiolinja	1	0,6
5.	Tele2	1	0,6

Tabel 16 Reserveeritud numeratsiooniala „900“ teenusnumbrite osakaal telekommunikatsiooniteenuse osutajate lõikes.

Numeratsiooniala „901“ teenusnumbrid (andmesideteenuse numbrid)

Eesti numeratsiooniplaani alusel on kokku võimalik reserveerida 10 000 numeratsiooniala „901“ teenusnumbrit. 2004. aasta lõpu seisuga oli reserveeritud ja numeratsioonivahemiku kasutamise loaga kolmele telekommunikatsiooniteenuse osutajale kasutamiseks lubatud 14 numeratsiooniala „901“ teenusnumbrit, so 0,14%.

Jrk. nr	Ettevõte	Reserveeritud numbrite arv	%
1.	Elion	11	79
2.	Tele2	2	14
3.	Uninet	1	7

Tabel 17 Reserveeritud numeratsiooniala „901“ teenusnumbrite osakaal telekommunikatsiooniteenuse osutajate lõikes.

Numeratsiooniala „907“ teenusnumbrid (taksofoniteenuse numbrid)

Eesti numeratsiooniplaani alusel on kokku võimalik reserveerida 10 000 numeratsiooniala „907“ teenusnumbrit. 2004. aasta lõpu seisuga oli reserveeritud ja numeratsioonivahemiku kasutamise loaga kasutamiseks lubatud 3500 numeratsiooniala „907“ teenusnumbrit, so 35%.

Numeratsiooniala „907“ teenusnumbrid on reserveeritud 100%-liselt Elionile.

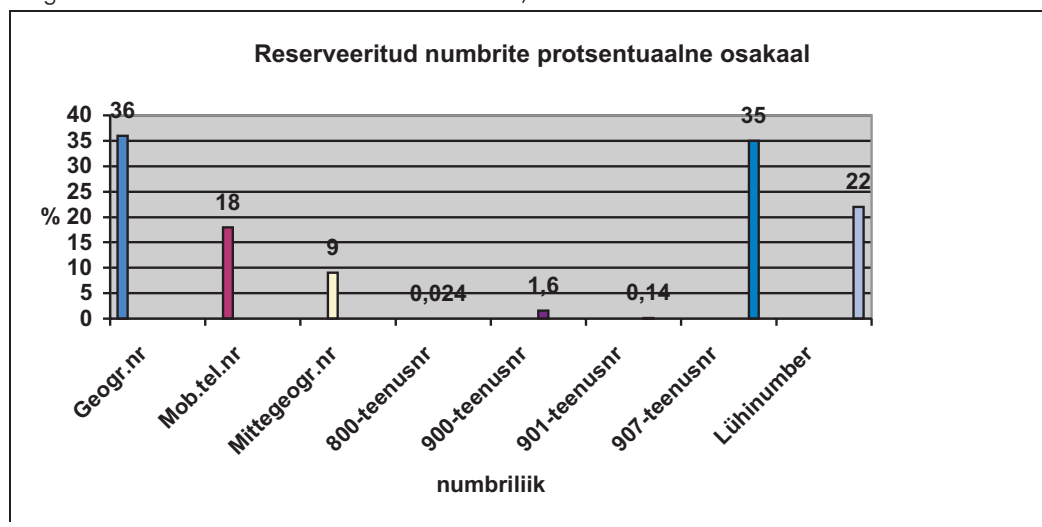
Teenuse lühinumbrid

Reserveerimiseks võimalike teenuse lühinumbrite arv sõltub Eesti numeratsiooniplaanis kindlaksmääratud lühinumbrite pikkusest tingitud piirangutest ja eelnevalt reserveeritud lühinumbrite pikkusest.

2004. aasta lõpu seisuga oli võimalik reserveerida kokku 1215 lühinumbrit, millest kindlaksmääratud pikkusega on 43 kolmekohalist ja 8 neljakohalist lühinumbrit. Ülejäänud reserveerimiseks lubatud lühinumbrid võivad olla nii nelja- kui ka viiekohalised. 2004. aasta lõpu seisuga oli 29-le telekommunikatsiooniteenuse osutajale reserveeritud ja lühinumbri kasutamise loaga kasutamiseks lubatud 265 teenuse lühinumbrit, so 22%.

Lühinumbri taotlejate hulgas on aastate lõikes kõige populaarsem olnud neljakohaline lühinumber, neid on reserveeritud 139, samas kolmekohalisi lühinumbreid on reserveeritud 7 ja viiekohalisi 119.

2004. aastal reserveeriti 13 neljakohalist ja 39 viiekohalist lühinumbrit. Enamsoovitud neljakohalistete numbrite kombinatsioonid on juba reserveeritud ja kuna viiekohaliste lühinumbrite valik on tunduvalt suurem, siis leiab taotleja sealt kergemini omale sobiva numbrikombinatsiooni, samuti on viiekohalise lühinumbri eest ette nähtud riigilõiv kõige väiksem.

Joonis 46 Reserveeritud numbrite protsentuaalne osakaal kõigist reserveerimiseks võimalikest numbriliikide lõikes.

Kokkuvõte

Reserveeritud numbrite protsent sõltub asjaolust, kui palju vastava numbriliigi numbreid Eesti numeratsiooniplaani alusel on üldse võimalik reserveerida. Näiteks numeratsiooniala „800“ teenusnumbrite reserveerimisprotsent 0,024 on numbriliikide lõikes kõige väiksem, sest reserveerimiseks võimalikke numbreid on 1 018 000, seega oluliselt rohkem, kui näiteks numeratsiooniala „900“ teenusnumbreid, mida on 10 000. Numeratsiooniala „800“ teenusnumbreid on reserveeritud 246, samas kui numeratsiooniala „900“ teenusnumbreid on reserveeritud 158.

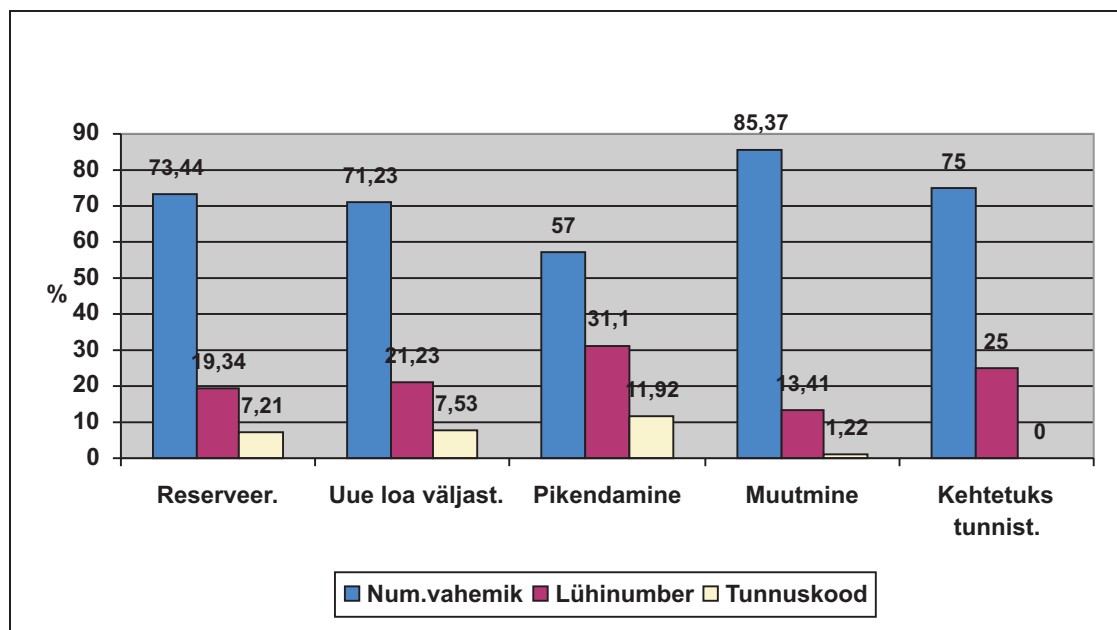
Ka 2004. aastal oli numeratsiooniala „800“ teenusnumbrite reserveerimine aktiivsem, neid reserveeriti 101, samas kui numeratsiooniala „900“ teenusnumbreid reserveeriti 31.

Numbrite ressurs on praegu piisav, seega ressursi suurendamine Eesti numeratsiooniplaanis ei ole hetkel aktuaalne.

Kõige suurem osa reserveeritud numbrite arvust kuulub Elionile.

Ülevaade numeratsioonivahemiku, tunnuskoodi ja lühinumbri kasutamise lubadega teostatud toimingutest

2004. aastal reserveeriti 305 üksiknumbrit või numeratsioonivahemikku, väljastati 292 uut numeratsioonivahemiku, tunnuskoodi või lühinumbri kasutamise luba, pikendati 730 luba, muudeti 164 luba ja kehtetuks tunnistati 20 luba.

Joonis 47 Lubade toimingute protsentuaalne osakaal erinevate numbriliikide lõikes.

Ülevaade riigilõivude laekumisest 2004. aastal numeratsioonilubadega teostatud toimingute eest

2004. aastal laekus riigilõivu numeratsioonilubadega teostatud toimingute eest riigikassasse kokku 78 187 800 krooni, sellest 68 309 400 krooni lubade pikendamise ja 9 878 400 krooni uute lubade väljastamise eest.

Järelevalve numeratsiooni kasutamise üle

Numbrite valitavuse tagamine

Sideametile esitatud kaebustes oli põhiprobleemiks teenuse lühinumbrite valitavuse mittetagamine erinevates telekommunikatsioonivõrkudes.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri määruse nr 64 § 15 lg 1 kohaselt peab olema tagatud kasutuselevõetavate lühinumbrite valimine tehnilises loas määratud kujul ja pikkuses nii telekommunikatsioonivõrgus, milles vastav lühinumber kasutusele võetakse, kui ka selle telekommunikatsioonivõrguga seotud teistes telekommunikatsioonivõrkudes.

Sideamet teostas pistelist järelevalvet kasutusesoleva 83 lühinumbri valitavuse üle, kontrollimaks nende kasutamist ja valitavust viie suurema telekommunikatsioonivõrgu operaatoreid (Elion, Radiolinja, EMT, Tele2 ning Uninet). Kontrollimise käigus selgus, et mitmete telekommunikatsioonivõrgu operaatoreid telekommunikatsioonivõrkudes kasutuselevõetud teenuse lühinumbriid ei ole valitavad teiste operaatoreid telekommunikatsioonivõrkudest.

Sideameti järelepärimistele vastasid telekommunikatsioonivõrgu operaadid üldjuhul, et vastava lühinumbri kasutuselevõtnud telekommunikatsioonivõrgu operaatoreid ei ole täitnud majandus- ja kommunikatsiooniministri määruse nr 64 § 15 lg 2 sätestatud nõuet, mis kohustab teda teavitama teisi telekommunikatsioonivõrgu operaatoreid ja teenuse osutajaid kasutuselevõetavatest numbristest. Sideamet saatis vastavasisulised märgukirjad asjaosalistele ning kontrollitud lühinumbrite valitavuse probleem lahenes.

Sideamet jätkab teenuse lühinumbrite valitavuse kontrollimist ka edaspidi, teavitades sellest eelnevalt elektroonilise side ettevõtjaid.

Eritariifsetele teenusenumbritele helistamine

Sideameti tähelepanu juhiti koduselt probleemile, kus eritariifsetele teenusenumbritele helistades ei teavitatud teenuse tarbijaid teenuse tasust.

Sideametile teadaolevad eritariifsete teenusenumbrite kõnede tasud olid:

1. kõneminuti tasu - 3,50 - 28,00 kr/min;
2. kõnetasu - 4,00 - 105,00 krooni kõne eest.

Vastavalt Tarbijakaitseaduse (edaspidi TaKS) § 4 lõikele 2 on kaupleja ja tootja kohustatud andma tarbijale enne kauba omandamist või teenuse kasutamist üksikasjalikku teavet kauba või teenuse kasutamise, kauba või teenuse omaduste ja kasutamistingimuste ning garantii ja hinna kohta. Kokkuleppel telekommunikatsioonivõrgu operaatoreid kehtib 10 sek tavatariif, pärast seda hakkab kehtima eritariif.

Tarbijakaitseamet ja Sideamet kontrollisid 50 eritariifse teenusenumbrit. Kontrolli käigus tuvastati, et ca 20% teenuse osutajatest ei informeerinud 10 sekundi jooksul tarbijat valitud numbri kõne või kõneminuti tasust.

Sideameti koostas nõuete rikkumise kohta kontrollaktid, mis edastati Tarbijakaitseametile, kes karistas seadust rikkunud ettevõtjaid rahatrahviga.

Numbrite kasutamine numbril kasutamise loata

Sideamet kontrollis 2004. aasta jooksul 17 telekommunikatsiooniteenuse osutajate poolt kasutusele võetud numbrite kasutamise vastavust TKS-i sätetele.

Algutati viis vääртеomenetlust, mis kõik käsitlesid telekommunikatsiooniteenuse osutajate poolt numeratsiooni kasutamist ilma numeratsiooni kasutamise loata. Neli vääртеomenetlust lõppesid 2004. aastal, ühe vääртеo menetlemine jätkub 2005. aastal. Numeratsiooni kasutamisega ilma vastavat tehnilist luba omamata rikkusid sideettevõtjad TKS-i §86 lõike 1 sätteid. Sellega panid nad toime TKS-i §102² lõikes 2 sätestatud vääртеo, mille kohaselt karistatakse juriidilist isikut numeratsioonivahemiku, tunnuskoodi või lühinumbri kasutamise eest ilma tehnilise loata rahatrahviga kuni 50 000.- krooni.

Sideettevõtjad, kelle vastu algutati vääртеomenetlused olid:

IP Telefonisüsteemid - vääртеomenetlus jäi 2004. aastal lõpetamata;

Uninet - karistati rahatrahviga 20 000.- krooni;

AS Regio - karistati rahatrahviga 5000.- krooni;

OÜ Tehnofoorum karistati rahatrahviga 20 000.- krooni;

EMT - karistati rahatrahviga 20 000.- krooni.

Kokkuvõte

Sideamet kontrollis 83 lühinumbri valitavust viie suurema telekommunikatsioonivõrgu operaatori võrkude vahel. Kontrolli käigus avastatud probleemid lahendati.

Sideamet viis läbi eritariifsete teenusenumbrite pistelise kontrolli, kus kontrolliti teenuseosutaja-poolset tarbijate eelnevat teavitamist osutatava teenuse kõne hinnast 20% .

Kontrollitud teenuseosutajast ei täitnud teavitamise kohustust. Sideamet edastas kontrolli tulemused Tarbijakaitseametile, kelle pädevuses on sellise teenuseosutamise nõuete rikkumise eest teenuseosutajat karistada.

2004. aasta jooksul algutati viis vääртеomenetlust. Nelja telekommunikatsiooniteenuse osutajat karistati rahatrahviga tehnilise loata numeratsiooni kasutamise eest.

Telekommunikatsiooniteenuste osutajate omavahelised vaidlused ja kaebused

2004. aasta jooksul esitati Sideametile telekommunikatsioonivõrgu operaatorite või teenuste osutajate poolt seitse kaebust. Neist kolm rahuldati ning neli jäeti rahuldamata. Kohtus vaidlustati ühe kaebusega seotud ettekirjutus.

Kokkuvõte

2004. aasta jooksul esitati Sideametile seitse kaebust. Esitatud kaebustest jäeti rahuldamata neli ning kohtus vaidlustati ühe kaebusega seotud ettekirjutus.

Suuremad muudatused numeratsioonivaldkonnas

Riigisese prefiksi 0 (null) kaotamine

1. novembril 2002 jõustunud majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega kehtestatud Eesti numeratsiooniplaan nägi ette Eesti ülemineku suunakoodideta numeratsiooniplaanile aastatel 2003 - 2004 neljas etapis. See tõi kaasa muutused nii tava- kui mobiiltelefoninumbrite (edaspidi telefoninumbrite) seni kehtinud numbrite valimise korras.

2004. aasta 1. veebruaril algas valimiskorra muudatuste viimane etapp. 1. veebruarist algas ülemineku periood, mil helistajatele pidi olema võimaldatud paralleelvalik mõlema valimiskorra järgi. Alates 1. maist kadus paralleelvaliku võimalus ning seega tuli kõiki telefoninumbreid valida ainult ilma riigisese prefiksita 0 (null).

Teatud erijuhtudel on endiselt vajalik väljumisindeksi valimine, selle kohta sai ja saab informatsiooni oma lepingujärgselt telekommunikatsiooniteenuse osutajalt.

Kokkuvõte

Alates 1. maist läks Eesti lõplikult üle suunakoodideta numeratsiooniplaanile

Riigisese prefiksi 0 kasutamise lõpetamine on võimaldanud kõikide telefoninumbrite valimiskorra ühtlustamist.

Numbriliikuvuse rakendamiseks eelduste loomine mobiiltelefonivõrgus

Sideameti üheks olulisemaks tegevuseks alates 2004. aasta maikuust oli mobiiltelefoni numbriliikuvuse rakendamiseks eelduste loomine.

Koostöös MKM-i ning ITL-iga selgitas Sideamet välja mobiiltelefoni numbri säilitamise kohustuse täitmiseks vajalikud olulised tehnilised nõuded ja telekommunikatsioonivõrkude operaatorite seisukohad. Samuti osales Sideamet mobiiltelefoni numbriliikuvuse protsessi kirjeldava ning sätestatava regulatsiooni ettevalmistamisel, milles lähtuti muuhulgas ka Euroopa Liidu direktiividest ja liikmesriikides rakendatud nõuetest.

28. juunil 2004 jõustunud TKS-i § 31 täiendustega sätestati nõue, mille kohaselt täidetakse mobiiltelefoni- ja telefoninumbrite säilitamise nõue alates 01. jaanuarist 2005 Marsruutimise Ühtse Andmebaasi vahendusel, mille toimimist korraldab isik, kellega riik sõlmib vastava lepingu. Selleks, et riik saaks sõlmida vastava lepingu, oli kohustus andmebaasi toimimist korraldava isiku määramiseks läbi viia avalik konkurss.

MKM andis Sideametile volituse, mille alusel alustas Sideamet pärast TKS-i vastavasisulise muudatuse jõustumist ettevalmistustega antud avaliku konkursi läbiviimiseks. Sideamet koostas ning kooskõlastas MKM-i ja telekommunikatsioonivõrkude operaatoritega pakkumiskutse dokumendid koos nõutavate tehniliste tingimuste ja lepingu üldiste tingimustega.

Avalik konkurss kuulutati välja 27. augustil 2004 pakkumiste esitamise tähtajaga 27. september. Kuna konkursil osalemise tingimused nägid ette Euroopas vastavate tegevusvaldkondadega tegelevate ettevõtjate osalemist, ilmus avalik konkursi kuulutus ka üle-euroopalises ärirehes „Financial Times“.

Avalikule konkursile laekus 11 ettevõtja pakkumised, millest 6 ettevõtja pakkumised jõudsid lõppvooru. 04. oktoobriks oli selgunud konkursi võitja - Abobase Systems AS (edaspidi Abobase).

Abobase ja MKM sõlmisid lepingu 17. novembril 2004.

Edasine töö põhines Abobase'i ja telekommunikatsioonivõrgu operaatorite omavahelisel koostööl ning plaanipäraselt rakendus nõuetekohane mobiiltelefonivõrgu numbriliikuvus 01. jaanuaril 2005.

Kokkuvõte

Sideamet tegeles mobiiltelefoni numbriliikuvuse rakendamiseks eelduste loomisega, korraldades üle-euroopalise avaliku konkursi „Marsruutimise ühtse andmebaasi“ toimimist korraldava isiku leidmiseks. Mobiiltelefoni numbriliikuvus rakendus 01. jaanuarist 2005.

Rahvusvaheline koostöö

2004. aastal jälgis Sideamet aktiivselt Euroopa Posti- ja Telekommunikatsiooni Administratsioonide Konverentsi (CEPT) ECC all olevas Numbrite, Nimede ja Aadresside (NNA) töögrupi (WG) töökoosolekute dokumente. Sideamet ei pidanud vajalikuks osaleda ühelgi töökoosolekul, kohtumisi jälgiti ning kõikide töökoosolekutel koostatud dokumentidega tutvuti virtuaalselt.

NNA töögrupp pidas 2004. aastal kokku kolm töökoosolekut ning aasta jooksul käsitleti järgmiseid olulisemad teemasid:

- riikide numeratsioonialase poliitika harmoniseerimise edendamine;
- harmoniseeritud lühinumbrite 116xx ja vastavate teenuste määratlemine;
- VoIP tehnoloogiale sobiva numeratsiooni väljaselgitamine;
- numeratsiooni kasutamistingimuste üle-euroopaline ühtlustamine;
- tehnoloogiate ja numeratsiooniga seotud standardite arendamise jälgimine;
- numbriliikuvuse ja sellega seonduva arendamine.

Rahvusvaheline koostöö NNA töögrupis mõjutas Sideameti tööd positiivselt, sest:

1. saadi teavet, mida teised riigid antud valdkonnas teinud on või mida teha plaanivad;
2. kajastati vajadusel Eesti eriseisukohti;
3. saadi võrdlusandmeid teiste maade kohta.

Kokkuvõte

Sideameti jaoks oli oluline uute tehnoloogiatega seotud numeratsiooni kasutamise küsimuste jälgimine ECC juures olevas NNA töögrupi dokumentides, nende analüüsimine, et valmis olla võimalike numeratsioonikasutamise muudatuste rakendamiseks Eestis.

Liinirajatised

Seoses liinirajatise kahjustamise ning sellega telekommunikatsioonivõrgu töö häirimise põhjustamisega on väärteomenetlusi lõpule viidud 47, mille käigus määrati rahalisi karistusi kokku ca 21 000 krooni. Võrreldes eelmise aastaga on väärteomenetluste arv kahekordistunud.

Liinirajatise kahjustatakse põhiliselt kaeve- või ehitustööde käigus, mis viimasel ajal aina hoogustuvad ja kahjustuste küllaltki suur arv on põhjustatud ebatäpsetest plaanidest ja tööde teostajate hooletusest. Aasta jooksul esines mõningaid juhtumeid, kus kaevati läbi tähtsaid magistraal-valguskaableid, mis põhjustasid lühikeseks ajaks teatud piirkondades suhteliselt suuri sidehäired.

Kaebuste statistika

Kokku laekus 2004. aasta jooksul Sideametile 52 väärteoteadet liinirajatise kahjustamise kohta. TKS-i § 102¹⁰ lõike 1 alusel algatati 51 väärteomenetlust, lõpetati 47 menetlust. Trahve määrati 23 320 krooni ulatuses. Menetlust ei algatatud ühel korral, kuna isikut on juba karistatud sama teo toimepanemise eest.

ORGANISATSIOON

Ümbritseva olukorra muutused

2004. aastal sai Eesti Vabariigist NATO ja Euroopa Liidu täieõiguslik liikmesriik, mis tõi kaasa uusi kohustusi ja muudatusi koostöös nende organisatsioonidega. Kui senini oli peamine eesmärk saada nende organisatsioonide liikmeks ning täita liikmeks saamise nõuded, siis alates möödunud aastast mil me oleme mõlema organisatsiooni täisliikmed saame me kaasa rääkida nende organisatsioonide poliitikate ja eesmärkide kujundamisel. Teisisõnu kasvas vastutus nende organisatsioonide ees olulisel määral ning tõi sellega kaasa täiendavad funktsioonid, näiteks kaasa rääkimise Euroopa Liidu uute regulatsioonide väljatöötamisel.

Teine tähtis faktor, mis Sideameti tegevusi olulisel määral mõjutas oli uue elektroonilise side regulatsiooni ettevalmistamine, mis oleks kooskõlas Euroopa Liidu vastava valdkonna regulatiivse raamistikuga ning sobiks Eesti tingimustega.

Uue seaduse eelnõu tingis vajaduse vaadata üle Sideameti kõik senised tegevusvaldkonnad ja eesmärgid ning funktsioonid, mis omakorda tõi kaasa vajaduse muuta organisatsiooni funktsioneerimist ja struktuuri.

Vähetähtis ei ole ka fakt, et 2004. aastal vahetus Sideameti peadirektor - lahkus Sideameti ülesehitaja Jüri Jõema ja alates 1. juunist hakkas peadirektori kohuseid täitma Ando Rehemaa.

Uus struktuur ja funktsioonide jaotus on siiski veel Jüri Jõema pärandus uuele peadirektorile.

Uue struktuuri sünd

Valmistamaks Sideameti ette uue regulatsiooni jõustamiseks, moodustas peadirektor töörühma, kuhu kuulusid peadirektor, tema asetäitjad ja arengunõunik. Töörühm analüüsis Euroopa Liidu elektroonilise side direktiivide paketti, elektroonilise side seaduse eelnõud, telekommunikatsiooni seadust, Sideameti poolt täidetavaid funktsioone, teiste Euroopa riikide regulaatorite funktsioone ja struktuure.

Analüüsi tulemusena leiti, et töömaht erinevates valdkondades muutub (näiteks vähenes aparatuuri lubadega seotud tegevuste hulk, aga kasvas aparatuuri nõuete väljatöötamisega seotud tegevuste hulk), kuid ametis tervikuna jääb samaks. Samuti muutub osades valdkondades töö iseloom (näiteks ei lubatud raadiosaateseadet enne Sideameti poolset eelkontrolli tegemist sisse lülitada, nüüd tehakse vastavas valdkonnas järelkontrolli, samuti kasvab loavabade sagedusvahemike arv). Oluliselt liberaalsemaks muutub teenuste pakkumiseks turule sisenemine ehk üldjuhul Sideameti poolt mingeid piiranguid ei seata, samas kasvab teenuse osutaja poolt lubatud nõuete täitmise ehk teenuse kvaliteedi kontroll.

Võttes aluseks eelkirjeldatud analüüsi tulemused, leidis töörühm, et sellises situatsioonis toimib organisatsioon kõige efektiivsemalt, kui ta on paindlik ehk ressursside juhtimine on lihtne, mis töörühma nägemuse alusel tähendas seda, et põhifunktsioonid peavad täidetud saama ühe struktuuriüksuse ulatuses. Näiteks numeratsioonihaldus: kõik alates numeratsiooniplaanist, numbrilubadest ja lõpetades numbrite valitavuse kontrollimisega tuleb ära teha ühes struktuuriüksuses. Teiseks võimaldas uue regulatsiooni eelnõu anda otsustamise õiguse võimalikult madalale tasemele. Näiteks loa väljastamise või sunniraha määramise õigus.

Kolmandaks - koostöö korraldamine erinevate struktuuriüksuste vahel peab olema võimalikult lihtne, näiteks osakonna või teenistuse ülestöörühmade moodustamine.

Kõiki neid asjaolusid arvesse võttes moodustus neli teenistust: valdkonnaspetsiifilise turgude teenistus, üldregulatsiooni teenistus, sagedushalduse teenistus ja tugiteenistus.

Valdkonnaspetsiifiliste turgude teenistus tegeleb turgudega, kus võrdsed konkurentsitingimused ei ole tagatud, kuluarvestuse, universaalteenuse ja postside turu temaatikaga.

Üldregulatsiooni teenistus tegeleb turule sisenemise, teenuse kvaliteedi, juurdepääsu, sidumise ja numeratsioonihalduse temaatikaga.

Sagedushalduse teenistus tegeleb raadiosageduste planeerimise, raadiosageduslubade väljastamise ja raadiosageduste kasutamise järelevalvega.

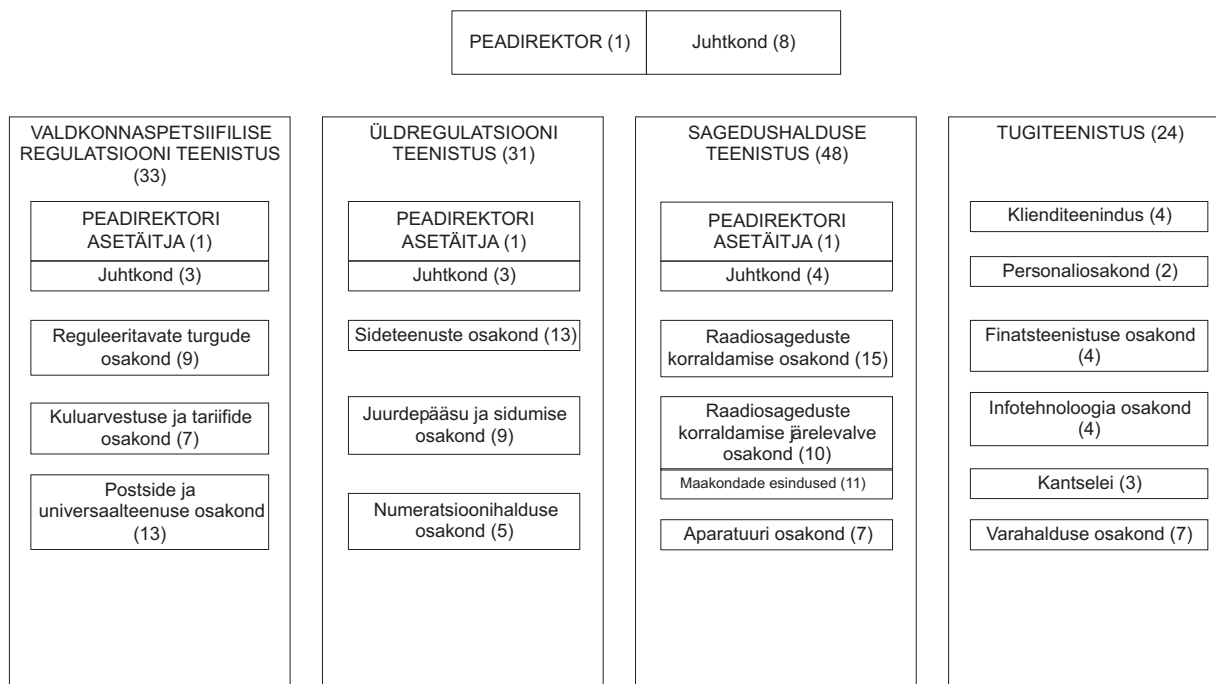
Tugiteenistusele jäid kõik organisatsiooni toimimist toetavad funktsioonid alates dokumendi-, IT-, ja varahaldusest; finants- ja personalijuhtimisest jt. organisatsiooni efektiivset toimimist toetavatest tegevustest.

Kõiki põhitegevuse teenistusi määrati juhtima peadirektori asetäitjad ning tugiteenistuste juhtimise ülesanne jäi peadirektorile.

Unikaalne Sideameti ajaloo oli struktuuriüksuste juhtide võimalus moodustada ise oma meeskond - valiku sai teha kogu Sideameti meeskonna hulgast ehk praktiliselt kõikidel töötajatel oli võimalus saada sobivaim töökoht Sideameti piires või teha otsus lahkumise kasuks (lahkujatele maksti välja koondamistasu). Samuti jäi juhtidel piisavalt aega (struktuurimuudatus toimus mais) vajadusel värvata uusi töötajaid mehitamiseks enda üksust piisava hulga kompetentsete ametnikega.

Kokkuvõtteks tuleb tõdeda, et moodustus tegus ja töövõimeline meeskond ning piinlikke personalialaseid probleeme niivõrd suureulatusliku struktuurimuudatuse juures ei tekkinud, mida võib lugeda omaette saavutuseks.

Sideameti struktuur alates 14. maist 2004:

Joonis 48 Sideameti struktuur

Koostöö

Üha enam globaliseeruv ja integreeruv maailmas on organisatsioonide heaks toimetulekuks vajalik hästitoimiv koostöö erinevate maailma ja regionaalsete organisatsioonidega ning Euroopa, eriti aga lähinaabrite sideadministratsioonidega. Tururegulatsiooni küsimustes oli Sideameti esimene prioriteet osaleda IRG kõigi tasandite töös, postside küsimustes CERP-i töös erinevatel tasanditel, sagedushaldusega seotud küsimustes ECC ja RSC töös erinevatel tasanditel, tehnilistes küsimustes CEPT-i ja ETSI-i töös erinevatel tasanditel. Sideameti peamine eesmärk oli leida ühised huvid lähinaabritega ja läbi selle mõjutada regionaalsel või maailma tasandil tehtavaid otsuseid. Kõige aktiivsem selles osas oli töö RRC 04-s (digitaalringhäälingu küsimustes) ja UPU kongressiga (lõppmaksete küsimustes).

Jätakuvalt oli aktiivne koostöö naaberriikidega. Huvitavaks arenguks oli see, et kui varem saadi kokku ja üritati lahendada üksikküsimusi, näiteks sageduste koordineerimine, siis möödunud aastal alustasid Balti riigid ümaralaua üritustega, mille pinnalt soovitakse lähinaabrite regulaatorite koostööd lahendada komplekssemalt. See sisaldaks lisaks turureguleerimise, sagedushalduse ja teistele sellistele küsimustele veel ka näiteks organisatsioonide arengu ning koostööprojektide küsimusi.

Euroopa Komisjon tundis suurt huvi Sideameti tegevuse vastu, mis tipnes möödunud aastal Infoühiskonna Direktoraadi esindajate hr George Papapavlou ja pr Pirkko-Liis Harkmaa külastusvisiidiga 28. juunil Sideametisse.

Aktuaalne oli koostöö siseriiklikul tasandil. Kokku tehti erinevates küsimustes koostööd 20-ne riigiasutusega. Peamiselt olid probleemid seotud sageduskasutuse, aparatuuri kasutamise ja tarbijakaitse küsimustega.

Koolitus

Sideameti personali arendamine ja koolituse eesmärk oli teenistujate professionaalse taseme tõstmine.

Personali koolitus on planeeritud ja süstematiseeritud dokumentidega: „Koolitusjuhend“, „Koolitusstrateegia 2002–2004“, „Koolituse prioriteedid 2004. aastal“ ja „Koolitusplaan 2004.“

Koolitus oli planeeritud Sideameti eelarvesse, kus ta moodustab 4% palgafondist.

Sideameti kõrgemad ametnikud said koolitust aasta jooksul 246 268 kr eest, mis moodustab 40% koolituskuludest. Eriline tähelepanu ja ka suurem koolitusele kulunud summa tavalisest oli tingitud kevadel toimunud struktuurimuudatusest, mille tulemusena täienes juhtkond uute juhtidega. Koolitused toimusid väljasõiduseminaride vormis Eestimaa erinevates paikades.

Telekommunikatsiooni eriala koolitus oli koolituse eelarvest 16%, kuid osaliselt oli võimalus saada täiendteadmisi Sideameti oma spetsialistidelt ja ka sponsorkorras, mis olid tasuta. Juriidiline täiendõpe moodustas üldsummast 11%, Euroopa Liidu- alast täiendõpet said 68 spetsialist, kuid rahalises väljenduses ei ole see suur, sest koolituse eest tasus osaliselt riik.

Üldiselt ollakse läbiviidud koolituste tasemega rahul. Parandamist vajab koolituse planeerimine, et Sideameti ametnike koolitusvajadused paremini vastavusse viia koolitusvõimalustega.

Kokkuvõte

2004. aasta oli Sideameti jaoks tegus aasta. Peamine eesmärk olla valmis uue regulatsiooni jõustamiseks sai täidetud ning vaatamata põhjalikule struktuurimuudatusele toimis organisatsioon stabiilselt ja efektiivselt, mida kinnitavad järgnevad tabelites ning joonistes toodud näitajad.

Sideameti eelarve 2004

Eelarve on kassa - mitte tekkepõhine ning see asjaolu moonutab eelarve tulupoolt.

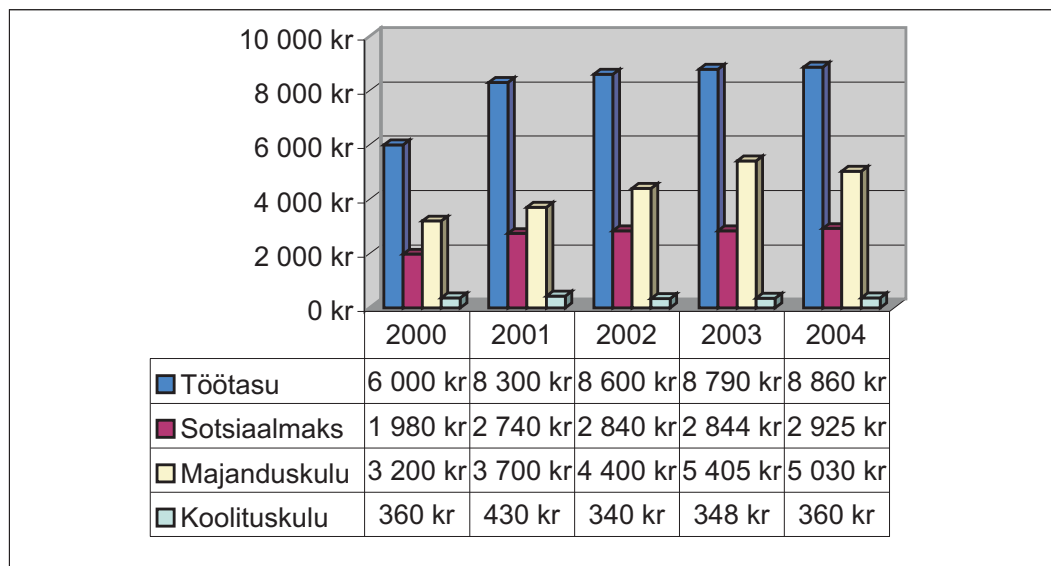
EELARVE TULUDE TÄITMISE ARUANNE 2004

TULUD	Klassifikaatori tunnus	Klassifikaatori nimetus	Eelarve	Täitmine
	3880	Trahvid		155 596
	3888	Eespool nimetamata muud tulud		53 209
	320	Sideameti toimingute riigilõiv		111 803 977
KOKKU				112 012 782

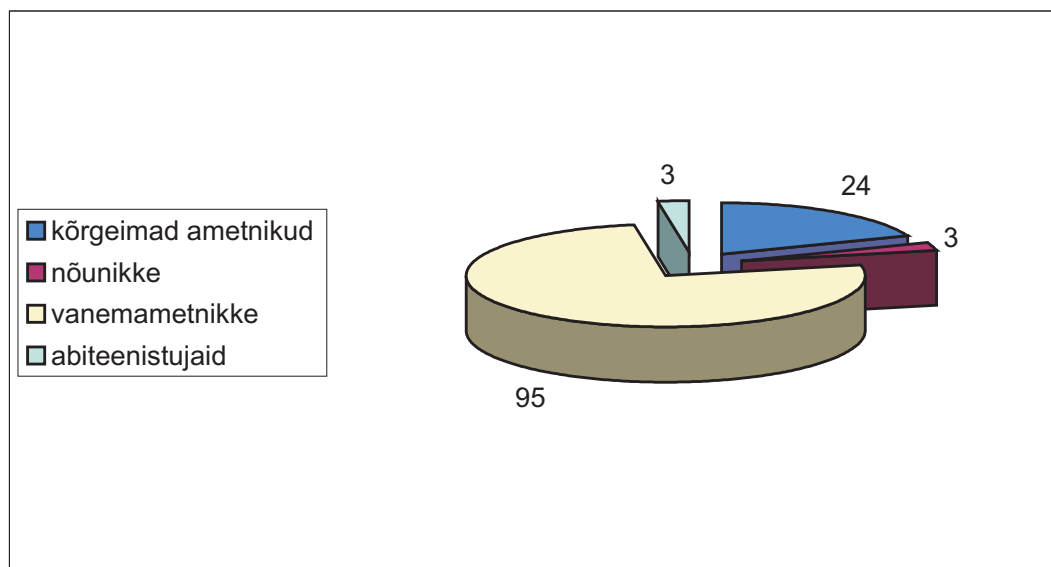
EELARVE KULUDE TÄITMISE ARUANNE 2004

KULUD				
	156	Immateriaalsete põhivarade soetamine	424 100	423 924
	2082.6	Kapitaliliisingu maksed	1 030 000	993 054
	50	Tööjõukulud	20 848 900	20 848 900
	500	Töötasu	15 361 940	15 415 873
	5001	Avaliku teenistuse ametnike töötasu		15 123 756
	5002	Töötajate töötasu		148 498
	5005	Töövõtulepingu alusel füüsilistele isikutele makstav tasu	143 618	
	505	Erisoodustused	141 817	98 507
	506	Personalikuludega kaasnevad maksud ja sots kindl	5 345 143	5 334 520
	55	Majandamiskulud	8 747 000	8 747 000
	5500	Administreerimiskulud	1 880 500	1 838 432
	5503	Lähetuskulud	1 260 000	1 245 793
	5504	Koolituskulud	613 000	621 608
	5511	Kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	2 034 000	1 976 617
	5512	Rajatiste majandamiskulud	292 500	233 849
	5513	Sõidukite ülalpidamise kulud	948 000	954 721
	5514	Info ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	1 085 000	1 235 226
	5515	Inventari kulud	191 000	208 644
	5516	Masinate ja seadmete ülalpidamiskulud	331 000	326 950
	5522	Meditsiinikulud ja hügieenitarbed	87 000	83 983
	5532	Eri- ja vormiriietus		25 000
	5539	Muu erivarustus ja erimaterjalid		17 095
	5540	Mitmesugused majanduskulud		4082
	601	Maksu-, riigilõivu- ja trahvikulud	65 000	35 120
KOKKU		50 + 55 + 60 + 15 + 20	31 115 000	31 047 998

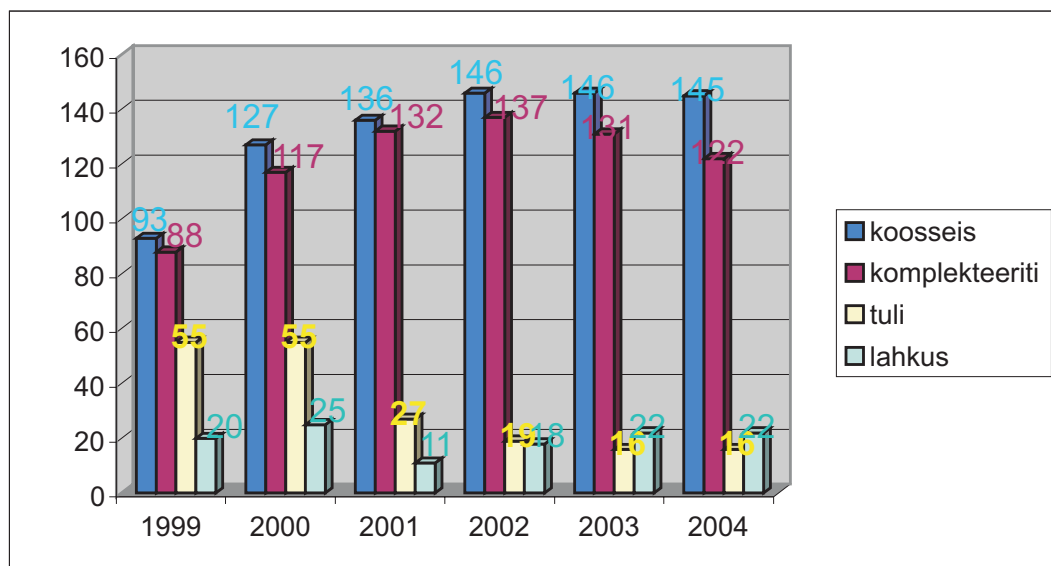
Personal

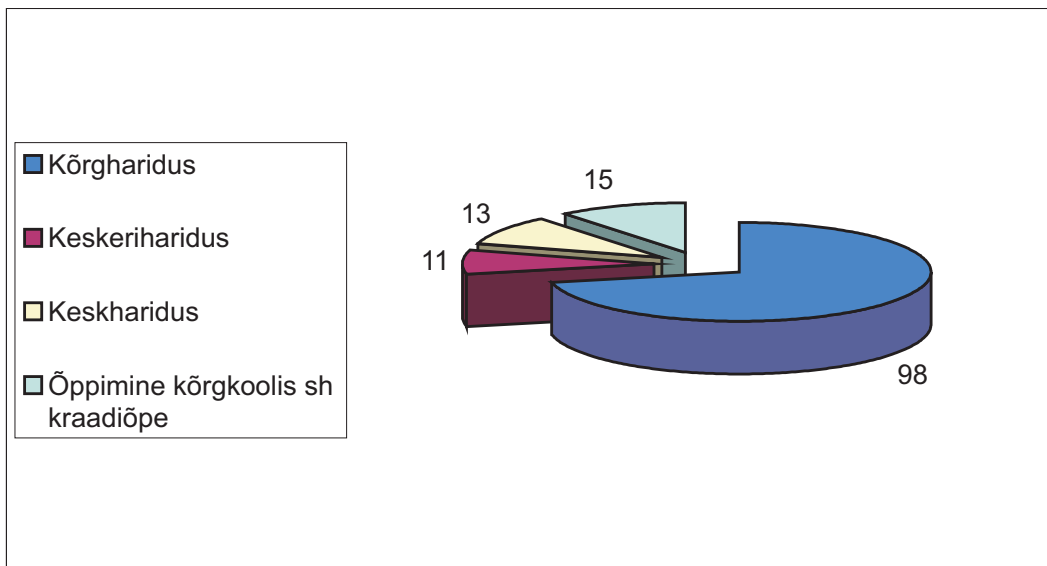
Joonis 49 Keskmised kulud ametniku kohta kuus

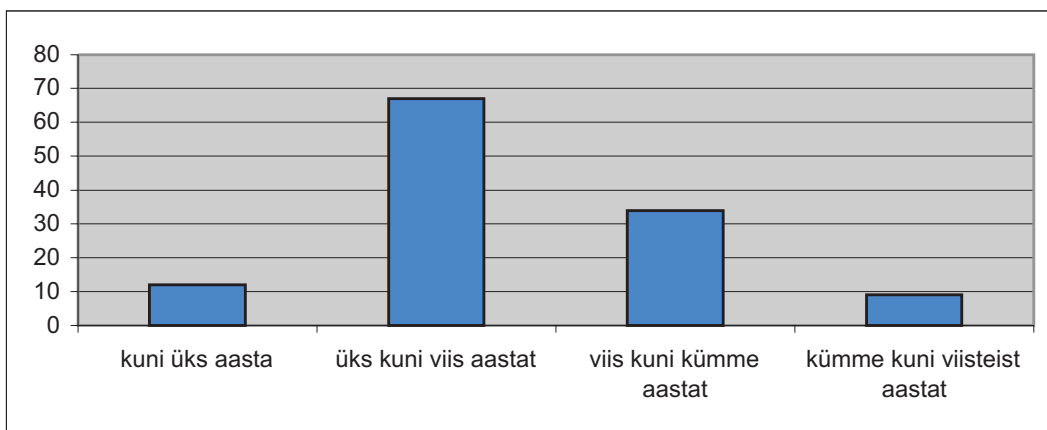
Joonis 50 Ametnike jaotus liigiti

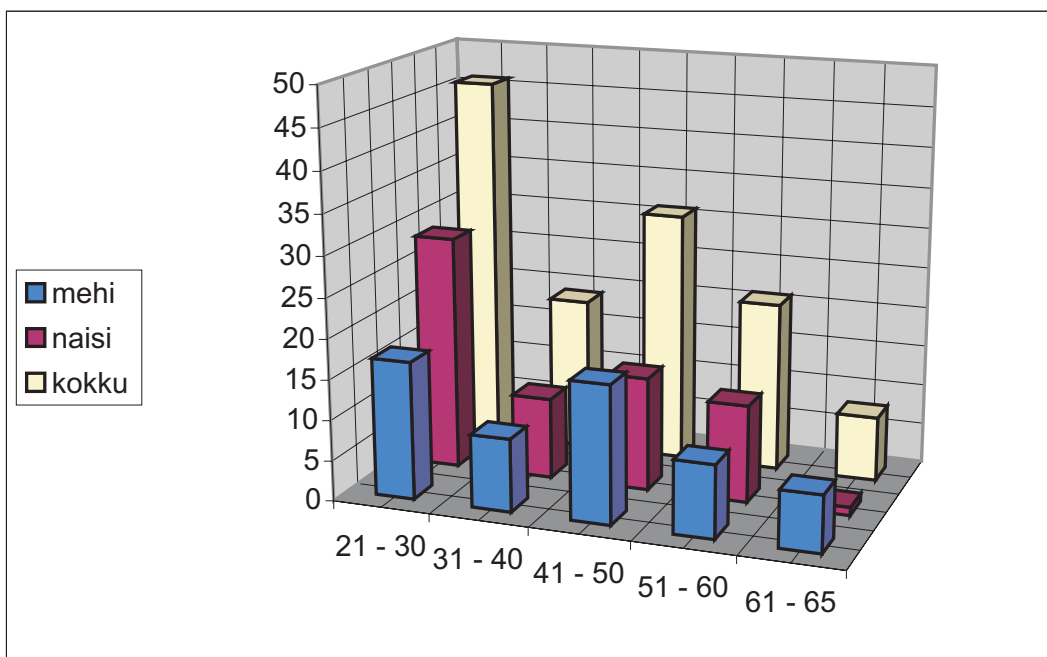
Joonis 51 Koosseisu muudatused 1999-2004

Joonis 52 Ametnike jaotus haridustaseme alusel

Joonis 53 Ametnike jaotus staaži alusel ehk staaž Sideametis

Joonis 54 Ametnike jaotus vanuse ja soo alusel

8 2
1 0 0 0 0
3
5
3
2
4 2
8 2
1 2
991
4
2 3 3 8 2
3 3
8 5
2 2
9 1 3 8 3 1 2 5
5 2 0 0 0
4 2
7 8 2
5 2
4

Ädala 2, 10614 Tallinn, EESTI
tel.: 693 1154
faks: 693 1155
e-post: sideamet@sa.ee
www.sa.ee

2
8 2
1 2 5

